

**ŽELJEZNIČKA
INFRASTRUKTURA
CRNE GORE
AD-PODGORICA**

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

**ŽELJEZNIČKA
INFRASTRUKTURA
CRNE GORE
AD - PODGORICA**

Sadržaj:

1. Kratak opis poslovne aktivnosti i organizaciona struktura	3
2. Vlasništvo i struktura kapitala	6
3. Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja	7
3.1 Obrazloženje poslovanja za 2023. godinu	7
3.2 Analiza i ocjena cjelokupnog finansijskog poslovanja za 2023. godinu	8
3.3 ANALIZA PRIHODA ZA 2023. GODINU	9
3.4 ANALIZA RASHODA ZA 2023. GODINU	17
3.5 POTRAŽIVANJA OD KUPACA ZA 2023. GODINU	19
3.6 OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA SA POREZIMA I DOPRINOSIMA ZA 2023. GODINU	20
3.7 KREDITNE OBAVEZE	21
3.8 FINANSIJSKI RIZICI	23
3.9 ZAKLJUČAK	23
3.10 BILANS STANJA NA 31.12.2023. GODINE	25
3.11 BILANS USPJEHA NA NA 31.12.2023. GODINE	27
3.12 ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU NA 31.12.2023. GODINE	28
3.13 ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE ZA 2023. GODINU	29
3.14 STATISTIČKI ANEKS ZA 2023. GODINU	30
4. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela	31
5. Mjere zaštite životne sredine	32
6. Sprovedene aktivnosti i planirani budući razvoj	33
6.1 Problemi sa kojima se ŽICG suočava u budućem planiranju razvoja Društva	50
6.2 Uslovi za poboljšanja	54
7. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih	55
8. Informacije o izloženosti rizicima	59
9. Nefinansijske informacije	60
10. Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja	62

1. Kratak opis poslovne aktivnosti i organizaciona struktura

Osnovne informacije o pravnom licu

Pravno lice: Željeznička infrastruktura Crne Gore AD – Podgorica

PIB: 02723816

PDV: 30/31-07906-2

Adresa: Trg Golootočkih žrtava broj 13

Naziv djelatnosti: Izgradnja željezničkih pruga i podzemnih željeznica.

Šifra djelatnosti: 4212

Istorijat i razvoj kompanije

Željeznička infrastruktura Crne Gore – AD Podgorica je samostalna organizaciona, ekonomska i poslovna cjelina koja je, u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima, osnovana 2.7.2008. godine, u Podgorici. U Centralnom registru Privrednog suda zavedena je 9.7.2008. godine, pod brojem 4-0008771/001. Ovo akcionarsko društvo nastalo je restrukturiranjem Željeznice Crne Gore – Infrastruktura D.O.O Podgorica, shodno odluci donijetoj na vanrednoj Skupštini akcionara Željeznice Crne Gore AD – Podgorica.

Željeznička infrastruktura Crne Gore ima svojstvo pravnog lica i u granicama predmeta poslovanja samostalno istupa u pravnom prometu, zaključuje pravne poslove i preduzima druge radnje od značaja za obavljanje djelatnosti.

Društvo je upisano kod nadležnog organa za statistiku, a u skladu sa Zakonom kojim se uređuje klasifikacija djelatnosti, pod rednim brojem 02723816. Kao poreski obveznik, vodi se pod registarskim brojem 30/31-07906-2, a to svojstvo je steklo 23.7.2008. godine.

Željeznička infrastruktura Crne Gore je 22.8.2008. godine upisana u registar emitenata hartija od vrijednosti pod registarskim brojem 491 i primljena u članstvo emitenata kod Centralne depozitarne agencije (CDA).

U svojstvu upravljača infrastrukture, kao javnog dobra u opštoj upotrebi i vlasništvu države Crne Gore, ŽICG izgrađuje i investira u infrastrukturu, te se brine o održavanju, rekonstrukciji, izgradnji i modernizaciji željezničke infrastrukture.

Vizija

Razviti željeznički sistem visokih ekoloških standarda, koji će biti tržišno orijentisan, održiv i koji će biti podrška ekonomskom i turističkom razvoju Crne Gore, sistem koji će biti usklađen sa širenjem TNT mreže na Zapadni Balkan i integrisan u jedinstveni evropski željeznički prostor.

Misija

Željeznička Infrastruktura Crne Gore ima za cilj da:

- kao upravljač željezničkom infrastrukturom djeluje u opštem, saobraćajnom i ekonomskom interesu Crne Gore,
- omogućava kvalitetno i odgovorno održavanje željezničke infrastrukture i nesmetano odvijanje saobraćaja,
- učestvuje u procesima neophodnim za obezbjeđivanje neophodnih finansijskih sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija za rekonstrukciju i modernizaciju željezničkih sistema,
- podstiče finansijsku održivost i samoodrživost željezničke infrastrukture,
- pozicionira korisnike svojih usluga u centar saobraćajne politike – transparentno obezbjeđivanje i korišćenje sredstava željezničke infrastrukture,
- osigura pristup i dodjelu infrastrukturnih kapaciteta željezničkim prevozniciima koji ispunjavaju uslove propisane Zakonom o željeznici,
- smanji negativne uticaje željezničkog saobraćaja na životnu sredinu.

Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica izgrađuje i investira u željezničku infrastrukturu, brine se o njenoj modernizaciji i održavanju, osigurava pristup i dodjeljuje infrastrukturne kapacitete svim zainteresovanim željezničkim prevoznicima i reguliše saobraćaj.

Željeznička infrastruktura je dobro u opštoj upotrebi, u državnoj svojini ¹. Upravljanje infrastrukturom je djelatnost od javnog interesa ².

Obavezu i značaj da željeznička infrastruktura bude u stanju koje obazbjeđuje sigurnost i bezbjednost svim korisnicima njenih usluga i svim zaposlenima koji učestvuju u radovima održavanja nije potrebno posebno objašnjavati.

Zakonom o željeznici je predviđeno da se finansiranje izgradnje, rekonstrukcije, modernizacije i održavanja željezničke infrastrukture vrši kroz desetogodišnje, trogodišnje i jednogodišnje planove, koji se definišu kroz:

- Strategiju razvoja željeznice;
- Nacionalni program željezničke infrastrukture i
- Godišnje programe izgradnje, održavanja, rekonstrukcije i modernizacije infrastrukture.

Kroz krovni dokument Strategiju razvoja željeznice za period 2017-2027, Država je sebi dala u zadatak da treba da obezbijedi, gledano u srednjoročnom periodu, da u bilansu uspjeha ŽICG moraju da budu izbalansirani prihodi od naplate usluga korišćenja infrastrukture, prihodi iz Budžeta, prihodi od drugih komercijalnih djelatnosti i drugi nepovratni prihodi sa jedne strane i troškovi, sa druge strane. (U evropskim uslovima samo nekoliko željeznica, u kojima izrazito dominira prihod od tranzita, su finansijski samoodržive ³).

Međutim, do dana izrade ovog Izvještaja, Država još nije postupila u skladu sa Strategijom za finansijsku saomoodrživost ŽICG.

Finansiranje izgradnje, održavanja, rekonstrukcije i modernizacije infrastrukture, kao i upravljanje i regulisanje željezničkog saobraćaja, obezbjeđuje se, između ostalog, i iz Budžeta Crne Gore prema Godišnjem programu ⁴, čime Država vrši svoju javnu funkciju („Ulaganje države u dobra u opštoj upotrebi ne može predstavljati državnu pomoć, jer država na taj način vrši svoja javna ovlašćenja“).

Program obuhvata: postojeće stanje infrastrukture, planove izgradnje, održavanja i modernizacije infrastrukture, zadatke i njihov opseg, dinamiku realizacije planova, kao i visinu i izvore finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju programa. Sredstva se obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, ali i putem kreditnih aranžmana. Operativno sprovođenje programa se ostvaruje kroz godišnje programe održavanja, izgradnje, rekonstrukcije i modernizacije željezničke infrastrukture, koji sačinjava Direkcija za željeznice, sprovodi ŽICG i o tome podnosi izvještaj.

Sa druge strane, godišnji program podrazumijeva: radove na održavanju prema vrstama, obimu i iznosu finansijskih sredstava, troškove za upravljanje i regulisanje saobraćaja, planirane radove na izgradnji, održavanju i modernizaciji infrastrukture.

Osnovna/pretežna i pomoćne djelatnosti poslovanja

Osnovna djelatnost ovog pravnog lica, pod šifrom djelatnosti 4212, je Izgradnja željezničkih pruga i podzemnih željeznica.

¹ Zakon o željeznici, član 2, stav1

² Zakon o željeznici, član 9

³ Strategija razvoja željeznice za period 2017-2027

⁴ Zakon o željeznici, član 7

Proizvodi i usluge koje kompanija nudi

Željeznička infrastruktura je, izuzimajući industrijske kolosjeka, javno dobro u opštoj upotrebi. U vlasništvu je države, pa je samim tim, pod jednakim uslovima dostupna na korišćenje svim zainteresovanim privrednim društvima koja obavljaju prevoz, na način koji je propisan Zakonom o željeznici.

Upravljanje željezničkom infrastrukturom (ŽICG upravlja mrežom od 327,72 km) podrazumijeva organizovanje i regulisanje željezničkog saobraćaja, održavanje i zaštitu infrastrukture.

ŽICG osigurava pristup i dodjeljuje infrastrukturne kapacitete svim zainteresovanim željezničkim prevoznicima koji ispunjavaju zakonske uslove, određuje naknade za korišćenje infrastrukturnih kapaciteta, izrađuje i objavljuje red vožnje, organizuje i reguliše željeznički saobraćaj.

ŽICG željezničkim prevoznicima pruža:

- Minimalni pristupni paket usluga:
 - obrada zahtjeva za infrastrukturni kapacitet,
 - pravo korišćenja dodijeljenog kapaciteta,
 - korišćenje kolosjeka, skretnica i ukrštaja na dodijeljenom kapacitetu,
 - upravljanje saobraćajem, uključujući signalizaciju, regulisanje, prijem i otpremu vozova, sporazumijevanje vezano za saobraćaj vozova i pružanje informacija o kretanju vozova,
 - korišćenje elektroenergetskih uređaja za napajanje energijom potrebnom za vuču vozova, gdje je to na raspolaganju obezbjeđivanje svih drugih informacija potrebnih za realizaciju i obavljanje usluga za koje je kapacitet dodijeljen.
- Pristup prugom do uslužnih objekata i njihovo korišćenje obuhvata:
 - stanice za prijem i otpremu putnika, prtljaga i robe, i ostalih objekata, uključujući prikaz reda vožnje putničkih vozova i odgovarajućih prostora za izdavanje karata,
 - manipulativni prostor,
 - kolosjeka za ranžiranje vozova,
 - kolosjeka za gariranje,
 - objekte za pružanje ostalih usluga.
- Dodatne usluge podrazumjevaju snabdijevanje električnom energijom mašina za vuču vozova, pomoć pri prevozu opasnih materija kao i pomoć pri prevozu naročitih pošiljaka.
- Prateće usluge se odnose na pristup telekomunikacionoj mreži i pružanje dodatnih informacija.

ORGANIZACIONA ŠEMA ŽICG AD PODGORICA

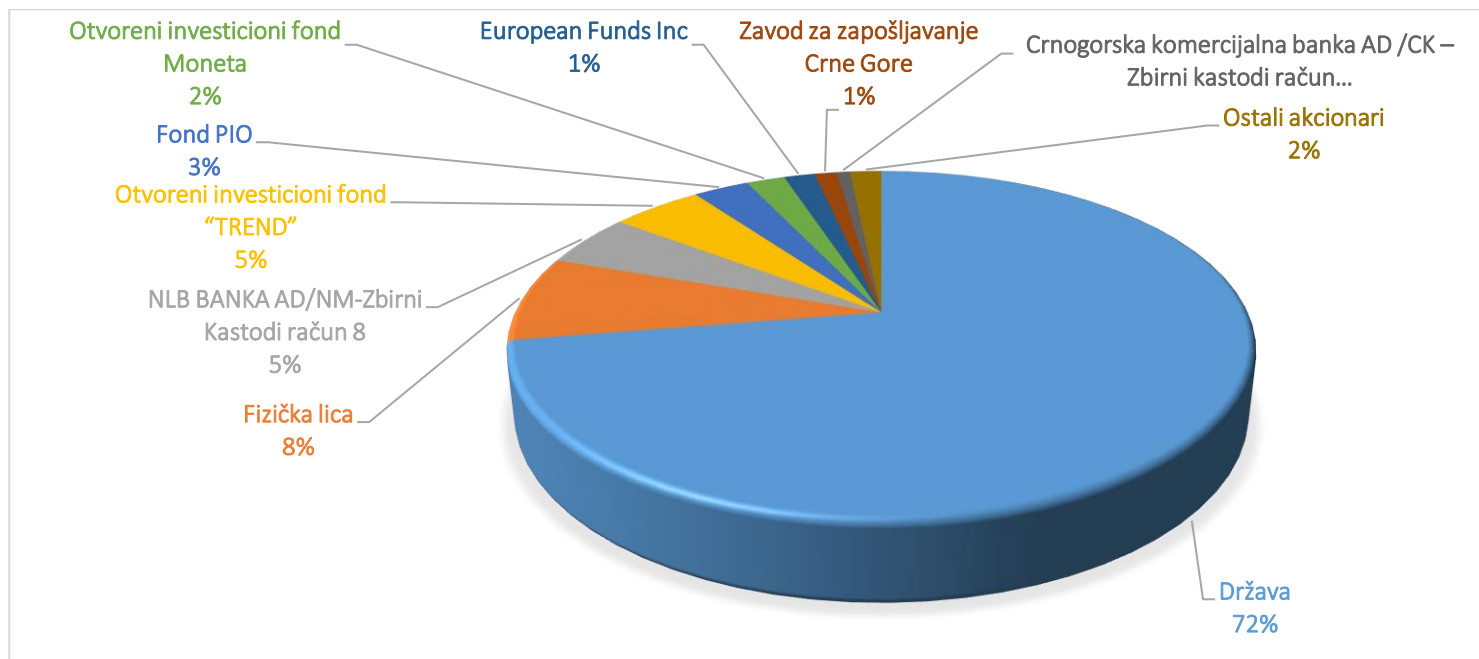

2. Vlasništvo i struktura kapitala

Ukupan akcijski kapital Društva na dan 31.12.2023. godine, po podacima iz CKDD, iznosi 439.663.125,69 € i podijeljen je na 157.638.774 akcija, nominalne vrijednosti 2,78905446 € po akciji, gdje Država Crna Gora kao većinski vlasnik ima 114.201.201 akcija, što čini 72,4449 % od ukupnog akcijskog kapitala.

Tabela broj 1: Vlasnička struktura na dan 31.12.2023. godine

R.br.	Naziv	
1	Država	72,44%
2	Fizička lica	7,91%
3	NLB BANKA AD/NM-Zbirni Kastodi račun 8	4,92%
4	Otvoreni investicioni fond "TREND"	4,75%
5	Fond PIO	2,91%
6	Otvoreni investicioni fond Moneta	1,99%
7	European Funds Inc	1,60%
8	Zavod za zapošljavanje Crne Gore	1,16%
9	Crnogorska komercijalna banka AD /CK - Zbirni kastodi račun	0,69%
10	Ostali akcionari	1,63%
Ukupno:		100,00%

Kako navedena pravna lica i ostali akcionari imaju udjele u našem Društvu, tako i naše Društvo posjeduje akcije u NLB banci AD Podgorica, gdje imamo 53 akcije i u Hipotekarnoj banci AD Podgorica, gdje imamo 29.769 akcija.

3. Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja

3.1 Obrazloženje poslovanja za 2023. godinu

Na kraju 2023. godine, Željeznička infrastruktura Crne Gore ostvarila je negativan finansijski rezultat, u iznosu od (-939.050) €.

Tabela broj 2: Prikaz ostvarenog finansijskog rezultata za 2023. godinu sa uporednim podacima prethodne godine

Naziv računa	2023.	2022.	Index
1	2	3	4=2/3*100
UKUPNI PRIHODI	20.175.305	18.312.097	110
UKUPNI RASHODI	21.114.356	17.922.258	118
NETO REZULTAT	-939.050	389.839	-241

Ukupni prihodi za 2023. godinu iznose 20.175.305 € i isti su veći za 10 %, odnosno za 1.863.208 €, u odnosu na prethodnu godinu, kada su iznosili 18.312.097 €.

Ukupni rashodi za 2023. godinu iznose 21.114.894 € i isti su veći za 18 %, odnosno veći su za 3.192.098 €, u odnosu na prethodnu godinu kada su iznosili 17.922.258 €.

Ostvareni negativni finansijski rezultat za period januar - decembar 2023. godine u iznosu od (-939.050) €, je nastao usled većeg ostvarenja ukupnih rashoda u odnosu na ostvarene ukupne prihode. Naime, ostvareni rezultat direktno je vezan za sredstva po osnovu Programa za tekuće održavanje željezničke infrastrukture.

Tabela broj 3: Prikaz ostvarenog finansijskog rezultata za 2023. godinu, u odnosu na Plan za 2023. godinu

Naziv računa	2023.	Plan za 2023.	Index
1	2	3	2/3*100
UKUPNI PRIHODI	20.175.305	19.611.700	103
UKUPNI RASHODI	21.114.356	20.630.082	102
NETO REZULTAT	-939.050	-1.018.382	92

Naime, posmatrajući ostvareni rezultat u iznosu od (-939.050) €, u odnosu na finansijski Plan za 2023. godinu, gdje je planiran gubitak od (-1.018.382) €, uočavamo da je došlo do odstupanja i smanjenja gubitka za 79.332 €.

Do negativnog rezultata na kraju 2023. godine, došlo je usled korekcije početnog stanja 2023. godine, na osnovu revizorskog izvještaja za 2022. godinu, u kojem je nezavisni revizor dao preporuku za preknjižavanje dijela od 3,9 mil.eura iz 2022. godine (iznos od 2.274.349 €), sa prihoda 640100 - na odložene prihode 495100 (na osnovu novog izvještaja od Sektora za građevinske poslove, kao i Sektora za Elektrotehničke poslove, a odnosi se na pravdanje utroška dopunskih sredstva od 3,9 mil.eura - (detaljno obrazloženje na [strani 10 - stavka 2](#)). Ovo preknjižavanje je jasno prikazano u iskazu o promjenama na kapitalu ([strana broj 28 – stavka 3.12](#)).

Takođe, na rezultat je uticala nemogućnost naplate potraživanja od povezanih Društava (Montecargo AD, ŽPCG AD i OŽVS AD), koja iznose 90,71 % od ukupnih potraživanja Kupaca. Kada se uporede ukupna potraživanja u iznosu od 3.550.588 € ([strana 19. stavka 3.5](#)) i ukupne obaveze u iznosu od 2.041.532 € ([strana 20. stavka 3.6](#)), uočava se razlika od 1.509.056 €, što bi se direkto odrazilo na rezultat poslovanja našeg Društva.

Strukturno posmatrajući ukupnu Aktivu Društva, može se zapaziti smanjenje učešća Obrtne imovine za 4 % u odnosu na prethodnu 2022. godinu – 2023.: 14.274.193 €, (2022.: 14.841.390 €) – što se vezuje za stanje gotovine na računima i u blagajni, gdje je na 31.12.2023.: 3.839.075 €, (2022.: 6.069.284 €).

Kada je u pitanju Pasiva, koja iznosi 594.308.545 € - može se zapaziti da dugoročna rezervisanja i obaveze na dan 31.12.2023. godine iznose 27.419.196 € i manja su za 13 % u odnosu na dan 31.12.2022. godine, kada su iste iznosile 31.536.900 €. Kratkoročna rezervisanja i obaveze na dan 31.12.2023. godine iznose 12.571.008 € i ista su veća za 3 % u odnosu na dan 31.12.2022. godine, kada su iznosile 12.251.938 €.

Ovim putem prilažemo originalnu preporuku datu od strane Revizorskog odbora u prethodnim godinama:

„Ukoliko se ne opredijele dodatna sredstva iz budžeta, pokušati uz saglasnost Odbora direktora (skupštine akcionara) pronaći alternativne izvore generisanja gotovine - prodaja otpada, i rezervih djelova koje Društvo nema namjeru dalje koristiti u svom poslovanju, ukoliko ukoliko navedeno nije u koliziji sa zakonskom odredbom.“

Pored toga dat je predlog da se poboljša struktura oglašavanja poslovnih prostora duž pruge Bar-Bijelo Polje, gdje bi se izdavanjem svih poslovnih kapaciteta, uz prethodno adekvatno renoviranje istih – postigli značajno bolji finansijski rezultati, pa se nadamo da će novi međunarodni kreditni aranžman namijenjen rekonstrukciji staničnih objekata, uspješno realizovati prethodno navedeno.

3.2 Analiza i ocjena cjelokupnog finansijskog poslovanja za 2023. godinu

1) ANALIZA KRATKOROČNE FINANSIJSKE RAVNOTEŽE – ANALIZA LIKVIDNOSTI NA BAZI KOEFICIJENATA

1. Koeficijent trenutne likvidnosti (ratio novčane likvidnosti)

Koeficijent trenutne likvidnosti (TG 2023.) = gotovina i gotovinski ekvivalenti / kratkoročne obaveze
= 3.839.075 / 12.571.008 = 0,31

Koeficijent trenutne likvidnosti (PG 2022.) = gotovina i gotovinski ekvivalenti / kratkoročne obaveze
= 6.069.284 / 12.251.938 = 0,50

Obrazloženje: Preduzeće je likvidno na dan mjerenja likvidnosti, ako ovaj koeficijent iznosi najmanje 1 ili više od 1. Svaki euro kratkoročnih obaveza pokriven je sa 0,31 eura novčanih sredstava u 2023. godini i 0,50 eura u 2022. godini. Raspoloživa gotovina nije dovoljna za pokrivanje kratkoročnih obaveza (likvidnost preduzeća je ugrožena).

2. Koeficijent ubrzane (rigorozne) likvidnosti

Koeficijent ubrzane (rigorozne) likvidnosti (TG 2023.) = (obrtna imovina - zalihe) / kratkoročne obaveze
= (14.274.193 - 4.014.564) / 12.571.008 = 0,816134199

Koeficijent ubrzane (rigorozne) likvidnosti (PG 2022.) = (obrtna imovina - zalihe) / kratkoročne obaveze
= (14.841.390 - 3.395.197) / 12.251.938 = 0,934235392

Obrazloženje: Preduzeće je likvidno na dan mjerenja likvidnosti, ako ovaj koeficijent iznosi najmanje 1 ili više od 1, što odgovara pravilu finansiranja 1:1 („Quick-Ratio“ ili „Acid-test“). Koeficijent ubrzane likvidnosti u tekućoj godini (0,816134199) i prethodnoj godini (0,934235392), je manji od 1, što znači da preduzeće nije bilo u mogućnosti da izmiruje obaveze u roku dospeća (likvidnost preduzeća je ugrožena).

3. Koeficijent tekuće (opšte) likvidnosti

Koeficijent tekuće likvidnosti (TG 2023.) = obrtna imovina / kratkoročne obaveze = 14.274.193 / 12.571.008 = 1,135485176

Koeficijent tekuće likvidnosti (PG 2022.) = obrtna imovina / kratkoročne obaveze = 14.841.390 / 12.251.938 = 1,2113505

Obrazloženje: Preduzeće je likvidno na dan mjerenja likvidnosti, ako ovaj koeficijent iznosi 2 ili više od 2, što odgovara pravilu finansiranja 2:1 („Curent-Ratio“). Koeficijent tekuće likvidnosti u tekućoj godini (1,135485176) i prethodnoj godini (1,2113505), je manji od 2, pa se može zaključiti da je likvidnost preduzeća ugrožena.

2) ANALIZA DUGOROČNE FINANSIJSKE RAVNOTEŽE - PREKO NETO OBRITNOG FONDA

Neto obrtni fond se definiše kao razlika između dugoročnih izvora finansiranja (dugoročne obaveze i sopstveni kapital) i stalnih sredstava.

Analiza neto obrtnog fonda		TG 2023.	PG 2022.
1.	Dugoročni izvori finansiranja	537.968.772	545.273.250
1.a	Dugoročne obaveze	27.419.196	31.536.900
1.b	Kapital	510.549.576	513.736.350
2.	Stalna imovina	580.020.652	586.600.300
1 - 2	Neto obrtni fond	-42.051.880	-41.327.050

Negativan neto obrtni fond označava teške poremećaje u poslovanju preduzeća, a kada je izračunati obrtni fond negativan, ne računa se procenat pokrivanja stalnih zaliha obrtnim fondom.

1. ANALIZA ZADUŽENOSTI

Zaduženost (finansijski leveridž) iskazuje koliko na svaki euro kapitala otpada eura dugova.

Koeficijent zaduženosti (TG 2023.) = ukupne obaveze / kapital = 39.990.204 / 510.549.576 = 0,078327759

Koeficijent zaduženosti (PG 2022.) = ukupne obaveze / kapital = 43.788.837 / 513.736.350 = 0,085236011

Napomena: Ukupne obaveze (dugovi) = dugoročne obaveze + kratkoročne obaveze

Obrazloženje: Posmatrano preduzeće je smanjilo svoju zaduženost u tekućoj godini u odnosu na prethodnu godinu. Na 1 euro sopstvenog kapitala, dugovi iznose 0,078327759 eura tekuće godine, odnosno 0,085236011 eura prethodne godine.

2. ANALIZA SOLVENTNOSTI

Solventnost (likvidnost na dugi rok) označava sposobnost preduzeća da plati sve ukupne dugove (obaveze) ne o roku njihovog dospeća, već kat-tad, makar iz stečajne, odnosno likvidacione mase. Preduzeće je solventno ako je koeficijent solventnosti najmanje 1 ili više od 1 (≥ 1), a ako je koeficijent solventnosti manji od 1 (< 1) preduzeće je nesolventno (insolventno).

Koeficijent solventnosti (TG 2023.) = imovina / ukupne obaveze = 580.020.652 / 39.990.204 = 14,50406837

Koeficijent solventnosti (PG 2022.) = imovina / ukupne obaveze = 586.600.300 / 43.788.837 = 13,39611507

Obrazloženje: Društvo je solventno u oba posmatrana perioda. Međutim, solventnost je bolja u tekućoj godini.

3.3 ANALIZA PRIHODA ZA 2023. GODINU

Ukupni prihodi za 2023. godinu iznose 20.175.305 € i isti su veći za 10 %, odnosno za 1.863.208 €, u odnosu na prethodnu godinu, kada su iznosili 18.312.097 €.

Tabela broj 4: Tabela prikaz prihoda po vrstama za 2023. godine sa uporednim podacima za 2022. godinu

Naziv računa	2023.	2022.	Index
1	2	3	4=2/3*100
POSLOVNI PRIHODI	20.171.091	17.997.790	112
FINANSIJSKI PRIHODI	4.214	314.307	1
UKUPNI PRIHODI	20.175.305	18.312.097	110

Tabela 5: Prikaz strukture prihoda za period januar – decembar 2023. godine sa uporednim podacima za prethodnu godinu

Broj računa	Naziv računa	2023.	2022.	Index
1	2	3	4	5=3/4*100
6	UKUPNI PRIHODI (1+2+3+4)	20.175.305	18.312.097	110
61	1. PRIHODI OD PRODAJE	69.085	111.218	62
6120	Prihod od prodaje proizvoda (materijala)	36.011	0	
6122	Prihod od prodaje usluga	33.074	111.218	30
64+65	2. OSTALI POSLOVNI PRIHODI	19.922.904	17.603.329	113
640100	Po Programu Održavanje željezničke infrastrukture-Budžet	11.715.762	8.774.349	134
640101	Prihod od Vlade-subvencije (kreditu)	4.995.973	5.108.888	98
640300	Prihodi od donacija (projekti)	732.467	1.032.034	71
650001	Prihod od stanarine	9.532	9.671	99
650002	Prihod od zakupa zemljišta i poslovnog prostora	159.396	143.557	111
650003	Zakup elektro i telekomunikacionih instalacija	687.151	687.151	100
650004	Prihod po osnovu prefakturisanja drugim licima	67.094	51.462	130
650005+650006	Prihod od prefakturisanja usluga operaterima - ŽPCG, Montecargo	742.868	828.990	90
650007+650008+650009	Prihod od korišćenja infrastrukture - trase ŽPCG, Montecargo	796.849	889.724	90
650200	Prihod od zakupa transportnih sredstava	6.300	3.080	205
659002	Prihod od povraćenog polovnog materijala	5.107	69.187	7
650000+659001+659003+659007	Ostali nepomenuti prihodi	4.404	5.234	84
66	3. FINANSIJSKI PRIHODI	4.214	314.307	1
67	4. OSTALI PRIHODI IZ POSLOVANJA	179.102	283.244	63
670	Dobici od prodaje osnovnih sredstava		236	0
674	Viškovi			
675	Naplaćena otpisana potraživanja	166	277.344	0
677	Priliv od smanjenja obaveza	16.272	31	52.883
679	Naknada štete	162.664	5.633	2.888
6 - 66	POSLOVNI PRIHODI	20.171.091	17.997.790	112

Od ukupno ostvarenih prihoda u iznosu od 20.175.305 €, na prihode koji predstavljaju čisto računovodstvenu kategoriju se odnosi 1.542.429 € (7,65 % od ukupno ostvarenih prihoda), a u pitanju su bilansne pozicije koje se pojavljuju i na strani prihoda i na strani rashoda, odnosno ne očekuje se priliv sredstava po navedenim pozicijama i to su:

(640300) prihod od donacija u iznosu od 732.467 € – nenovčana/imovinska davanja od strane EU fondova, koja se prikazuju kao razgraničene donacije i koja se amortizuju u toku korisnog vijeka trajanja imovine, a iznosi amortizacije se evidentiraju kao ostali poslovni prihodi tokom trajanja doniranih osnovnih sredstava

(650004) prihod po osnovu prefakturisanja drugim licima u iznosu od 67.094 € i

(650005+650006) prihod od prefakturisanja usluga operaterima - ŽPCG, Montecargo u iznosu od 742.868 €.

➤ **Strukturu Poslovnih prihoda u iznosu od 20.171.091 € čine sledeće vrste Prihoda:**

1) 61: Prihodi od prodaje

- odnosi se na prihod po osnovu angažovanja vagona i radne snage drugim firmama, kao i prodaje polovnog materijala. Za posmatrani period pomenuti prihod je iznosio 69.085 €, što je za 38 % manje, odnosno za 42.132 € u odnosu na prethodnu 2022. godinu, kada je iznosio 111.218 €. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,34 %. (2022: 0,62 %). Veoma je važno istaći, da je na osnovu preporuke revizorskog odbora, Služba za računovodstvene poslove, više puta sugerisala u toku 2023. godine, da se povećaju prihodi iz sopstvenih izvora - kao što je prodaja polovnog građevinskog i elektrotehničkog materijala, koji se nalazi u magacinima.

2) 640100: Prihod po Programu tekućeg održavanja željezničke infrastrukture (Budžet)

- na kraju 2023. godine iznosi 11.715.762 € i isti je u odnosu na prethodnu godinu veći za 34 %, odnosno za 2.941.413 €, kada je iznosio 8.774.349 €. Takođe, na ovom kontu 640100 u toku 2023. godine, se na kraju svakog meseca prenosio i opravdani utrošeni iznos po Aneksu od 3,9 mil.eura, sa konta odloženih prihoda 495100 (za 2023. utrošeno je 1.717.671,17 €, dok se iznos za 2024. godinu od 2.223.527,83 € i dalje nalazi na kontu odloženih prihoda 495100). Pojašnjavamo da je na osnovu revizorskog izvještaja za 2022. godinu, došlo do preknjižavanje dijela od 3,9 mil.eura iz 2022. godine (iznos od 2.274.349 €), pod početnim datumom 2023. godine - na odložene prihode 495100 (na osnovu novog izvještaja od Sektora za građevinske poslove, kao i Sektora za Elektrotehničke poslove, a odnosi se na pravdanje utroška dopunskih sredstva od 3,9 mil.eura - strana 3 Revizorskog izvještaja za 2022. godinu (dio je u nastavku niže). Ovo preknjižavanje je jasno prikazano u iskazu o promjenama na kapitalu ([strana broj 28 – stavka 3.12](#)). Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 58,08 % (2022: 48,75 %).

Prihod po Programu održavanja željezničke infrastrukture (Budžet)

Društvo u Napomeni br.4 (640100) Prihod po Programu održavanja željezničke infrastrukture (Budžet) obelodanjuje da prihod po programu održavanja željezničke infrastrukture (Budžet) na kraju 2022. godine iznosi 8.774.349 € i isti je u odnosu na prethodnu godinu veći za 41 %, odnosno za 2.546.349 €. Budžetom Crne Gore za 2022. godinu, opredijeljen je iznos od 6,5 mil. eura na godišnjem nivou, po Programu za tekuće održavanje željezničke infrastrukture. Međutim, zbog nemogućnosti Društva da redovno finansira svoje tekuće obaveze, uprava je bila prinuđena da pored opredijeljenih 6,5 mil. eura za 2022. godinu, uputi zahtjev za urgentnu nabavku materijala i opreme za održavanje pruga i postrojenja i na osnovu toga je Vlada Crne Gore Zaključkom od 30.11.2022. godine - uplatila dodatna sredstva u iznosu od 3.941.199 mil. eura, od koji se dio od 2.274.349 utrošio u 2022. godini, a ostatak od 1.666.850 €, prenio preko odloženih prihoda (495) u 2023. godinu.

Po osnovu navedenog zaključka, Uprava za željeznice i Željeznička infrastruktura Crne Gore, sačinili su Anex ugovora o tekućem održavanju javne infrastrukture, broj 17023 od 21.12.2022. godine. Predmet Anexa je nabavka materijala, rezervnih djelova i opreme i izvođenje radova navedenih u Prilogu 1 Anexa.

Uvidom u specifikaciju Anexa ugovora ustanovljeno je da se stavke odnose na tekuće održavanje javne infrastrukture koje je predviđeno za 2023. godinu. S toga, po našem mišljenju, Društvo je i iznos od 2.274.349 eura trebalo knjigovodstveno da evidentira na računima grupe 49 - Pasivna vremenska razgraničenja za unaprijed naplaćene, odnosno, obračunate prihode i troškove, u skladu sa odredbama Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Ovom prilikom želimo ukazati i na problem neredovnog uplaćivanja novčanih sredstva po Programu tekućeg održavanja željezničke infrastrukture Crne Gore, gdje je za 2023. godinu prva uplata realizovana tek 30.3.2023. godine, što jasno govori o našem otežanom poslovanju. Uplate za 2023. godinu po ovom osnovu, smo hronološki prikazali u tabeli niže.

Tabela broj 6: Uplate od Vlade za 2023. godinu

Datum knjiženja	Br. dokumenta	Opis	Iznos potraživanja
30.3.2023	NLB23-061	Potraživanje od Vlade po programu	668.690,37
30.3.2023	NLB23-061	Potraživanje od Vlade po programu	617.912,25
26.5.2023	NLB23-098	Potraživanje od Vlade po programu	580.211,15
26.6.2023	NLB23-121	Potraživanje od Vlade po programu	818.617,56
21.7.2023	NLB23-139	Potraživanje od Vlade po programu	1.079.553,01
25.08.2023	NLB23-163	Potraživanje od Vlade po programu	949.376,10
10.10.2023	NLB23-195	Potraživanje od Vlade po programu	776.297,85
27.10.2023	NLB23-208	Potraživanje od Vlade po programu	869.623,38
28.11.2023	NLB23-228	Potraživanje od Vlade po programu	824.124,71
14.12.2023	NLB23-240	Potraživanje od Vlade po programu	1.125.701,46
26.12.2023	NLB23-248	Potraživanje od Vlade po programu	1.041.354,17
27.12.2023	NLB23-249	Potraživanje od Vlade po programu	646.629,24
Ukupno:			9.998.091,25

Važno je istaći - da se unazad godinama zanemaruje bitna činjenica da se kroz Program tekućeg održavanja uključuju i zarade zaposlenih. Dakle, ako uzmemo u obzir da je Budžetom Crne Gore za 2023. godinu po Programu tekućeg održavanja željezničke infrastrukture Crne Gore, opredijeljen iznos od 10 mil.eura na godišnjem nivou (od čega je na kraju 2023. godine uplaćeno 9.998.091,25 €), a da su same bruto zarade iznosile su 8.249.059 €, onda dolazimo do zaključka da bi za održavanje željezničke pruge, trebalo koristiti samo veoma mali dio od 1.749.032,16 €. Međutim, naše Društvo u cilju sigurnosti i bezbjednosti željezničke pruge isključivo isplaćuje neto zarade zaposlenim (sa manjim mjesečnim uplatama prema Poreskoj upravi – shodno mogućnostima i raspoloživosti finansijskih sredstava), koje iznose cca 5 mil.eura, kako bi se što više sredstava koristilo za održavanje pruge. Da prethodno navedena budžetska sredstva nijesu dovoljna za uredno servisiranje prispjelih obaveza, govori upravo podatak, da zbog prethodno navedenog - u ovom trenutku naše Društvo ima dug u iznosu od cca 5 mil.eura po osnovu poreza i doprinosa na zarade. Po našem mišljenju, a što je potvrđeno kroz dosadašnje poslovanje, sredstva koja su se opredjeljivala Budžetom Crne Gore za naše Društvo u prethodnim godinama, nijesu ni približno dovoljna za nesmetano funkcionisanje Društva i realizaciju obaveza, koje proističu iz redovnog poslovanja. Imajući u vidu sve aspekte poslovanja, našem Društvu su potrebna sredstva iz Budžeta u iznosu od cca 26 mil.eura, kako bismo izmirili sve nagomilane obaveze iz ranijih godina – što smo vrlo detaljno objasnili i u Zahtjevu za odobrenje finansijskih sredstava za tekuće održavanje željezničke pruge, za 2023. godinu.

Tabela 7: Pregled uplata iz Budžeta – po osnovu tekućeg održavanja željezničke infrastrukture za period 2009-2024. godine

Godina	Odobreno Budžetom	Dodatna sredstva	Uplaćena sredstva na kraju godine
2009.	9.700.000		9.700.000
2010.	9.600.000		9.600.000
2011.	8.400.000		8.300.000
2012.	7.500.000		7.225.000
2013.	6.800.000		6.800.000
2014.	6.700.000		6.724.825
2015.	6.700.000		6.700.000
2016.	6.800.000		6.800.000
2017.	6.800.000		6.800.000
2018.	6.800.000		6.800.000
2019.	6.900.000		6.900.000
2020.	6.900.000		5.175.000
2021.	6.228.000		6.228.000
2022.	6.500.000	3.941.199	8.774.349
2023.	10.000.000	potrošeno od 3,941.199 u 2023. =1.717.671,17	9.998.091
2024.	10.000.000	prenijeto od 3.941.199 u 2024. =2.223.527.83	

3) 640101: Prihod iz Budžeta po osnovu otplate međunarodnih Kredita

- na kraju 2023. godine iznosi 4.995.973 € i isti je u odnosu na prethodnu godinu manji za 2 %, odnosno za 112.916 €, kada je iznosio 5.108.888 €.

Prihod od Vlade za 2023. godinu u iznosu 4.995.973 € je dat u svrhu otplate kredita:

Kredit Evropske banke za obnovu i razvoj – Ugovor br. 40344 od 11.12.2009. godine,

Kredit Evropske banke za obnovu i razvoj – Ugovor br. 37232 od 06.04.2009. godine,

Kredit Evropske investicione banke – Ugovor br. 25980 od 03.01.2011. godine,

Kredit Evropske investicione banke – Ugovor br. 85597 od 20.03.2017. godine.

Obaveze po osnovu dugoročnih kredita knjižimo u klasi 4150, dok obaveze po osnovu kratkoročnih kredita u klasi 4240. Ističemo, da se investicije u toku (klasa 0270), finansiraju po 2 osnova i upravo jednim dijelom iz Kredita, a drugim dijelom iz Donacija EU fondova. Isplata Kredita je odobrena našem Društvu Budžetom Crne Gore, po osnovu plaćanja obaveza prema Međunarodnim Kreditorima EIB i EBRD - na poziciji 431, Ostali transferi institucijama. U Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za Budžet Crne Gore, stoji da se konto 431, odnosi na zahtjeve za plaćanje bez odgovarajućeg činjena protivusluge. U periodu 2016-2023. godine od strane Države Crne Gore, ovom Društvu za plaćanje međunarodnih kreditnih obaveza uplaćen iznos od 31.906.199 €, a s obzirom da se do kraja prethodnih godina - nije donosio Zaključak Vlade po osnovu protivusluga, Društvo je pomuneta sredstva knjižilo na konto prihoda (u klasi 640), kao što je bilo i ranijih godina, po osnovu međunarodnih kredita i na osnovu Dopisa Ministarstva finansija broj 11070 od 20.12.2023. godine, koji je priložen u nastavku. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 24,77 % (2022: 28,39 %).

Detaljan pregled i stanje međunarodnih kredita nalazi se [na strani 21, stavka 3.7.](#)

Željeznička infrastruktura Crne Gore AD

Broj: 11070

Podgorica, 20.12.2023. god.

**Ministarstvo
finansija**

Br: 02-01-430/23-8435/1

Crna Gora

MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA I POMORSTVA

Promjena:				
Šifra	Ime i prezime	Broj	Priglas.	Priglas.
01-344/23-286/2				

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Podgorica, 13.12.2023. godine

**MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA I POMORSTVA
- n/r ministra, g-dina Filipa Radulovića -**

Poštovani,

Ministarstvu finansija obratili ste se aktom broj: 01-344/23-286/1 od 15. 11. 2023. godine, povodom dopisa Željezničke infrastrukture Crne Gore AD Podgorica (ŽICG), broj: 9177 od 25. 10. 2023. godine, a u vezi sa pitanjem dokapitalizacije sredstava uplaćenih po osnovu rata za otplatu međunarodnih kredita Željezničkoj infrastrukturi Crne Gore AD Podgorica u 2022. godini.

U vezi sa navedenim, Ministarstvo kapitalnih investicija obratilo se Ministarstvu finansija dopisom broj: 05-344/23-2532/2 od 09. 03. 2023. godine, povodom uplate kreditnih sredstava Željezničkoj infrastrukturi Crne Gore AD Podgorica za 2022. godinu, te navodi da je mišljenja da pomenuta sredstva nijesu bespovratna i da će se ove uplate konvertovati u akcijski kapital ŽICG i time uvećati vlasništvo države u ovom privrednom društvu. Naime, imajući u vidu da ŽICG nije bila u mogućnosti da iz sopstvenih sredstava otplaćuje rate za međunarodne kredite u 2022. godini, a za koje je Vlada Crne Gore izdala garancije, Uprava za željeznice je u 2022. godini uplatila ŽICG iznos od 5.108.888,00 €, sa Programa 17 019, Potprograma 17 019 008, Aktivnosti: 17 019 008 001, sa izdatka 4319 - Ostali transferi institucijama, pri čemu je na ovakav način isplate Agencija za zaštitu konkurencije dala pozitivno mišljenje, kao i da je u pogledu pozicije za isplatu ispoštovana preporuka Državne revizorske institucije.

S tim u vezi, Ministarstvo finansija dalo je mišljenje broj: 02-01-430/23-1973 od 06. 04. 2023. godine u kojem dijeli stav Ministarstva kapitalnih investicija i mišljenja je da bi trebalo pokrenuti postupak proporcionalnog uvećanja vlasništva države u Željezničkoj infrastrukturi Crne Gore AD Podgorica.

Uvidom u dostavljeni akt, navedeno je da je Ministarstvo saobraćaja i pomorstva mišljenja da pomenuta sredstva nijesu bespovratna i da će se ove uplate konvertovati u akcijski kapital Željezničke infrastrukture Crne Gore AD Podgorica i na taj način uvećati vlasništvo Države u ovom privrednom društvu, kao i da navedena sredstva treba da imaju isti tretman knjiženja u poslovnim knjigama Društva, kao i prethodnih godina, do donošenja zaključka Vlade.

Shodno navedenom, obavještavamo Vas da je Ministarstvo finansija saglasno sa mišljenjem Ministarstva saobraćaja i pomorstva odnosno ostajemo pri stavu iznijetom u dopisu broj: 02-01-430/23-1973 od 06. 04. 2023. godine. Takođe, smatramo da je potrebno da Vlada Crne Gore usvoji zaključak kojim bi se i formalno donijela odluka da predmetna sredstva nijesu bespovratna te da će se ovakve uplate konvertovati u akcijski kapital i na taj način uvećati vlasništvo Države u ovom privrednom društvu. Donošenje ovakvog zaključka Vlade Crne Gore bi automatski značilo i stvaranje obaveze u bilansima Društva. S tim u vezi, knjiženje pomenutih sredstava u poslovnim knjigama Društva je potrebno izvršiti shodno Međunarodnom računovodstvenom standardu 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih pojava i greške, ali smo i stava da je ove informacije potrebno objelodaniti u napomenama uz finansijske iskaze za 2023. godinu kao i u izvještaju menadžmenta za 2023. godinu.

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

4) 640300: Prihodi od Donacija (za Projekte)

- predstavlja čisto računovodstvenu kategoriju, jer je u pitanju bilansna pozicija, koja se pojavljuje i na strani prihoda i na strani rashoda, odnosno ne očekuje se priliv sredstava po navedenoj poziciji. Prihod od Donacija u iznosu od 732.467 € na kraju 2023. godine, je manji za 29 %, odnosno 299.567 €, u odnosu na uporedni period prethodne godine, kada je isti iznosio 1.032.034 €. Ovi prihodi predstavljaju nenovčana, nematerijalna/imovinska davanja od strane EU fondova, koja se prikazuju, kao razgraničene donacije i koja se amortizuju u toku korisnog vijeka trajanja imovine. Ove odložene prihode po osnovu primljenih donacija knjižimo u klasi 4950. Takođe, ova nematerijalna ulaganja, se najvećim dijelom odnose na projektnu dokumentaciju, koja se odnosi na remont pruge. Obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja vrši se od dana nabavke, kada je nematerijalno ulaganje stavljeno u upotrebu. Osnovicu za obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja čini nabavna vrijednost ili cijena koštanja, odnosno fer vrijednost umanjena za preostalu vrijednost. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 3,63 % (2022: 5,73 %).

5) 650001: Prihod od stanarine

- odnosi se na izdavanje stanova u vlasništvu Željezničke infrastrukture Crne Gore, sa ugovorenim mjesečnim iznosom za zaposlene u našem Društvu. Cijena zakupa korisnicima stanova, utvrđena je Odlukom Odbora Direktora 870/7 od 3.2.2014. godine. Prihod po ovom osnovu na 31.12.2023. godine je 9.532 € i manji je za 1 %, odnosno za 139 €, u odnosu na uporedni period prethodne 2022. godine, kada je iznosio 9.671 €. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,05 % (2022: 0,05 %).

6) 650002: Prihod od zakupa zemljišta i poslovnog prostora

- odnosi se na zakup poslovnih objekata u stanicama po gradovima - duž pruge željezničke infrastrukture. Cijene zakupa zemljišta i poslovnog prostora se određuje na osnovu Odluke o visini mjesečne naknade za pomenuti prihod (" Sl. list CG ", broj 047/14, 008/16, 059/19 i 044/20). Prihod od zakupa zemljišta i poslovnog prostora na kraju 2023. godine je iznosio 159.396 €, što je za 11 % više, odnosno za 15.839 €, u odnosu na prethodnu 2022. godinu, kada je iznosio 143.557 €. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,79 % (2022: 0,80 %).

Tabela broj 8: Prihod od zakupa zemljišta i poslovnog prostora za 2023. godinu

Zakupac	PRIHOD (iznos bez PDV-a)	Fakturisano (iznos sa PDV- om)	Naplaćeno	Ostatak	Procenat naplate
I-XII/23					
Stanica Bar-Sutomore					
Mami Dekor Bar	2.640,00	3.194,40	2.078,56	1.115,84	65,07%
Medenica Stanojka	1.800,00	2.178,00	2.178,00	0,00	100,00%
Clio auto škola	1.200,00	1.452,00	1.331,00	121,00	91,67%
Montenegro Pekara	720,00	871,20	871,20	0,00	100,00%
Danilo Jovović	3.600,00	4.356,00	726,00	3.630,00	16,67%
Minis MNE	4.200,00	5.082,00	5.082,00	0,00	100,00%
Daki comerc	3.240,00	3.920,40	3.433,98	486,42	87,59%
Auto škola Le man	1.200,00	1.452,00	1.452,00	0,00	100,00%
Auto škola Vozač	1.200,00	1.452,00	1.331,00	121,00	91,67%
Auto škola Stefan	1.200,00	1.452,00	1.331,00	121,00	91,67%
Srdan Vuksanović	6.080,00	7.356,80	5.251,40	2.105,40	71,38%
Đukić Miodrag	468,33	566,68	363,00	203,68	64,06%
Limarija Rodić	2.720,00	3.291,20	1.056,20	2.235,00	32,09%
Konoba Galija	1.350,00	1.633,50	1.633,50	0,00	100,00%
Σ	31.618,33	38.258,18	28.118,84	10.139,34	73,50%
Stanica Bijelo Polje					
Agromehanika	3.168,00	3.833,28	3.833,28	0,00	100,00%
Σ	3.168,00	3.833,28	3.833,28	0,00	100,00%
Stanica Danilovgrad					
Obrad Jovović	1.065,00	1.288,65	650,00	638,65	50,44%
Doo Lokomotiva	2.160,00	2.613,60	2.395,80	217,80	91,67%
Σ	3.225,00	3.902,25	3.045,80	856,45	78,05%
Stanica Kolašin					
Power AB-GROUP	253,56	306,81	230,08	76,73	74,99%
Slavko Bulatović	1.980,00	2.395,80	240,00	2.155,80	10,02%
Σ	2.233,56	2.702,61	470,08	2.232,53	17,39%
Stanica Mojkovac					
Kruščić Mojkovac	1.860,00	2.250,60	1.875,50	375,10	83,33%
Tomont	3.534,00	4.276,14	1.770,34	2.505,80	41,40%
Σ	5.394,00	6.526,74	3.645,84	2.880,90	55,86%
Stanica Nikšić					

Delux doo	780,80	944,77	401,81	542,96	42,53%
Radovan Koprivica	3.955,20	4.785,79	4.785,79	0,00	100,00%
Σ	4.736,00	5.730,56	5.187,60	542,96	90,53%
Stanica Podgorica					
Bel doo	1.800,00	2.178,00	1.633,50	544,50	75,00%
Dalas PG	582,84	705,24	646,47	58,77	91,67%
Euro dom	340,20	411,64	343,04	68,60	83,33%
OŽVS	9.006,00	10.897,26	0,00	10.897,26	0,00%
Tobacco S press	7.435,00	8.996,35	8.415,55	580,80	93,54%
Telenor (ONE)	2.400,00	2.904,00	2.178,00	726,00	75,00%
Plam inžinjering	864,00	1.045,44	958,32	87,12	91,67%
M-tel	26.236,80	31.746,53	27.444,97	4.301,56	86,45%
MONTECARGO	21.074,52	25.500,17	0,00	25.500,17	0,00%
ŽPCG	15.305,28	18.519,39	10.802,96	7.716,43	58,33%
Crnogorski telekom AD	6.960,00	8.421,60	7.018,00	1.403,60	83,33%
Auto škola Bolid	1.200,00	1.452,00	1.089,00	363,00	75,00%
Bratislav Milenović	900,00	1.089,00	726,00	363,00	66,67%
Auto škola GO Smart	720,00	871,20	871,20	0,00	100,00%
Auto škola Viktorija	720,00	871,20	798,60	72,60	91,67%
16.februar	2.500,00	3.025,00	3.025,00	0,00	100,00%
Auto škola Fleš	1.200,00	1.452,00	1.331,00	121,00	91,67%
Auto moto Stanić	561,60	679,54	679,54	0,00	100,00%
Auto škola Tehnomobil	1.560,00	1.887,60	945,60	942,00	50,10%
Nikola Kuć	260,00	314,60	314,60	0,00	100,00%
Auto škola Start	840,00	1.016,40	762,30	254,10	75,00%
Auto škola Laguna	840,00	1.016,40	847,00	169,40	83,33%
Auto škola Full Speed	1.560,00	1.887,60	1.730,30	157,30	91,67%
Auto škola Maks	130,00	157,30	157,30	0,00	100,00%
Auto škola Bojović	1.560,00	1.887,60	1.730,30	157,30	91,67%
Σ	106.556,24	128.933,05	74.448,55	54.484,50	57,74%
Stanica Tuzi					
Albanske željeznice	564,00	682,44	682,44	0,00	100,00%
Carine Albanije	1.355,00	1.639,55	1.639,55	0,00	100,00%
Policija Albanije	546,00	660,66	550,54	110,12	83,33%
Σ	2.465,00	2.982,65	2.872,53	110,12	96,31%
UKUPNO:	159.396,13	192.869,32	121.622,52	71.246,80	63,06%

7) 650003: Prihod po osnovu zakupa elektro i telekomunikacionih instalacija

- za 2023. godinu iznosi 687.151 € i isti je zadržan na istom nivou, u odnosu na uporedni period prethodne godine, kada je bio u istom iznosu od 687.151 €. Pomenuti prihod se ostvaruje na osnovu Odluke Vlade Crne Gore o visini mjesečne naknade za korišćenje pružnog pojasa i zemljišta željezničke infrastrukture (" Sl. list CG ", broj 047/14, 008/16, 059/19 i 044/20), kojom je utvrđena visina naknade po tom osnovu, kao i naknada za korišćenje poslovnog prostora, regulisana Ugovorom o međusobnim odnosima broj 8781 od 24.3.2016. godine (zaključenog sa MTEL-om d.o.o. Podgorica). Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 3,41 % (2022: 3,82 %).

Tabela broj 9: Prihod po osnovu zakupa elektro i telekomunikacionih instalacija za 2023. godinu

Zakupac	PRIHOD	Fakturisano	Naplaćeno	Ostatak	Procenat naplate
I - XII /2023					
Crnogorski telekom - OK	218.056,80	263.848,73	241.861,34	21.987,39	92%
Crnogorski telekom - TI	1.663,20	2.012,47	1.844,76	167,71	92%
CEDIS - elektroinstalacije	160.454,40	194.149,82	177.970,67	16.179,15	92%
CEDIS - trafostanice	21.600,00	26.136,00	23.958,00	2.178,00	92%
CEDIS - zemljište	4.800,00	5.808,00	5.324,00	484,00	92%
CEPS - elektroenergetski kablovi	1.939,20	2.346,43	2.346,43	0,00	100%
Cijevna komerc	153,60	185,86	0,00	185,86	0%
Telenor	6.360,00	7.695,60	6.413,00	1.282,60	83%
M - tel - optički kabal	220.968,00	267.371,28	222.809,40	44.561,88	83%
M - tel - optička vlakna	36.000,00	43.560,00	36.360,00	7.200,00	83%
M - tel - optički kabal	6.564,00	7.942,44	6.618,70	1.323,74	83%
M - tel - okiten cijevi	5.400,00	6.534,00	5.445,00	1.089,00	83%
Red commerce-elek.kablovi	3.072,00	3.717,12	2.787,84	929,28	75%
Montecargo-optičko vlakno	120,00	145,20	0,00	145,20	0%
Ukupno:	687.151,20	831.452,95	733.739,14	97.713,81	88,25%

8) 650004: Prihod po osnovu prefakturisanja drugim licima

- odnosi se na iznose po osnovu, distributivne električne energije, vode i ostalih režijskih troškova od strane stanara i zakupaca. Kao što smo već naveli i ovaj prihod predstavlja čistu računovodstvenu kategoriju, jer je u pitanju bilansna pozicija, koja se pojavljuje i na strani prihoda i na strani rashoda. Prihod je na kraju 2023. godine iznosio 67.094 €, što je više za 30 %, odnosno za 15.632 €, u odnosu na 2022. godinu, kada je iznosio 51.462 €. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,33 % (2022: 0,29 %).

9) 650005+650006: Prihod od prefakturisanja usluga operaterima (Montecargo AD, ŽPCG AD i Kombinovani prevoz MNE)

- odnosi se na visoki napon i ostale režijske troškove (telefonske impulse, distributivnu električnu energiju, vodu). Za posmatrani period iznosi 742.868 € i isti je manji za 86.122 €, odnosno za 10 % u odnosu na uporedni period prethodne godine kada je iznosio 828.990 €. Pomenuti prihod nastaje po osnovu prefakturisanja usluga operaterima i takođe je samo računovodstvena kategorija, jer je u pitanju bilansna pozicija, koja se pojavljuje i na strani prihoda i na strani rashoda. Ugovorom o korišćenju željezničke infrastrukture, koji se svake godine zaključuje sa Montecargo AD, ŽPCG AD i Kombinovani prevoz MNE, a utvrđen je procentualni iznos potrošnje u visini od 47,5 % za sve operatera, od ukupno iskazane obaveze po računu, koji se našem Društvu ispostavlja od strane EPCG AD-Nikšić, tako da se 95 % obaveze prefakturiše, a ostatak obaveze u visini od 5 % po računu, pripada ŽICG AD-Podgorica. Dakle, prihod od prefakturisanja usluga operaterima, Montecargo AD, ŽPCG AD i Kombinovani prevoz MNE (650005+650006), se u najvećoj mjeri odnosi na visoki napon - u iznosu od 711.114,48 €, kao što je predstavljeno u tabeli niže, dok ostatak režijskih troškova (koji se odnosi na telefonske impulse, distributivnu električnu energiju, vodu), iznosi 31.753 €. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 3,68 % (2022: 4,61 %)

Tabela broj 10: Prihod od prefakturisanja usluga operaterima (Montecargo AD, ŽPCG AD i Kombinovani prevoz MNE)

Visoki napon	PRIHOD	Fakturisano	Naplaćeno	Ostatak	Procenat naplate
I - XII/2023					
Montecargo AD					
Visoki napon za I/23	28.067,90	33.962,16	33.962,16	0,00	100%
Visoki napon za II/23	28.029,39	33.915,56	33.915,56	0,00	100%
Visoki napon za III/23	26.497,62	32.062,12	0,00	32.062,12	0%
Visoki napon za IV/23	24.810,63	30.020,86	0,00	30.020,86	0%
Visoki napon za V/23	20.588,22	24.911,75	0,00	24.911,75	0%
Visoki napon za VI/23	29.776,24	36.029,25	0,00	36.029,25	0%
Visoki napon za VII/23	36.862,66	44.603,82	0,00	44.603,82	0%
Visoki napon za VIII/23	51.692,40	62.547,80	0,00	62.547,80	0%
Visoki napon za IX/23	39.879,08	48.253,69	0,00	48.253,69	0%
Visoki napon za X/23	31.018,44	37.532,31	0,00	37.532,31	0%
Visoki napon za XI/23	34.447,61	41.681,61	41.681,61	0,00	100%
Visoki napon za XII/23	32.786,21	39.671,31	0,00	39.671,31	0%
Σ	384.456,40	465.192,24	109.559,33	355.632,91	24%
ŽPCG AD					
Visoki napon za I/23	28.065,83	33.959,65	33.959,65	0,00	100%
Visoki napon za II/23	25.142,93	30.422,95	30.422,95	0,00	100%
Visoki napon za III/23	26.904,68	32.554,66	32.554,66	0,00	100%
Visoki napon za IV/23	26.933,54	32.589,58	32.589,58	0,00	100%
Visoki napon za V/23	28.931,11	35.006,64	35.006,64	0,00	100%
Visoki napon za VI/23	27.143,74	32.843,93	32.843,93	0,00	100%
Visoki napon za VII/23	30.250,76	36.603,42	36.603,42	0,00	100%
Visoki napon za VIII/23	32.677,69	39.540,00	39.540,00	0,00	100%
Visoki napon za IX/23	26.808,35	32.438,10	32.438,10	0,00	100%
Visoki napon za X/23	23.527,37	28.468,12	28.468,12	0,00	100%
Visoki napon za XI/23	24.463,26	29.600,54	29.600,54	0,00	100%
Visoki napon za XII/23	25.738,70	31.143,83	0,00	31.143,83	0%
Σ	326.587,96	395.171,43	364.027,59	31.143,84	92%
Kombinovani prevoz MNE					
Visoki napon za IX/23	70,12	84,85	84,85	0,00	100%
Σ	70,12	84,85	84,85	0,00	100%
Ukupno:	711.114,48	860.448,52	473.671,77	386.776,75	55%

10) 650007+650008+650009: Prihod od korišćenja infrastrukture - trase

(Montecargo AD, ŽPCG AD i Kombinovani prevoz MNE)

- na kraju 2023. godine iznosi 796.849 € i manji je za 92.876 €, odnosno za 10 % u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosio 889.724 €. Prihodi od korišćenja infrastrukture – trasa, nastaju po osnovu Ugovora o korišćenju željezničke infrastrukture, koji se svake godine zaključuje sa operaterima, na osnovu Izjave o mreži, na koju saglasnost daje Uprava za željeznice. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 3,95 % (2022: 4,94 %).

Tabela broj 11: Prihod od korišćenja infrastrukture - trase (Montecargo AD, ŽPCG AD i Kombinovani prevoz MNE)

Trase	PRIHOD	Fakturisano	Naplaćeno	Ostatak	Procenat naplate
I - XII/2023					
Montecargo AD					
Trase za I/23	52.140,55	63.090,07	0,00	63.090,07	0%
Trase za II/23	51.488,39	62.300,95	0,00	62.300,95	0%
Trase za III/23	46.836,41	56.672,06	0,00	56.672,06	0%
Trase za IV/23	45.473,39	55.022,80	0,00	55.022,80	0%
Trase za V/23	39.703,59	48.041,34	0,00	48.041,34	0%
Trase za VI/23	56.443,33	68.296,43	0,00	68.296,43	0%
Trase za VII/23	60.094,16	72.713,93	0,00	72.713,93	0%
Trase za VIII/23	78.429,06	94.899,16	0,00	94.899,16	0%
Trase za IX/23	73.616,42	89.075,87	0,00	89.075,87	0%
Trase za X/23	60.305,63	72.969,81	0,00	72.969,81	0%
Trase za XI/23	65.978,81	79.834,36	0,00	79.834,36	0%
Trase za XII/23	53.786,78	65.082,00	0,00	65.082,00	0%
Σ	684.296,52	827.998,79	0,00	827.998,79	0%
ŽPCG AD					
Trase za I/23	8.989,35	10.877,11	10.877,11	0,00	100%
Trase za II/23	8.302,90	10.046,51	10.046,51	0,00	100%
Trase za III/23	8.952,77	10.832,85	10.832,85	0,00	100%
Trase za IV/23	9.104,10	11.015,96	11.015,96	0,00	100%
Trase za V/23	9.292,50	11.243,93	11.243,93	0,00	100%
Trase za VI/23	9.708,59	11.747,39	11.061,67	685,72	94%
Trase za VII/23	10.304,61	12.468,58	0,00	12.468,58	0%
Trase za VIII/23	10.515,11	12.723,28	0,00	12.723,28	0%
Trase za IX/23	9.753,06	11.801,20	0,00	11.801,20	0%
Trase za X/23	9.355,01	11.319,56	0,00	11.319,56	0%
Trase za XI/23	8.922,80	10.796,59	0,00	10.796,59	0%
Trase za XII/23	9.102,44	11.013,95	0,00	11.013,95	0%
Σ	112.303,24	135.886,92	65.078,03	70.808,90	48%
Kombinovani prevoz MNE					
Trase za IX/23	249,02	301,31	301,31	0,00	100%
Σ	249,02	301,31	301,31	0,00	100%
Ukupno:	796.848,78	964.187,02	65.379,34	898.807,69	7%

11) 650200: Prihod od zakupa transportnih sredstava

- odnosi se iznajmljivanje vagona za prevoz tucanika (Dopisi 6914, 7384 i 10653). Prihod je na kraju 2023. godine iznosio 6.300 €, što je za 3.220 € više, odnosno za 105 % u odnosu na 2022. godinu, kada je iznosio 3.080 €. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,03 % (2022: 0,02 %).

12) 659002: Prihod od povraćenog polovnog materijala

- odnosi se na materijal koji nije utrošen u cjelosti za određene potrebe i koji je vraćen u magacin Društva za dalju namjenu. Prihod je na kraju 2023. godine iznosio 5.107 €, što je za 64.079 € manje, odnosno za 93 % u odnosu na 2022. godinu, kada je iznosio 69.187 €. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,03 % (2022: 0,38 %).

13) 650(dio) + 659(dio): Ostali nepomenuti prihodi

- za posmatrani period je u iznosio 4.404 € i manji je za 830 €, u odnosu na prethodnu 2022. godinu, odnosno za 16 %, kada je iznosio 5.234 €, Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,02 % (2022: 0,03 %), a odnosi se na 650000 = 62,40 € - prihod od carinskog terminala, 659001 = 2.341,83 € - prihode po osnovu kazni od strane zaposlenih, koji su zbog nepažnje ili neodgovornosti nanijeli određenu štetu Društvu, 659007 = 2.000 € - prihod od osnovnih sredstava.

14) 67: Ostali prihodi iz poslovanja

- u posmatranom periodu iznose 179.102 €, manji i su za 37 %, odnosno za 104.142 € u odnosu na 2022. godinu kada su iznosili 283.244 €. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Poslovnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,89 % (2022: 1,57 %).

➤ 66: FINANSIJSKI PRIHODI

- na kraju 2023. godine iznosili su 4.214 € i manji su za 99 %, odnosno za 310.093 €, u odnosu na 2022. godinu kada su iznosili 314.307 €. Ovi prihodi se odnose na naplaćene kamate na oročena sredstva. Učešće pomenutog prihoda u ostvarenim Ukupnim prihodima za posmatrani period iznosi 0,02 % (2022: 1,72 %).

3.4 ANALIZA RASHODA ZA 2023. GODINU

Ukupni rashodi na kraju 2023. godine iznose 21.114.356 € i isti su veći za 18 %, odnosno za 3.192.098 €, u odnosu na prethodnu godinu kada su iznosili 17.922.258 €.

Tabela broj 12: Prikaz ostvarenih rashoda za 2023. godinu sa uporednim podacima za 2022. godinu

Naziv računa	2023.	2022.	Index
1	2	3	4=2/3*100
POSLOVNI RASHODI	20.347.470	17.761.607	115
FINANSIJSKI RASHODI	766.886	160.651	477
UKUPNI RASHODI	21.114.356	17.922.258	118

Tabela 13: Prikaz strukture rashoda za period januar - decembar 2023. godine sa uporednim podacima za prethodnu godinu

Broj računa	Naziv računa	III kvartal 2023.	III kvartal 2022.	Index:
1	2	3	4	5=3/4*100
5	UKUPNI RASHODI (1+2+3+4+5+6+7)	21.114.356	17.922.258	118
50+51	1. NABAVNA VRIJEDNOST PRODATE ROBE I TROŠKOVI MATERIJALA	2.881.505	2.049.123	141
501900	Nabavna vrijednost prodatog materijala	34.085	243	14.035
5110	Troškovi sirovina I osnovnog materijala	1.290.885	574.081	225
5121	Troškovi kancelarijskog materijala	179	2.294	8
5123	Trošak alata I inventara	83.497	36.213	231
5122+5124	Troškovi rezervnih djelova I ostalog materijala	279.353	163.598	171
513000	Troškovi EE - visoki napon	748.542	827.193	90
513001	Troškovi EE - niski napon	328.576	333.031	99
5131+5133	Troškovi goriva i maziva	116.389	112.471	103
52	2. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI	8.249.059	7.006.665	118
5200+526000+526002+529	Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	6.127.137	5.250.140	117
5207	1/ Troškovi poreza	136.585	71.945	190
tekući promet-potražna: 4520+4530+453300+464001	2/ Troškovi doprinosa za penzije	1.501.930	1.274.362	118
52-neto-tr.poreza-tr.za penzije	3/ Troškovi doprinosa	483.407	410.219	118
53+54(dio)+55	3. OSTALI TROŠKOVI POSLOVANJA (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	1.897.570	1.118.243	170
531	Troškovi transportnih usluga	126.268	148.079	85
532	Troškovi usluga održavanja	445.833	172.410	259
549002+545000	Rezervisanja za zaposlene (jubilarne i otpremnine)	135.960	30.082	452
549000	Rezervisanja za sudske sporove	160.129	170.232	94
5502	Troškovi komunalnih usluga	49.456	45.137	110
5509	Troškovi neproizvodnih usluga	584.188	96.779	604
553	Troškovi provizije banaka	30.511	56.553	54
5590	Troškovi sudskih izvršenja	90.128	173.346	52
533+539+5500+5503+5504+551+552+554+555+5599	Ostali troškovi	275.098	225.626	122
540	4. Amortizacija	7.265.661	7.377.425	98
540	Troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme	7.265.661	7.377.425	98
56	5. FINANSIJSKI RASHODI	766.886	160.651	477

57	6. OSTALI RASHODI IZ POSLOVANJA	53.675	207.857	26
570	Gubici po osnovu rashodovanja	24.389	156.127	16
574	Manjkovi	2.918	873	334
576+577	Otpis potraživanja i zaliha materijala	4.922	21.777	23
579	Troškovi naknade štete - renta	21.446	29.080	74
58	7. RASHODI PO OSNOVU VRIJEDNOSNOG USKLAĐIVANJA STALNE IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)		2.294	0
5 - 56	POSLOVNI RASHODI	20.347.470	17.761.607	115

➤ **Strukturu Poslovnih rashoda u iznosu od 20.347.314 € čine sledeće vrste rashoda:**

1) 50+51: Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala

- na kraju 2023. godine iznosi 2.881.505 € i isti je veća za 832.382 €, odnosno za 41 % u odnosu na prethodnu godinu, kada su iznosili 2.049.123 €. Učešće pomenutog troška u ostvarenim poslovnim rashodima za posmatrani period iznosi 14,16 % (2022: 11,54 %). U strukturi Nabavne vrijednosti prodate robe i troškova materijala, došlo je do značajnog uvećanja za 3 stavke:

1. 501900 - Nabavna vrijednost prodatog materijala = 34.085 € - polovni materijal koji se vrati u magacin, evidentira se po prosječnoj nabavnoj vrijednosti i takav se unosi na konto 501900, kao direktni trošak, prije eventualne prodaje (prodaja se evidentira u klasi prihoda 6120);
2. 5110 - Troškovi sirovina i osnovnog materijala = 1.290.885 €,
3. 5123 - Trošak alata i inventara = 83.497 €.

2) 52: Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

- na kraju 2023. godine iznose 8.249.059 € i veći su za 1.242.395 €, odnosno za 18 % u odnosu prethodnu godinu kada su iznosili 7.006.665 €. Broj zaposlenih na dan 31.12.2023. godine je 817, prosječna neto zarada u ŽICG AD na kraju 2023. godine iznosi 635,12 €, odnosno, bez uključenih sudskih naknada 632,60 € i ista je manja za 20,12 % u odnosu na prosječnu zaradu u Državi - koja je na kraju 2023. godine iznosila 791,92 €. Učešće troškova zarada u ostvarenim poslovnim rashodima za posmatrani period iznosi 40,54 % (2022: 39,45 %).

3) 53+54 (dio) + 55: Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)

- iznose 1.897.570 € i isti su veći za 779.327 €, odnosno za 70 % u odnosu na uporedni period prethodne godine, kada su iznosili 1.118.243 €. Učešće pomenutog troška u ostvarenim poslovnim rashodima za posmatrani period iznosi 9,33 % (2022: 6,30 %).

U strukturi Ostalih troškova poslovanja došlo je do značajnog uvećanja za 3 stavke;

1. 532 - Troškovi usluga održavanja = 445.833 €;
2. 549002+545000 - Rezervisanja za zaposlene (jubilarne i otpremnine) = 135.960 € - odnose na rezervisanja po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada izvršena u skladu sa zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 19 - Beneficije zaposlenima. Knjigovodstveno evidentiranje troškova rezervisanja izvršeno je na osnovu elaborata koji je sačinio aktuar;
3. 5509 - Troškovi neproizvodnih usluga = 584.188 €, koje čine:
 - 1) 550900 - Troškovi uređenja prostora = 491,70 €,
 - 2) 550901 - Trošak za potrebe stručnog usavršavanja radnika = 54.097,88 €,
 - 3) 550902 - Troškovi za stručnu literaturu = 1.083,06 €,
 - 4) 550903 - Troškovi za nepomenute usluge = 73.611,66 € - naknade za zaštitu životne sredine, takse za Službeni list Crne Gore, Izvod iz CRPS-a, angažovanje viljuškara i ostalo,
 - 5) 550907 - Ostali nepomenuti materijalni troškovi = 450.560,00 € (odnose se na materijalnu pomoć zaposlenim, gdje je pored ustaljenih novčanih pomoći i davanja (kao što je recimo 8. mart i slično) - usled kašnjenja usvajanja Kolektivnog ugovora, Odbor direktora donio Odluku da se isplati jednokratna novčana pomoć zaposlenim za januar, februar i mart),
 - 6) 550908 - Troškovi plaćenih naknada državnim institucijama = 4.343,98 €.

4) 54: Trošak amortizacije

- na kraju 2023. godine iznosi 7.265.661 € i ovaj trošak je manji za 2 %, odnosno za 111.763 € u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 7.377.425 €. Amortizacija se obračunava za materijalnu imovinu, nekretnine, postrojenja i opremu, a uređena je propisima i u skladu sa njima, se u finansijskim izvještajima pravnog lica iskazuje, kao rashod perioda za koji je obračunata. Učešće pomenutog troška u ostvarenim poslovnim rashodima za posmatrani period iznosi 35,71 % (2022: 41,54 %).

5) 57: Ostali rashodi iz poslovanja

- iznose 53.675 € i isti su manji za 74 %, odnosno za 154.182 €, u odnosu na uporedni period prethodne godine, kada su iznosili 207.857 €. Pomenuti trošak se odnosi na troškove naknade štete (renta), koju naše Društvo plaća. Učešće pomenutog troška u ostvarenim poslovnim rashodima za posmatrani period iznosi 0,26 % (2022: 1,17 %).

➤ 56: Finansijski rashodi

- na kraju 2023. godine iznose 766.856 € i isti su veći u odnosu na uporedni period prethodne godine za 606.235 €, odnosno za 377 %, kada su iznosili 160.651 €. Učešće pomenutog troška u Ukupnim rashodima za posmatrani period iznosi 3,63 % (2022: 0,90 %). U pitanju su:

1. 562000 - kamate za osnovna sredstva = 665.588,56 € - kamate iz međunarodnih kredita na povučena sredstva;
2. 562001 - kamate za obrtna sredstva = 2.780,09 € - plaćene subvencionirane kamate za rješavanje stambenih potreba zaposlenih;
3. 562900 - zatezne kamate = 43.516,68 € - zatezna kamata za Željeznički prevoz AD, po presudi GŽ 5609/22 (ovaj vid potraživanja regulisan je u vidu kompezacije).

3.5 POTRAŽIVANJA OD KUPACA ZA 2023. GODINU

Ukupna aktivna potraživanja Društva na dan 31.12.2023. godine iznose **3.550.588 €**. Veći dio pomenutog iznosa, odnosno 90,71 % se odnosi na potraživanja od povezanih Društava (Montecargo AD, ŽPCG AD i OŽVS AD), po osnovu korišćenja željezničke infrastrukture, dok se ostatak od 9,29 % odnosi na ostale Kupce. Dakle, veoma je bitno stvoriti jasnu sliku o važnosti hitnog rješenja - izmirenja obaveza, koje prema našem Društvu imaju pomenuta povezana Društva.

Tabela broj 14: Prikaz potraživanja – 15 najvećih kupaca na 31.12.2023. godine

Aktivna potraživanja umanjena za Ispravku vrijednosti - konta: 202200 202201 202202 203000 203001 209200					
R.br.	Br. izvora	Naziv	Duguje	Potrazuje	Saldo
1	K-0233	MONTECARGO AD	16.215.003,68	13.751.607,88	2.463.395,80
2	K-0191	ZELJEZNICKI PREVOZ CRNE GORE AD	9.659.997,02	9.005.388,38	654.608,64
3	K-0513	IGP FIDIJA DOO	329.419,83	192.281,47	137.138,36
4	K-0300	ODRZAVANJE ZELJEZNICKIH SREDSTAVA	318.324,63	215.743,68	102.580,95
5	K-0114	DRUSTVO ZA TELEKOMINIKACIJE M-TEL	3.558.097,51	3.494.823,63	63.273,88
6	511033	TELEKOM CRNE GORE	2.995.914,32	2.972.295,15	23.619,17
7	K-0301	BOZOVIC SASA	19.246,84	0	19.246,84
8	K-0552	CRNOGORSKI ELEKTRODISTRIBITIVNI SISTEM	1.579.684,16	1.560.843	18.841,16
9	510140	UPRAVA POLICIJE	139.099,29	120.363,29	18.736
10	K-0685	INFR. OPTIMIZACIJSKA GRUPA DOO	20.195,93	1.826,79	18.369,14
11	511037	GEOSONDA	47.150,40	28.956	18.194,40
12	K-0160	DOO MOSTOGRADNJA	68.801,68	52.253,44	16.548,24
13	K-0661	PAVEL DOO	18.240,69	4.660	13.580,69
14	K-0656	TEHNOPUT DOO	12.922,80	726	12.196,80
15	510141	UPRAVA CARINA	154.524,06	142.331,29	12.192,77
Ukupno za 15 najvećih kupaca			35.136.622,84	31.544.100,00	3.592.522,84
Ostali kupci			9.598.611,49	9.640.546,06	-41.934,57
Σ			44.735.234,33	41.184.646,06	3.550.588,27

1. Ukupno potraživanje od Montecargo AD na dan 31.12.2023. godine, iznosi 2.463.395,80 € od čega su:

- 1)trase: 1.820.779,84 €
- 2)visoki napon: 547.943,06 €
- 3)zakup poslovnog prostora: 71.732,55 €
- 4)ostale usluge: 22.940,35 €

2. Ukupno potraživanje od ŽPCG AD na dan 31.12.2023. godine, iznosi 654.608,64 € od čega su:

- 1)trase: 70.808,88 €
- 2)visoki napon: 285.372,59 €
- 3)zakup poslovnog prostora: 36.900,79 €
- 4)ostale usluge: 261.526,38 €

3. Ukupno potraživanje od OŽVS AD na dan 31.12.2023. godine, iznosi 102.580,95 € od čega su:

- 1)zakup poslovnog prostora: 43.787,39
- 2)električna energija: 17.801,88 €
- 3)telefonski impulsi: 65,03 €
- 4)ostale usluge: 40.926,65 €

Konta 202201 u iznosu od 775,90 € i 202202 u iznosu od 4.470,14 € se odnose na plaćanje stanarina za zaposlene i lica van firme. Važno je istaći da je Služba za računovodstvene poslove riješila problem naplate formiranog dugogodišnjeg duga, od strane lica koja su van firme, a koja koriste stambene prostore našeg Društva. Dugovanje se odnosi na stambene kredite, otkup stanova, kao i na mjesečne zakupnine (konta 202201, 202202, 038000, 038001, 038002 i 038004). Naime, 29.12.2021. godine, poslat je prvi dopis Fondu PIO, pozivajući se na "Zakon o izvršenju i obezbjeđenju", član 26, gdje se od tada svakomjesečno putem administrativnih zabrana na penziju, otplaćuju dugovanja. Posljednje izmjene koje smo uputili Fondu PIO su bile 14.9.2022. godine, pa se trenutno svakog mjeseca našem Društvu kao priliv uplaćuje 1.236,96 € za otplatu kredita, zakupa i postojećih dugovanja. Sve eventualne izmjene u vidu pretplate ili izmirenja obaveze, redovno pratimo i korigujemo u saradnji sa Fondom PIO. Takođe, naglašavamo da smo za par lica prosljedili Sektoru za pravne poslove, sugestiju za utuženje – što je već i realizovano. Napominjemo, da "Opomene za izvršenje obaveza", upućujemo svake godine nakon završenog popisa – korisnicima zakupa koji samostalno plaćaju, a koja su neredovna u izmirenju svojih obaveza.

3.6 OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA SA POREZIMA I DOPRINOSIMA ZA 2023. GODINU

Obaveze ŽICG AD prema dobavljačima i obaveze po osnovu poreza i doprinosa na zarade na dan 31.12.2023. godine iznose **7.684.863 €** i to:

Obaveza prema dobavljačima (1+2)	2.041.532 €
Obaveze za zadržani novac (433001).....	13.506 €
Obaveza prema dobavljačima (433000 434000 434001)	2.028.026 €

Tabela broj 15: Prikaz dugovanja – 15 najvećih dobavljača na 31.12.2023. godine

Dobavljači - konta: 433000 433001 434000 434001					
R.br.	Br. izvora	Naziv	Duguje	Potrazuje	Saldo
1	370001	ELEKTROPRIVREDA CG NIKSIC	13.519.880,01	14.448.844,56	-928.964,55
2	D-00879	AZD PRAHA	7.078.545,96	7.394.663,50	-316.117,54
3	D-01366	IHM DOO	701.600	952.000	-250.400
4	370056	ZGOP PREDUZECE ZA IZGRADNJU PRUGA	44.093,54	264.093,54	-220.000
5	D-01277	ALTPRO HRVATSKA	970,8	62.556,80	-61.586
6	470058	MIN DIV SVRLJIG-FABRIKA VIJAKA ZA MAS.VOZ.	532.764,50	574.383,50	-41.619
7	510002	FC SNADBIJEVANJE PODGORICA	2.193.148,54	2.216.380,35	-23.231,81
8	510621	TEKOM PROMET DOO	193.503,38	215.458,45	-21.955,07
9	D-00444	ZELJEZNIČKI PREVOZ CRNE GORE	2.210.923,16	2.231.733,30	-20.810,14
10	310001	JUGOPETROL	1.182.097,24	1.200.047,36	-17.950,12
11	D-01367	INFRASTRUKTURA ZELEZNICE SRBIJE AD	35.786,05	50.537,05	-14.751
12	510565	SPONA DOO	354.029,33	368.192,64	-14.163,31
13	D-00248	JU SSS IVAN USKOKOVIC	30.926	44.657	-13.731
14	510866	FIDIJA	1.069.745,22	1.083.249,83	-13.504,61
15	570004	SINVOZ	99.099	112.139	-13.040
Ukupno za 15 najvećih dobavljača			29.247.113	31.218.937	-1.971.824
Ostali dobavljači			50.355.448,49	50.425.156,75	-69.708,26
Σ			79.602.561,22	81.644.093,63	-2.041.532,41

Kada je u pitanju dug prema Elektroprivredi Crne Gore, cijeli iznos se pripisuje Montecargu AD i Željezničkom prevozu AD. Naime, Ugovorom o korišćenju željezničke infrastrukture, koji se svake godine zaključuje sa ŽPCG AD – Podgorica i AD Montecargo, utvrđen je procentualni iznos potrošnje u visini od 47,5 % za oba operatera, od ukupno iskazane obaveze po računu, koji se našem Društvu ispostavlja od strane EPCG AD-Nikšić, tako da se 95 % obaveze prefakturiše, a ostatak obaveze u visini od 5 % po računu, pripada ŽICG AD-Podgorica.

Sva ostala dugovanja se odnose na Ugovore zaključenim putem javnih nabavki. Takođe je važno je napomenuti da je Služba računovodstva više puta sugerisala pronalaženju rješenja naplate aktivnih dugovanja u skladu sa mogućnostima Društva.

Obaveza za poreze i doprinose na zarade

Stanje obaveza na dan 31.12.2023. godine	5.643.330,52 €
- Porezi i doprinosi.....	4.332.098,62 €
- (dio VII/15 i XII/15; IX/21 do XII/2023)	
- Stambeni fond.....	1.054.567,31 €
- (III/2015-XII/2015; V/16-V/18; XII/20, IV/21 do XII/2023)	
- Beneficirani radni staž (2003-2011).....	145.108,59 €
- Prenijete obaveze diobnim bilansom.....	111.556,00 €

Rješenjem Poreske uprave broj 03/1-3099/2-17 od 10.4.2017. godine usvojen je zahtjev Društva za Reprogram poreskog potraživanja u iznosu od 3,288 mil.eura, na način što je Društvo uplatilo jednokratni iznos od 10 % (0,328 mil.eura) u roku od 90 dana od dana donošenja Rješenja, a ostatak duga u iznosu od 2,959 mil.eura, plaćalo u 60 jednakih mjesečnih rata u iznosima od po 49.325 €. ŽICG je do sada izmirila sve obaveze utvrđene prethodno pomenutim Rješenjem.

Nadalje, jasno je da se izmirivanjem isključivo neto zarada po osnovu budžetsko opredijeljenih sredstava, gomila dug prema Poreskoj upravi za neplaćene poreze i doprinose za zarade zaposlenih, pa Revizorski odbor daje preporuku da se uputiti Dopis Poreskoj upravi (i nadležnom ministarstvu) sa zahtjevom za reprogram/pomoć u otplati poreskih obaveza.

3.7 KREDITNE OBAVEZE

Na kraju 2023. godine prispjele obaveze po međunarodnim kreditima su iznosile 4.995.972,72 €. Država je odlučila da servisiranje prispjelih kreditnih obaveza ŽICG vrši na način obezbjeđivanja za plaćanje istih opredijeljenjem Budžetom Crne Gore za 2023. godinu u okviru potrošačke jedinice Uprave za željeznice na poziciji: ostali transferi institucijama - konto 431.

Sredstva opredijeljena za otplatu međunarodnih kredita u 2023. godini iznose 4.995.973 € (u periodu od 2016-2023. godine: 31.906.199 €). Ista su i dalje knjigodstveno evidentirana na poziciji prihoda (u klasi 640, kao što je bilo i ranijih godina, po osnovu međunarodnih kredita i na osnovu Dopisa Ministarstva finansija broj 11070 od 20.12.2023. godine, koji je priložen [na stani 12](#)), usljed nedobijanja zvaničnog Zahtjeva za povećanje učešća u kapitalu Društva od strane Države. Navedena pozicija je zbog svoje materijalnosti i neizvjesnosti opredjeljenja Države, po ovom osnovu bila razlog uzdržavanja od mišljenja nezavisnog revizora.

Tabela broj 16: Plaćene kreditne obaveze na 31.12.2023. godine

Iznos glavnice po kreditima: 1.1.2023. - 31.12.2023.				4.329.236,38
424002 - 415006			EBRD 40344; br.2162 od 07.03.2023.	854.401,37
17.3.2023	MD23-007	424002	Glavnica	812.374,19
17.3.2023	MD23-007	027044	Kapitalizacija kamata	41.902,63
17.3.2023	MD23-007	553000	Komisiona provizija	124,55
			EBRD 40344; br. 7281 od 30.08.2023.	890.977,05
8.9.2023	MD23-038	424002	Glavnica	812.374,19
8.9.2023	MD23-038	415006	Glavnica	24.453,60
8.9.2023	MD23-038	562000	Kamata	52.829,58
8.9.2023	MD23-038	562000	Zatezna kamata	512,64
8.9.2023	MD23-038	553000	Troškovi provizije	747,04
8.9.2023	MD23-038	553000	Troškovi provizije	60,00
Σ				1.745.378,42
424003 - 415005			EBRD 37232 III tranša; br.2163 od 07.03.2023.	339.666,12
17.3.2023	MD23-007	424003	Glavnica	148.454,70
17.3.2023	MD23-007	562000	Kamata	17.229,06
08.09.23	MD23-038	424003	Glavnica	148.454,70
08.09.23	MD23-038	562000	Kamata	25.212,06
08.09.23	MD23-038	562000	Zatezna kamata	99,41
08.09.23	MD23-038	553000	Troškovi provizije	216,19
424004 - 415008			EBRD 37232 IV tranša; br.7282 od 30.08.2023.	1.158.480,40
17.3.2023	MD23-007	424004	Glavnica	506.760,35
17.3.2023	MD23-007	562000	Kamata	58.812,58
08.09.23	MD23-038	424004	Glavnica	506.760,35
08.09.23	MD23-038	562000	Kamata	86.063,11

08.09.23	MD23-038	562000	Zatezna kamata	84,01
Σ				1.498.146,52
424006 - 415009			EIB 25980; Dop.1213 od 08.02.2023.	275.080,23
14.02.23	MD23-001	424006	Glavnica	228.866,66
14.02.23	MD23-001	562000	Kamata	46.213,57
			EIB 25980; Dop.br.3220 od 7.04.2023.	5.933,04
07.04.23	MD23-009	424006	Glavnica	4.322,58
07.04.23	MD23-009	562000	Kamata	1.610,46
			EIB 25980; Dop.1213;8.2.23	273.080,99
01.08.23	MD23-031	424006	Glavnica	228.866,66
01.08.23	MD23-031	562000	Kamata	44.214,33
			EIB 25980; Dop.br.7889 od 19.09.2023.	5.859,84
04.10.23	MD23-042	424006	Glavnica	4.322,58
04.10.23	MD23-042	562000	Kamata	1.537,26
Σ				559.954,10
424007 - 415010			EIB 85597; Dop.1213 od 08.02.2023.	596.763,35
14.02.23	MD23-001	424007	Glavnica	451.612,91
14.02.23	MD23-001	027048;027049;027050	Kapitalizacija kamata	145.150,44
			EIB 85597; Dop.1213;8.2.23	595.730,33
01.08.23	MD23-031	424007	Glavnica	451.612,91
01.08.23	MD23-031	027048;027049;027050	Kapitalizacija kamata	144.117,42
Σ				1.192.493,68
Ukupno:				4.995.972,72

Tabela broj 18: Podaci o kreditima za koje je Vlada Crne Gore izdala garanciju - za 2023. godinu

Kredit	Datum potpisivanja Ugovora o kreditu	Ugovoreni iznos sredstava	Početno stanje na dan 1.1.2023.	Ukupan iznos plaćene glavnice 01.01.2023.-31.12.2023.	Ukupan iznos plaćene kamate 1.1.2023.-31.12.2023.	Ukupan iznos plaćenih ostalih obaveza 01.01.2023.-31.12.2023.	Ukupan iznos povlačenja 1.1.2023.-31.12.2023.	Povučeni iznos na 31.12.2023	Stanje duga 31.12.2023
EBRD 37232 IV TRANSA	12.10.2012.	10.000.000,00	4.560.843,13	1.013.520,70	144.875,69	84,01	1.158.480,40	9.996.641,40	3.547.322,43
EBRD 37232 III TRANSA	06.04.2009.	4.000.000,00	1.336.092,31	296.909,40	42.441,12	315,6	339.666,12	4.000.000,00	1.039.182,89
EBRD 40344	11.12.2009.	15.000.000,00	3.249.496,73	1.649.201,98	94.732,21	1.444,23	1.745.378,42	14.894.866,21	1.673.655,56
EIB 25980	03.01.2011.	7.000.000,00	5.454.563,54	466.378,48	93.575,62	0	559.954,10	7.000.000,00	4.988.185,04
EIB 85597	20.03.2017.	20.000.000,00	19.096.774,18	903.225,82	289.267,86	0	1.192.493,68	20.000.000,00	18.193.548,36
EBRD 51806 11 mil.eur	28.12.2022.	11.000.000,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0
UKUPNO:		67.000.000,00	33.697.769,89	4.329.236,38	664.892,50	1.843,84	4.995.972,72	55.818.146,80	29.441.894,28

Tabela broj 19: Portfolio dugova na 31.12.2023. godine

Red. broj	Banka kreditor	Ugovoreni iznos sredstava	Povučeni iznos na 31.12.2023	Stanje duga na dan 31.1.2024.godine	Datum potpisivanja	Namjena	Ugovoreni uslovi	Način i rokovi otplate	Dužnik
I	Kratkoročni krediti/obveznice								
II	Dugoročni krediti/obveznice								
2	EBRD 37232 IV TRANSA	10.000.000,00	9.996.641,40	3.547.322,43	12.10.2012.	Rekonstrukcija pruge Vrbnica-Bar	polugodišnji anuiteti	kamatna stopa 1% + 6m EURIBOR	Željeznička infrastruktura Crne Gore
1	EBRD 37232 III TRANSA	4.000.000,00	4.000.000,00	1.039.182,89	06.04.2009.	Rekonstrukcija pruge Vrbnica-Bar	polugodišnji anuiteti	kamatna stopa 1% + 6m EURIBOR	Željeznička infrastruktura Crne Gore
3	EBRD 40344	15.000.000,00	14.894.866,21	1.673.655,56	11.12.2009.	Rekonstrukcija pruge Nikšić-Podgorica	polugodišnji anuiteti	kamatna stopa 1% + 6m EURIBOR	Željeznička infrastruktura Crne Gore
4	EIB 25980	7.000.000,00	7.000.000,00	4.988.185,04	03.01.2011.	Rekonstrukcija pruge Vrbnica-Bar	polugodišnji anuiteti	kamatna stopa fiksna po predlogu Ministarstva finansija	Željeznička infrastruktura Crne Gore
5	EIB 85597	20.000.000,00	20.000.000,00	18.193.548,36	20.03.2017	Rekonstrukcija pruge Vrbnica-Bar	polugodišnji anuiteti	kamatna stopa fiksna po predlogu Ministarstva finansija	Željeznička infrastruktura Crne Gore
6	EBRD 51806 11 mil.eur	11.000.000,00			28.12.2022.	Nabavka opreme za održavanje pruge	polugodišnji anuiteti	kamatna stopa 1% + 6m EURIBOR	Željeznička infrastruktura Crne Gore
Ukupnan dug:		67.000.000,00	55.891.507,61	29.441.894,28					

Tabela broj 20: Plan otplate međunarodnih kredita na 31.12.2023. godine

Međunarodni krediti	Period otplate	Ugovoreni iznos sredstava	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	
EBRD 40344	17.03.2014-17.09.2024	15.000.000,00	1.650.771,58	1.865.314,82																				
EBRD 37232 III TRANŠA	17.09.2013-17.03.2027	4.000.000,00	335.714	335.714	335.714	335.714	167.857																	
EBRD 37232 IV TRANŠA	17.09.2013-17.03.2027	10.000.000,00	1.043.688	1.198.066	1.198.066	1.198.066	521.844																	
EIB II 25.980	07.10.2018-15.08.2034	7.000.000,00	559.954	551.664	543.375	535.085	526.795	518.505	510.216	501.926	493.636	485.346	477.057	468.746										
EIB 85597	15.02.2022-15.02.2043	20.000.000,00	1.192.493,68	1.184.000,59	1.174.053,83	1.164.107,04	1.154.160,25	1.143.907,34	1.133.348,95	1.122.790,52	1.112.232,18	1.101.673,76	1.091.115,37	1.080.557,00	1.070.000,00	1.059.442,29	1.048.884,75	1.038.327,25	1.027.770,14	1.017.212,91	1.006.655,29	996.098,11	985.541,51	974.984,51
EBRD 51806 11 mil.eur	28.12.2022.	11.000.000,00																						
Σ		67.000.000,00	4.782.621,26	5.134.759,41	3.251.208,83	3.232.972,04	2.370.656,25	2.047.412,34	2.019.564,95	1.991.716,52	493.636,00	1.936.019,76	1.908.172,37	1.739.303,00	1.391.998,59	1.372.440,29	901.268,75	437.557,75	427.946,14	418.334,50	408.722,91	399.111,29	195.951,51	

3.8 FINANSIJSKI RIZICI

Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici. Željeznička infrastruktura Crne Gore se u svom poslovanju suočava sa kreditnim rizikom, koji prevashodno proističe po osnovu potraživanja iz poslovanja i rizikom likvidnosti, koji se ogleda u poteškoćama u izmirivanju svojih finansijskih obaveza.

Izloženost Društva kreditnom riziku po osnovu potraživanja iz poslovanja, zavisi najviše od naplate potraživanja usluga od operatera (Montecargo AD, ŽPCG AD i OŽVS AD), koji učestvuju u ukupnim potraživanjima sa oko 90,71 %. Zbog nemogućnosti naplate potraživanja po osnovu korišćenja željezničke infrastrukture redovnim putem, Društvo ne može da planira realizaciju svojih obaveza prema EPCG AD-Nikšić, po osnovu utrošene električne energije od strane navedenih operatera, kao i da redovno plaća obaveze prema Državi po osnovu poreza i doprinosa na zarade.

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo biti suočeno sa poteškoćama u izmirivanju svojih finansijskih obaveza. Društvo upravlja svojom likvidnošću sa ciljem da, koliko je to moguće, uvijek ima dovoljno sredstava da izmiri svoje dospjele obaveze. Planiranje novčanog toka vrši se na nivou poslovnih aktivnosti Društva.

Kako je za 2023. godinu Država opredijelila nedovoljna sredstva iz Budžeta, ista su prikazana kroz dio tekućeg održavanja željezničke infrastrukture, sa upravljanjem i regulisanjem saobraćaja. Opredijeljeni iznos sredstava iz Budžeta ne može da pokrije ukupni trošak bruto zarada i tekuće održavanje željezničke infrastrukture određena planom javnih nabavki. Ovako određen Budžet je nedovoljan i zato Društvo nije u mogućnosti da obezbijedi iz sopstvenih sredstava uredno servisiranje obaveza po osnovu dobijenih međunarodnih kredita, iz kog razloga je Vlada Crne Gore i dala garanciju.

3.9 ZAKLJUČAK

Željeznička infrastruktura Crne Gore, suočena je sa problemom oko prenosa vlasništva nad imovinom ovoga Društva, koja je, shodno Zakonu o državnoj svojini, u listovima nepokretnosti upisana kao svojina Države Crne Gore, a Željezničkoj infrastrukturi je dato pravo upravljanja.

Naime, prilikom ovakvog upisa zanemarena je najvažnija činjenica da je ŽICG AD - Podgorica akcionarsko društvo u kojem Država jeste većinski vlasnik sa 72,44 %, ali postoje i manjinski akcionari, koji zbog ovakvih postupanja mogu potraživati naknadu štete, koji sigurno neće biti saglasni sa smanjenjem imovine Društva, a neposredno i sa smanjenjem akcijskog kapitala.

Zbog ovakvih radnji, koje se odnose na promjenu prava svojine, ŽICG je, u cilju izbjegavanja mogućih neželjenih posledica, podnosila žalbe nadležnim organima na Rješenja Uprave za nekretnine, kojima je izvršen prenos vlasništva sa ŽICG na državu Crnu Goru. Za pojedine opštine postupak po žalbama je u toku. U postupcima, u kojima su se stekli zakonski uslovi, podnesene su tužbe Upravnom sudu Crne Gore.

U jednom predmetu (koji se odnosi na područnu jedinicu Podgorica), Upravni sud Crne Gore je odlučio u korist našeg Društva i vratio postupak na ponovno odlučivanje Upravi za nekretnine PJ Podgorica. U ostalim sporovima, još uvijek se čeka poziv za ročište pred Upravnim sudom Crne Gore. Mišljenja smo da bi sva imovina ovog Društva koja ne potpada pod pojam infrastrukture u smislu Zakona o željeznici, trebala da se vrati u svojinu ŽICG AD Podgorica (Mišljenje Državne revizorske institucije je u nastavku niže).

Takođe, predlažemo da se preduzmu neophodne aktivnosti u cilju rješavanja ovog problema, zbog mogućih neželjenih posljedica, koje bi se ogledale u obavezi ŽICG AD-Podgorica, da nadoknadi štetu koja bi nastala pokretanjem tužbi manjinskih akcionara, što je i više puta bilo Skretanje pažnje Revizorskog odbora u prethodnim godinama.

Na kraju, činjenica je da se imovina i dalje nalazi u Bilansima Društva, dok Vlada ne donese Odluku o načinu obeštećenja manjinskih akcionara, a samim tim i amortizacija ostaje u Bilansima, pa svake godine startujemo sa iznosom troška amortizacije u vrijednosti od cca 7 mil.eura.

1998
CRNA GORA
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA
Broj: 05-035/23 1244/2
Podgorica, 12.05.2023r.

Željeznička infrastruktura Crne Gore AD
ar. 4163
Podgorica, 12.05.23 god.

ŽELJEZNIČKA INFRASTRUKTURA CRNE GORE - AD PODGORICA

Izvršna direktorica gđa Marina Bošković

Veza: Vaš dopis br: 3645 od 25.04.2023. godine

Poštovana,

Shodno Vašem zahtjevu koji se odnosi na stav Državne revizorske institucije, u odnosu na primjenu Zakona o državnoj imovini u pogledu evidentiranja državne imovine koja je data na korišćenje AD „Željeznička infrastruktura Crne Gore“- Podgorica, obavještavamo Vas o sljedećem:

U pogledu evidencije Državne imovine, članom 44 Zakona o Državnoj imovini, je predviđeno sljedeće:

„Evidenciju nepokretnih i pokretnih stvari, na kojima svojinska prava i ovlašćenja vrši Crna Gora, a koje služe za obavljanje funkcije državnih organa, vode organi koji te stvari koriste. Evidenciju nepokretnih i pokretnih stvari, na kojima svojinska prava i ovlašćenja vrši opština, vode organi opštine koji te stvari koriste.

Evidenciju nepokretnih i pokretnih stvari javnih službi¹ vode službe koje te stvari koriste.
Organi i službe iz st. 1, 2 i 3 ovog člana dužni su da vrše popis imovine koju koriste“.

Uzimajući u obzir odredbe Zakona o državnoj imovini, a u cilju pravilnog vrednovanja imovine, smatramo da je neophodno knjigovodstveno evidentiranje imovine koju Društvo koristi (računovodstveni tretman ulaganja u imovinu, amortizacija i dr.).

S uvažavanjem,

SENATOR DRI

Zoran Jelić

Na kraju, uzimajući u obzir sve probleme sa kojima se Društvo suočilo u 2023. godini, između ostalog i negativan javni publicitet i objavljivanje podataka o poslovanju na neadekvatan način, Revizorski odbor je dao sledeću preporuku: „potrebno je uputiti Dopis Vladi Crne Gore sa jasnom naznakom da se sredstva izdvojena za održavanje Željezničke infrastrukture Crne Gore, najvećim dijelom koriste za tekuće održavanje Društva, tj. isplate zarade zaposlenima, usljed nedovoljno opredijeljenih budžetskih sredstava Društva za tekuće poslovanje.

Na ovaj način, vjerujemo da bi se mogao spriječiti dodatni negativni publicitet Društva (potencijalne ponovne medijske objave).“

3.10 BILANS STANJA NA 31.12.2023. GODINE

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznosi u EUR - €		
				2023.	Krajnje stanje 2022. godina	Početno stanje 2022. godine
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
0	A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
	B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	002		580.020.652	586.600.300	587.699.215
01	I NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	003		3.798.458	4.339.548	4.979.010
010	1. Ulaganja u razvoj	004				
011 i 014	2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	005	14	3.798.458	4.339.548	4.979.010
012	3. Goodwill	006				
016 i 015	4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi	007				
	II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	008		575.978.797	582.034.038	582.432.135
020 i 022	1. Zemljište i objekti	009	15	549.048.073	553.142.369	558.679.981
023	2. Postrojenja i oprema	010	15	10.886.131	12.001.908	13.287.863
	3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	011	15	58.968	58.763	58.764
024	3.1. Investicione nekretnine	012				
021 i 025	3.2. Biološka sredstva	013		4.569	4.569	4.569
026 i 029	3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	014		54.399	54.195	54.195
028 i 027	4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	015	15	15.985.625	16.830.997	10.405.527
	III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	016		243.396	226.714	288.070
030, 039(dio)	1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	017		0	0	
033(dio),039(dio)	2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima	018				
031(dio),032(dio), 039(dio)	3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)	019	16	178.884	152.091	204.485
033(dio), 039(dio)	4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)	020				
031(dio), 032(dio)	5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	021				
032(dio), 034, 035, 036,039(dio)	6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrednosti)	022				
038, 039(dio)	7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	023	16	64.513	74.622	83.585
288	C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	024	26			
	D. OBRтна SREDSTVA (026+031+039+043+044)	025		14.274.193	14.841.390	10.693.175
	I. ZALIHE (027 do 030)	026		4.014.564	3.395.197	3.566.399
10	1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni delovi, sitan inventar i auto gume)	027	17	3.957.580	3.308.213	3.479.415
11	2. Nedovršena proizvodnja	028				
12 i 13	3. Gotovi proizvodi i roba	029		0	0	
15	4. Dati avansi	030	17	56.984	86.984	86.984
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	031		4.248.456	3.283.810	2.765.588
202, 203, 209(dio)	1. Potraživanja od kupaca	032	18	3.550.588	2.914.379	2.639.683
200, 209(dio)	2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	033				
201, 209(dio)	3. Potraživanja od ostalih povezanih lica	034				
	4. Ostala potraživanja (036+037+038)	035		697.867	369.432	125.905
223	4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	036				
27	4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost	037	18	354.367	18.784	26.920
21, 22, osim 223	4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	038	18	343.500	350.647	98.985
	III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	039		2.172.099	2.093.099	2.018.111
236(dio)	1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namenjeno trgovanju	040				
237	2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udeli	041				
23 osim 236(dio) i osim 237	3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	042	19	2.172.099	2.093.099	2.018.111
24	IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	043	20	3.839.075	6.069.284	2.343.077
04	V. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	044				
28 osim 288	E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	045	21	13.701	28.051	42.402
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	046		594.308.545	601.469.742	598.434.792

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznosi u EUR - €		
				2023.	Krajnje stanje 2022. godine	Početno stanje 2022. godine
1	2	3	4	5	6	7
	PASIVA					
	A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101		510.549.576	513.736.350	513.398.905
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	22	439.663.127	439.663.127	439.663.127
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103				
320	III. EMISIONA PREMIJA	104				
	IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105		108.448.455	108.421.663	108.630.855
321	1. Zakonske rezerve	106				
322(dio)	2. Statutarne rezerve	107				
322(dio)	3. Druge rezerve	108				
330	4. Pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	109	22	108.448.455	108.421.663	108.630.855
dugov. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	5. Negativne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	110				
	VI. NERASPOREDJENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111		-37.562.006	-34.348.439	-34.895.077
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	112		546.471	156.798	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	113			389.839	
350	3. Gubitak ranijih godina	114		37.169.427	34.895.077	3.924.321
351	4. Gubitak tekuće godine	115		939.050		30.970.756
	VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU	116				
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	117		27.419.196	31.536.900	29.773.615
	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	118		395.655	265.548	321.150
404000+404100	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	119	23	395.655	265.548	321.150
400(dio)	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	120				
40, sem 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	121				
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	122		27.023.541	31.271.351	29.452.465
410+415	1. Dugoročni krediti	123	24	25.088.204	29.392.987	27.574.986
419	2. Ostale dugoročne obaveze	124	25	1.935.337	1.878.364	1.877.479
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	125	26			
495(dio)	D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	126	27	42.612.282	42.788.071	42.153.255
	E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	127		12.571.008	12.251.938	11.952.533
404001+404101+4090	I KRATKOROČNA REZERVISANJA	128	31	444.391	471.209	524.949
	II KRATKOROČNE OBAVEZE (130 do 137)	129		12.126.617	11.780.728	11.427.584
429	1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	130	28	97.227	87.556	5.133
424	2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	131	28	4.353.690	4.304.783	4.636.182
430	3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	132	29	8.966	8.966	8.966
433 i 434	4. Obaveze prema dobavljačima	133	29	2.041.532	2.254.803	2.908.521
439(dio)	5. Obaveze po menicama	134				
420 i 431	6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima	135				
421 i 432	7. Obaveze prema ostalim povezanim licima	136				
	8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	137		5.625.201	5.124.621	3.868.782
439(dio)	8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	138				
45 i 46	8.2. Ostale kratkoročne obaveze	139	30	5.618.967	5.124.621	3.868.782
47,48 osim 481	8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	140	30	6.235		
481	8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit	141				
427	8.5. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	142				
499	F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	143	30	1.156.484	1.156.484	1.156.484
	G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	144		594.308.545	601.469.742	598.434.792

3.11 BILANS USPJEHA NA NA 31.12.2023. GODINE

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos u EUR - €	
				2023.	2022.
1	2	3	4	5	6
60 i 61	1. Prihodi od prodaje - neto prihod	201	4	69.085	111.218
630 i 631	2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje	202			
62	3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
	4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	204		20.102.006	17.886.573
64 i 65	a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	205	4	19.922.904	17.603.329
67	b) Ostali prihodi iz poslovanja	206	12	179.102	283.244
68, sem 683 i 685	c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine	207			
	5. Troškovi poslovanja (209+210)	208		12.044.736	10.544.791
50 i 51	a) Nabavna vrijednost prodane robe i troškovi materijala	209	5	2.881.505	2.049.123
53, 54 (dio) i 55	b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	210	7	1.897.570	1.118.243
540	Amortizacija	210a	8	7.265.661	7.377.425
	6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	211		8.249.059	7.006.665
5200+526000+526002+529	a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	212	6	6.127.137	5.250.140
	b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	213	6	2.121.922	1.756.525
5207	1/ Troškovi poreza	214		136.585	71.945
tekući promet-potražna: 4520+4530+453300+464001	2/ Troškovi doprinosa za penzije	215		1.501.930	1.274.967
52-neto-tr.poreza-tr.za penzije	3/ Troškovi doprinosa	216		483.407	409.614
	7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)	217		0	0
582	a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)	218	9		
584, 589 (dio)	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)	219			
57	8. Ostali rashodi iz poslovanja	220	13	53.675	207.857
	I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	221		-176.379	238.477
	9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	222		0	0
660 (dio)	a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	223			
661 (dio)	b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica	224			
669 (dio)	c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica	225			
	10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite) (227 do 229)	226		0	0
660 (dio)	a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica	227			
661 (dio)	b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica	228			
662 (dio)	c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	229			
	11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	230		4.214	314.307
660 (dio)	a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	231			
661 (dio)	b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica	232			
66	c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica	233	10	4.214	314.307
	12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine (235-236)	234		0	-2.294
683, 685	a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	235			
585	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	236			2.294
	13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	237		766.885	160.651
560	a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	238			
561	b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima	239			
562 + 569	c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	240	11	766.885	160.651
	II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	241		-762.671	151.362
	III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	242		-939.050	389.839

690 - 590	IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno	243			
	V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	244		-939.050	389.839
	14. Poreski rashod perioda (246+247)	245		0	0
721	1. Tekući porez na dobit	246			
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	247			
	15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	248		-939.050	389.839
3 - tekući promet	VI. BRUTO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (250 do 257)	249		-2.247.558	-52.394
33 - tekući promet	1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	250		26.792	-209.192
331	2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja	251			
332	3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala	252			
333	4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	253			
334	5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva	254			
335	6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje	255			
336	7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	256			
34,35 - tekući promet	8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka	257		-2.274.350	156.798
	VII. ODLOŽENI PORESKI RASHODI ILI PRIHODI PERIODA U VEZI SA DRUGIM STAVKAMA REZULTATA /POVEZANIM SA KAPITALOM/	258			
3 - tekući promet	VIII. NETO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (249-258)	259		-2.247.558	-52.394
	IX. NETO SVEOBUHVAJNI REZULTAT (248+259)	260		-3.186.608	337.445
	X. ZARADA PO AKCIJI	261			
	1. Osnovna zarada po akciji	262			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	263			
	XI. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRAVNOG LICA	264			
	XII. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA KOJI NE OBEZBEĐUJU KONTROLU	265			

3.12 ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU NA 31.12.2023. GODINE

Pozicija	OPIS	Red. br.	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)	Red. br.	Revalorizacione rezerve (grupa 33)	Red. br.	Neraspoređena dobit (grupa 34)	Red. br.	Gubitak (grupa 35)	Red. br.	Ukupno
			2		3		4		5		6=2+3+4-5
1.	Stanje na dan 01.01.2022. godine	401	439.663.127	446	108.630.855	455		464	34.895.077	482	513.398.905
2.	Efektivi retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	402		447		456		465		483	
3.	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2022. godine (r.br. 1+2)	403	439.663.127	448	108.630.855	457		466	34.895.077	484	513.398.905
4.	Neto promjene u 2022. godini	404		449	-209.192	458	546.471	467		485	337.279
5.	Stanje na dan 31.12.2022. godine (r.br. 3+4)	405	439.663.127	450	108.421.663	459	546.471	468	34.895.077	486	513.736.184
6.	Efektivi retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	406		451		460		469	2.274.350	487	-2.274.350
7.	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2023. godine (r.br. 5+6)	407	439.663.127	452	108.421.663	461	546.471	470	37.169.427	488	511.461.834
8.	Neto promjene u 2023. godini	408		453	26.792	462		471	939.050	489	-912.258
9.	Stanje na dan 31.12. 2023. godine (r.br. 7+8)	409	439.663.127	454	108.448.455	463	546.471	472	38.108.477	490	510.549.576

3.13 ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE ZA 2023. GODINU

POZICIJA	Redni broj	Iznos u EUR - €	
		2023.	2022.
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	18.763.352	18.835.760
1. Prodaja i primljeni avansi	302	2.247.821	2.890.104
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	126.833	96.068
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	16.388.699	15.849.588
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	15.760.281	14.180.064
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	6.485.797	7.817.882
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	8.249.059	5.989.234
3. Plaćene kamate	308	999.539	274.462
4. Porez na dobitak	309		
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	25.886	98.486
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	3.003.072	4.655.696
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312	18.578	7.675.983
1. Prodaja akcija i udjela	313		
2. Prod.nemat. ulag.,nekret.,postr.,opr. i biol.sred.	313		
3. Ostali finansijski plasmani	315	18.578	7.675.983
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	316		
5. Primljene dividende	317		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	45	2.368.875
1. Kupovina akcija i udjela	319		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	45	2.368.875
3. Ostali finansijski plasmani	321		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	322	18.533	5.307.108
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323	2.028.185	1.175.747
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti	325	1.963.490	1.168.935
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326	64.696	6.812
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327	7.279.999	7.330.016
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze	329	7.279.999	7.330.016
3. Finansijski lizing	330		
4. Isplaćene dividende	331		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332	-5.251.813	-6.154.269
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	-2.230.209	3.808.535
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	6.069.284	2.243.077
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	336		
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	337	3.839.075	6.051.612

3.14 STATISTIČKI ANEKS ZA 2023. GODINU

Grupa računa, račun	POZICIJA	Red. broj	Iznos u EUR - €	
			2023.	2022.
	Prosječan broj zaposlenih (ukupan broj zaposlenih krajem svakog mjeseca djeljen sa brojem mjeseci)	001	817	779
60	Prihodi od prodaje robe	002		
61	Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	003	69.085	111.218
62	Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	004		
640	Prihodi od subvencija, prihodi od dotacija i prihodi od donacija	005	17.444.203	14.915.272
650	Prihodi od zakupnina	006	2.469.253	2.613.636
673	Dobici od prodaje materijala	007		
501	Nabavna vrijednost prodate robe	008	34.085	243
511	Troškovi materijala za izradu	009	1.290.885	574.081
512	Troškovi ostalog materijal (režijskog)	010	363.029	202.105
513	Troškovi goriva i energije	011	1.193.507	1.272.695
520	Troškovi zarada i i naknada zarada (bruto)	012	7.239.542	6.139.132
529	Naknada troškova smještaja i ishrane na službenom putu, naknade troškova pre voza na službenom putu	013	118.947	107.945
53	Troškovi proizvodnih usluga	014	586.601	336.148
531 i 532	Troškovi transportnih usluga i troškovi usluga održavanja	015	572.100	320.489
533	Troškovi zakupnina	016	6.000	6.450
534 i 535	Troškovi sajмова i troškovi reklame i propagande	017		
536	Troškovi istraživanja	018		
550 i 551	Troškovi neproizvodnih usluga i troškovi reprezentacije	019	756.103	309.968
552 i 553	Troškovi premije osiguranja i troškovi platnog prometa	020	74.551	78.347
573	Gubici od prodaje materijala	021		
10	Zalihe materijala	022	3.957.580	3.308.213
11	Zalihe nedovršene proizvodnje	023		
12	Zalihe gotovih proizvoda	024		
13	Zalihe roba	025	0	
Rb	Račun	Anaitički prikaz prihoda i izdataka vezanih za nematerijalnu imovinu		
Prihodi:				
1	652	Prihodi od naknada po osnovu patenata		
2	652	Prihodi po osnovu autorskih prava		
3	652	Prihodi od prodaje licenci		
4	010	Ulaganja u razvoj		
		0100 Ulaganja u razvoj tržišta, sa efektom dužim od jedne godine		
		0101 Ulaganja u razvoj tehnologije, sa efektom dužim od jedne godine		
		0102 Ulaganja u razvoj proizvoda, sa efektom dužim od jedne godine		
		0103 Ostali izdaci za razvoj		
		0108 Ispravka vrijednosti ulaganja u razvoj		
		0109 Obezbjeđenje vrijednosti ulaganja u razvoj		
5	011	Koncesije, patenti, licence i slična prava		
		0110 Koncesije		
		0111 Patenti		
		0112 Licence		
		0113 Pravo na industrijski uzorak, žig, model, zaštitni znak i sl.		
		0114 Druga slična prava		
		0118 Ispravka vrijednosti koncesija, patenata, licenci i sličnih prava		
		0119 Obezbjeđivanje koncesija, patenata, licenci i sličnih prava		
6	012	Goodwill		
		0120 Goodwill nastao po osnovu stečene (pripojene) neto imovine drugog pravnog lica		
		0121 Goodwill nastao po osnovu kupovine akcija i udjela u drugom pravnom licu		
		0129 Obzvređenje goodwill-a		
7	014	Ostala nematerijalna ulaganja		
		0140 Računarski programi		
		0141 Pravo korišćenja gradskog građevinskog zemljišta		
		0142 Ulaganja u lizing		
		0145 Ostala nematerijalna ulaganja	9.867.663	9.867.664
		0148 Ispravka vrijednosti ostalih nematerijalnih ulaganja	6.069.205	5.528.115
		0149 Obezbjeđenje ostalih nematerijalnih ulaganja		
8	015	Nematerijalna ulaganja u pripremi		
		0150 Ulaganja u razvoj u pripremi		
		0151 Interno generisana nematerijalna ulaganja u pripremi		
		0155 Druga nematerijalna ulaganja u pripremi		
		0159 Obezbjeđenje nematerijalnih ulaganja u pripremi		
9	016	Avansi za nematerijalna ulaganja		
		0160 Avansi za nematerijalna ulaganja u razvoj		
		0161 Avansi za druga nematerijalna ulaganja		

4. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Na Redovnoj Skupštini akcionara koja je održana 27.06.2022. godine, Odlukom Skupštine akcionara broj 10290/7 izabran je Odbor direktora dvadesetdrugog saziva u sastavu:

1. Radovan Vukić, predstavnik državnog kapitala,
2. Vladimir Merdović, predstavnik državnog kapitala,
3. Novo Nikčević, predstavnik državnog kapitala,
4. Ljubiša Ćurčić, predstavnik državnog kapitala i
5. Nedeljko Šušakvević, predstavnik manjinskih akcionara.

Na prvoj Konstitutivnoj sjednici održanoj dana 27.06.2022. godine, izabrani članovi Odbora direktora su između sebe za predsjednika Odbora direktora izabrali Radovana Vukića, dipl.maš.ing.

U periodu od 01.01.2023. godine do 17.07.2023. godine, ukupno je održano 18 sjednica Odbora direktora na kojima su donijete 52 odluke i 37 zaključaka (52+37=89).

Odbor direktora je svoj rad obavljao u skladu sa Statutom Društva i Poslovníkom o radu Odbora direktora, kojim se bliže uređuje organizacija i način rada Odbora direktora u ostvarivanju prava i dužnosti utvrđenih zakonom, Statutom i drugim opštim aktima Društva.

Po osnovu članstva u organima upravljanja u ovom Društvu, pravo na naknadu za članstvo u Odboru direktora imaju svi izabrani članovi Odbora direktora.

Visina naknade za rad u Odboru direktora ovog Društva iznosi, u skladu sa Politikom naknada članovima organa upravljanja Željezničke infrastrukture Crne Gore-AD Podgorica broj 10290/5 od 27.06.2022.godine, koja je donijeta na Redovnoj Skupštini akcionara iznosi, za predsjednika Odbora direktora u visini jedne prosječne zarade u Društvu ostvarene u prethodnoj godini, dok članovima Odbora direktora pripada naknada u visini 70% prosječne zarade u Društvu ostvarene u prethodnoj godini.

Na Ponovljenoj Redovnoj Skupštini akcionara koja je održana 17.07.2023. godine, Odlukom Skupštine akcionara broj 6070/11 izabran je Odbor direktora dvadesettrećeg saziva u sastavu:

1. Radovan Vukić, predstavnik državnog kapitala,
2. Vladimir Merdović, predstavnik državnog kapitala,
3. Jasmin Hodžić, predstavnik državnog kapitala,
4. Zilha Čoković, predstavnik državnog kapitala i
5. Nedeljko Šušakvević, predstavnik manjinskih akcionara.

Na prvoj Konstitutivnoj sjednici, održanoj dana 17.07.2023. godine, izabrani članovi Odbora direktora su, između sebe, za predsjednika Odbora direktora izabrali Radovana Vukića, dipl.maš.ing.

U periodu od 17.07.2023. godine do 31.12.2023. godine, ukupno je održano 12 sjednica Odbora direktora na kojima su donijete 44 odluke i 28 zaključaka (44+28=72).

Odbor direktora je svoj rad obavljao u skladu sa Statutom Društva i Poslovníkom o radu Odbora direktora, kojim se bliže uređuje organizacija i način rada Odbora direktora u ostvarivanju prava i dužnosti utvrđenih zakonom, Statutom i drugim opštim aktima Društva.

Po osnovu članstva u organima upravljanja u ovom Društvu, pravo na naknadu za članstvo u Odboru direktora imaju svi izabrani članovi Odbora direktora.

Visina naknade za rad u Odboru direktora ovog Društva iznosi, u skladu sa Politikom naknada članovima organa upravljanja Željezničke infrastrukture Crne Gore AD Podgorica broj 10290/5 od 27.06.2022.godine, koja je donijeta na Redovnoj Skupštini akcionara, iznosi, za predsjednika Odbora direktora u visini jedne prosječne zarade u Društvu ostvarene u prethodnoj godini, dok članovima Odbora direktora pripada naknada u visini 70% prosječne zarade u Društvu ostvarene u prethodnoj godini.

Revizorski odbor se imenuje od strane Odbora direktora i broji tri člana.

Odlukom Odbora direktora broj 7491/1 od 03.09.2021. godine, imenovan je Revizorski Odbor u sastavu:

- dr Mijat Jocović, predsjednik Revizorskog odbora
- Milena Ostojić, dipl.ecc., član,
- Aleksandar Simonović, bechelor ekonomije, član.

Naknada koja se isplaćuje članovima Revizorskog odbora iznosi 200,00 € za predsjednika i po 150 € za članove Revizorskog odbora, na mjesečnom nivou i ista se isplaćuje na osnovu Odluke Odbora direktora Broj: 5790/4 od 19.04.2022. godine.

U periodu od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine, po podacima MONTENEGROBERZE, broj 242/2 od 01.04.2024. godine, trgovalo se akcijama Željezničke infrastrukture Crne Gore AD – Podgorica (simbol trgovine ŽICG). Realizovana je 1 transankcija, promet je iznosio 65,97 €, količina otrgovanih akcija je 6.468 eura, prosječna cijena 0,0102, prosječna cijena akcije na 31.12.2023. godine je 0,0102. U toku 2023. godine, maksimalna cijena akcija je bila 0,0102, a minimalna 0,0102 eura.

5. Mjere zaštite životne sredine

Realizacijom radova na tekućem i investicionom održavanju pruge, sprovodile su se posebne aktivnosti u cilju očuvanja i zaštite životne sredine.

- Izvještaj o količini otpada stvorenog u našem Društvu, koji smo u obavezi da dostavimo Agenciji za zaštitu životne sredine shodno članu 44 stav 7 Zakona o upravljanju otpadom („Službeni list Crne Gore“, 39/16 od 29.06.2016.godine). Na osnovu navedenog, izvršen je obračun eko-naknade u skladu sa članom 5 Uredbe o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine („Sl.list CG“ br.119/22 od 26.10.2022.godine)/dopis Agencije za zaštitu životne sredine br. 4233 od 16.05.2023.godine/. Upravo u cilju razmjene dobre prakse iz oblasti upravljanja otpadom u željezničkom sektoru, održani su sastanci između stručnjaka za zaštitu životne sredine upravljača željezničke infrastrukture Srbije i ŽICG.

- Izvještaj o ekološkim i socijalnim pitanjima /14. po redu/ za investicione projekte shodno ugovorenim obavezama sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj.

U cilju pripreme Plana uključivanja zainteresovanih strana /Stakeholder Engagement Plan - Projekat WB21-MNE-TRA-01 za projekat *Modernizacija Željezničke rute 4. Golubovci-Bar* ESIA i Glavni projekat/, realizovane su aktivnosti na prezentovanje predmetnog projekta zainteresovanim stranama. Prezentacije i upoznavanje sa navedenim projektom realizovane su u opštinama koje će biti zahvaćene datim projektom - Bar i Golubovci uključujući i njihove mjesne zajednice. Planirano je nastaviti sa daljim aktivnostima i sa drugim zainteresovanim stranama. Takođe, za navedeni projekat kontinuirano se prati priprema i realizacija ESIA dokumenta – procjena uticaja projekta na životnu sredinu

U sklopu izrađenog Registra rizika za 2023. godinu, u našem Društvu pripremljen je podregistar istih iz oblasti zaštite životne sredine u cilju stvaranja uslova za proaktivno upravljanje skupom najznačajnijih rizika.

Sprovedene su aktivnosti na hemijskom tretiranju nepoželjnog bilja duž pruge hemijskim vozom /period maj – avgust 2023. god./, s obje strane kolosjeka, na udaljenosti do 10m. O planiranim aktivnostima i saobraćaju hemijskog voza, javnost je blagovremeno informisana putem našeg sajta www.zicg.me.

Izvršena je predaja otpada stvorenog tokom 2022.godine ovlašćenom sakupljaču otpada, i to otpadno ulje u količini od 0,6 t/Sektor za održavanje građ.infrastrukture-Služba mehanizacije/ i olovne baterije ukupne težine 0,304 t /Sektor za ETP/. Kontinuirano se podnose prijave nadležnim organima o deponovanju i nelegalnom odlaganju razne vrste otpada duž pruge, a sve u cilju očuvanja i zaštite pružnog pojasa.

6. Sprovedene aktivnosti i planirani budući razvoj

Sprovedene aktivnosti Sektora za održavanje građevinske infrastrukture

U prethodnoj godini, menadžmet je bio fokusiran na unapređenje postojećeg stanja infrastrukture i povećanje stepena bezbjednosti odvijanja željezničkog saobraćaja. U tu svrhu, Sektor za održavanje građevinske infrastrukture, u skladu sa raspoloživom radnom snagom, materijalima i opremom, uspješno je završio značajan broj radova iz domena tekućeg održavanja željezničke infrastrukture kao cjeline. Radovi su se odnosili na gornji i donji stroj pruge sa fokusom na objekte – mostove, tunele i stanične zgrade, a uključivali su i poslove vezane za održavanje i eksploataciju mehanizacije kao i organizaciju čuvarske službe.

Pregled najvažnijih radova na gornjem stroju

- **Masovna zamjena pragova na neremontovanom dijelu pruge**

Sektor za održavanje građevinske infrastrukture je u toku 2023. godine vršio masovnu zamjenu pragova na neremontovanom dijelu pruge na mjestima gdje je to bilo neophodno. Tokom godine promijenjeno je blizu 7000 pragova, što na skretnicama, što na otvornoj pruzi. S obzirom na mala sredstva sa kojima je ŽICG raspolagao, Sektor je pristupio klasifikaciji polovnih pragova koji su u dobrom stanju, pri čemu je 4800 pragova selektovano i ugrađeno. Time je napravljena ogromna ušteda za cijelo Društvo, a kolosjek osposobljen da bude bezbjedan do očekivanog remonta. U okviru ugradnje novih pragova, izvršena je ugradnja značajne količine kolosječnog pribora - 2836 kompleta (komplet kolosječnog pribora za jedan prag sadrži 4 pričvrzne ploče, 4 stojeća vijka, 8 tirfona, 2 gumena umetka i 4 groverova prstena). Na polovnim pragovima ugrađeni je takođe kolosječni pribor - 8736 kompleta (pričvrzne pločice, stojeći vijci, groverovi prstenovi i gumeni umetci). Na skretnicama je ugrađeno 2592 m³ hrastove skretničke građe. Ukupna skretnička građa koja je nabavljena u skladu sa raspoloživim sredstvima, obezbijedenim kroz Plan javnih nabavki, ugrađena je na skretnicama u 2023. godini.

Kompletno je zamijenjena skretnička građa na sk.br.15 i sk br.43. Takođe je izvršena redovna godišnja dopuna tucanika u količini od 1270 m³. Sektor za održavanje građevinske infrastrukture je nabavio i 220 kom. mostovskih pragova koji će u toku 2023. godine biti ugrađeni na mostu Tara 1.

- **Mašinsko regulisanje kolosjeka**

Mašinskim regulisanjem kolosjeka po smjeru i niveleti se geometrija kolosjeka dovodi u propisane granice tolerancije, pri čemu se, takođe, postiže stabilnost kolosjeka i skretnica i omogućuje udobna i bezbjedna vožnja.

U 2023. godini, linijskom podbijačicom je izregulisano 30.900 m³ kolosjeka, dok je skretničkom podbijačicom izregulisano 46 skretnica. Gore navedene realizovane količine su veoma zadovoljavajuće, imajući u vidu starost podbijačica, česte kvarove, probleme sa nabavkom rezervnih dijelova zbog zastarjelosti i ostale probleme vezano za njeno održavanje.

Napomena: Kako još uvijek nije realizovana investiciona nabavka mehanizacije (nove radne mašine, motorna pružna vozila, sitna pružna mehanizacija i dr.), učinci koje postizemo sa našom starom mehanizacijom nisu zadovoljavajući. Postojeća mehanizacija je dotrajala, često se kvare i zbog zatvaranja pojedinih proizvodnih fabrika, ne mogu se nabaviti ni rezervni djelovi. Pritom, sve su to mašine na kojima se nije nikad radio generalni remont.

Krajem 2022.godine, ŽICG je potpisala Ugovor o kreditu sa EBRD-om u iznosu od 11.000.000 eura. Sredstva će biti iskorištena za nabavku nove mehanizacije čime će problem zastarjele mehanizacije biti riješen u velikoj mjeri.

- **Zamjena ishabanih šina u krivinama na dijelu pruge Bratonožići-Bioče-Podgorica**

Sektor za održavanje građevinske infrastrukture je u 2023. godini izvršio zamjenu šina, zbog velike ishabanosti spoljašnjih šina (na samoj granici tolerancije shodno važećem pravilniku) u krivinama u:

- km 380+040,99-km 380+449,33 : bočna ishabanost 13mm,
- km 396+780,65-396+992,15 : bočna ishabanost 13mm,
- km 394+777,27- km 395+067,62 : bočna ishabanost 13mm

Zamjenom spoljašnjih šina u ovim krivinama je omogućen bezbjedan saobraćaj u istim.

Ukupno je zamjeno 1.368,9 m ishabanih šina u krivinama.

- **Snimanje geometrije kolosjeka**

ŽICG je u oktobru 2022. godine realizovala, putem tendera, snimanje geometrije kolosjeka na prugama ŽICG. Po podacima dobijenih sa mjernih kola, vršili su se svi neophodni radovi i otklanjale greške koje su mjerna kola registrala.

- **Obezbjedenje u zimskom periodu**

U zimskom periodu godine, PD Bijelo Polje, PD Mojkovac i PD Kolašin imaju velikih problema sa održavanjem objekata u kojima se vrši čišćenje leda i snijega, koje se vrši do 3 m. iznad gornje ivice šine i obavlja se ručno.

Takođe, nakon sniježnih padavina, u kontinuitetu se vrši čišćenje snijega i leda sa skretnica u svim ukrstnicama i stanicama, tako da se u ovom periodu godine ostali radovi tekućeg održavanja ne mogu izvoditi.

ŽICG posjeduje u svojoj mehanizaciji i snjegočistač koji je u ispravnom stanju i koji je tokom zimskog perioda spreman da interveniše u slučaju da se ukaže potreba.

- **Lagane vožnje**

Lagane vožnje, kao vid mjera koje se preduzimaju u interesu bezbjednog funkcionisanja željezničkog saobraćaja, se uvode nakon uočavanja nepravilnosti na pruzi koje se ne mogu trenutno otkloniti, već je potrebno izvesti neke od radova tekućeg održavanja: zamjena dotrajalih pragova, pohabanih šina, dopuna tucanika, zamjena metalnih dijelova, varenje šina, uklanjanje posledica vanrednih događaja i slično ili je u nekim slučajevima potrebno planirati investicione radove. Intencija građevinskog Sektora je da se broj laganih vožnji smanji na najmanji mogući nivo, a da pri tom bezbjednost saobraćaja ne bude dovođena u pitanje.

Pregled najvažnijih radova na donjem stroju

Služba za donji stroj i pripadajuća Radna jedinica za održavanje trupa pruge, u skladu sa raspoloživom radnom snagom, materijalom i opremom, realizovala je sledeće aktivnosti tekućeg održavanja, samostalno i kao ispomoć pružnim dionicama, po mjesečnim planovima rada, a u pojedinim slučajevima i postupajući po rješenjima ili nalogima Službe unutrašnje kontrole ŽICG:

- Ručno čišćenje odvodnih kanala uz utovar, transport i istovar;
- Ručno čišćenje nanosa iz propusta, uz utovar, transport i istovar;
- Mašinsko čišćenje odronjenog materijala sa kosina, uz utovar, transport i istovar;
- Održavanje kamenih kosina ručnim kavanjem labavog kamena uz ugradnju putarskih mreža na određenim potezima;
- Sječa i uklanjanje žbunja i ševara sa kosina i održavanje zatravljenih kosina i bankina za nesmetano odvodnjavanje prizme sa uklanjanjem rastinja iz kolosjeka;
- Sječa drveća motornom testerom van pružnog pojasa;
- Obilježavanje traka u tunelima;
- Izrada odbojnih greda pored pruge, za sprečavanje osipanje tucanika;
- Popravka ruiniranog betona na potpornim zidovima;
- Nadogradnja potpornih zidova i portala tunela;
- Mjesečno održavanje putnih prelaza u istom nivou sa ugradjenim armirano betonskim pločama;
- Takođe, radnici PD su radili na ručnom obijanju leda u tunelima i čišćenju leda i snijega sa skretničkog područja i sa staničnih kolosjeka radi obezbeđenja slobodnog profila pruge.

Radovi RJ za održavanje trupa pruge, osim pozicija predviđenim Programom 2022. godine, obuhvatili su i:

- Mjesečno održavanje putnih prelaza u istom nivou sa ugrađenim armirano betonskim pločama
- Popravku i betoniranje temelja vertikalne postojeće signalizacije na putnom prelazu u km 5+850 - PD Tuzi (2 kom)
- Iskop rupe i betoniranje stuba transformatora kod čuvarske kućice mosta Tara III
- Postavljanje staklenih pločica u tunelu Sozina na pukotinama u cilju monitoringa
- Izrada oplata za učvršćivanje ograde na pruži Lutovo – Bratonožići
- Betoniranje stopa za zaštitne ograde na pruži Lutovo – Bratonožići u km 374+800 i 378+600
- Zamjena čeličnih „L“ profila na peronima u stanici Danilovgrad
- Betoniranje potpornog zida na PP Bjeliši u km 453+130, demontaža i skidanje oplata, šalovanje
- Ugradnja bankine na PP Vukovci u PD Podgorica II

- **Otklanjanje posljedica vanrednog događaja**

U 2023. godini, otklonjena je posljedica vanrednog događaja na putnom prelazu Vukovci saniranjem zaštine kapije koja je oštećena prilikom kontakta kamiona i voza.

- **Popravka i antikorozijska zaštita metalnih ograda**

Funkcija metalnih ograda je uglavnom zaštitna, a zbog nedostatka sredstava za tekuće održavanje, RJ za održavanje trupa pruge koristi stare uklonjene ograde sa mostova, za popravke i izradu zaštitne ograde iznad portala tunela, a u cilju zaštite od odrona, kao i otklanjanje posljedica vanrednih događaja i drugih oštećenja.

Na osnovu registrovanih problema na donjem stroju, planiraju se aktivnosti RJ za održavanje trupa pruge. RJ za održavanje trupa pruge na mjesečnom nivou planira radove za slijedeći mjesec na osnovu izveštaja o stanju problema na donjem stroju uključujući i otklanjanje posljedica vanrednih događaja.

- **Pregled objekata donjeg stroja**

U prethodnom periodu pregledani su objekti donjeg stroja po nalogu rukovodioca ili komisije i sačinjeni izvještaji sa priložima o činjeničnom stanju utvrđenom vizuelnim pregledima i predlozima o mjerama sanacije.

- **Radna jedinica pomoćni i protivpožarni voz – Služba za mehanizaciju o okviru Sektora za održavanje građevinske infrastrukture**

Služba mehanizacije je u 2023. godini vršila svoje uobičajne poslove održavanja mehanizacije kao i učestvovanje u radu Službi za gornji i donji stroj, u vidu podrške sa mehanizacijom.

Važno je istaći da je i pored velike starosti, ispravnost mašina u ovom momentu iznosi 100%.

Osposobljavanje pomoćnog voza finalizirano je tokom jeseni 2021. godine, te je riješen veliki problem za funkcionisanje kompletnog željezničkog sistema. Pomoćni voz je doveden u funkcionalno stanje tako što je nabavljena najneophodnija oprema i kasnije je ista dopunjavana tokom 2022. i 2023. godine.

Pomoćni voz je za sada opremljen osnovnom opremom koja je nabavljena iz osnovnih sredstava društva.

Pomoćni voz je tokom 2023. godine imao više uspješnih intervencija na vanrednim događajima, čime se pokazala isplativost i svrsishodnost njegovog osposobljavanja.

Posada pomoćnog i protivpožarnog voza formirana je od postojećeg kadra, čime se značajno doprinjelo optimizaciji broja radnih mjesta, bez ugrožavanja procesa rada u ovim radnim jedinicama.

Protivpožarni voz je u toku 2023. godine imao više uspješnih manjih intervencija, dok većih požara nije bilo.

Planovi rada sektora

U toku 2024. godine, planirana je ugradnja 6000 pragova, kao i oko 300 m³ skretničke građe. Cilj Sektora je da se broj laganih vožnji dovede na najmanji mogući nivo, pri čemu bezbjednost saobraćaja neće biti dovedena u pitanje.

Cilj je ukinuti što je više moguće laganih vožnji na dijelu pruge Podgorica-Bar i prije turističke sezone smanjiti vozno vrijeme na pomenutom dijelu pruge.

Nabavljeni su svi potrebni alati kao i sitna mehanizacija koja je trebovana. Sve dionice su u posjedu mašinskih ručnih vibro podbijača, što umnogome olakšava rad. Takođe je u toku 2023.godine u planu geometrijsko snimanje parametara pruge mjernim kolima, čiji će nam rezultati dati jasnu sliku o stanju pruge i daljim koracima po pitanju održavanja.

Potpisan je Ugovor od kreditu u iznosu od 11.000.000 eura za nabavku mehanizacije, što predstavlja ogroman iskorak za bolje i lakše funkcionisanje Sektora za održavanje građevinske infrastrukture i čija se realizacija ubrzo očekuje.

• Sprovedene aktivnosti i planirani budući razvoj Sektora za Elektrotehničke poslove

Programom tekućeg održavanja elektrotehničke infrastrukture za 2023. godinu obuhvaćeni su radovi održavanja na prugama u Crnoj Gori na kontaktnoj mreži, energetskim postrojenjima, daljinskom upravljanju, telekomunikacionim i signalno-sigurnosnim uređajima, koje izvode organizacione cjeline Sektora za elektrotehničke poslove Upravljača infrastrukture:

- 1) Služba za energetska postrojenja** - radovi tekućeg održavanja obuhvataju održavanje elektrovučnih postrojenja EVP, PS i PSN, aparata u elektrovučnim postrojenjima i spoljne rasvjete u stanicama i ukrsnicama.
- 2) Služba za elektronske komunikacije** - radovi na tekućem održavanju telekomunikacionih uređaja obuhvataju redovno i preventivno održavanje optičkog prenosnog sistema, digitalnih centrala, registrofona, dispečerskih i satnih centrala, svih kablova za rad signalnih i telekomunikacionih uređaja.
- 3) Služba za kontaktnu mrežu** - radovi tekućeg održavanja kontaktne mreže obuhvataju radove na redovnom održavanju voznog voda, obilaznog voda, napojnih vodova, opreme za vješanje, zatezanje i električno rastavljanje voznog voda, povratnog voda i uzemljenja, zaštitnih kapija.
- 4) Služba za signalno-sigurnosna postrojenja** - radovi tekućeg održavanja obuhvataju održavanje skretničkih elektropostavnih sprava, brojača osovina, auto-stop uređaja, uređaja na putnim prelazima, pretvarača i rotacionih mašina, ispravljača, dizel agregata, AKU baterija, signalnosigurnosnih uređaja u svim stanicama i ukrsnicama, komandnih stolova i telekomandnog centra, signala (glavnih i manevarskih).
- 5) Služba za daljinsko upravljanje** - radovi tekućeg održavanja obuhvataju održavanje uređaja daljinskog upravljanja, održavanje distributivnih postrojenja TS.

U radove održavanja spada i zamjena u okviru održavanja, koja znači zamjenu komponenata prilikom preventivnih i korektivnih održavanja sa komponentama koji imaju istu funkciju i jednako funkcionišu, nadzor na podsistemima, vođenje registara i evidencija i izvođenje mjerenja pojedinačnih parametara ili dijelova sistema.

• Služba za energetska postrojenja (EP)

U Službi za energetska postrojenja, u toku 2023. godine, tokom redovnog, planskog i vanrednog održavanja, izvršeni su sledeći radni zadaci:

- Redovno mjesečno održavanje elektrovučnih i distributivnih postrojenja, spoljne stubne i peronske rasvjete duž pruge Vrbnica- Bar, Podgorica-Nikšić i Podgorica-Tuzi.
- Rad u turnusu zbog zaposijedanja postrojenja EVP Mojkovac, usled nemogućnosti upravljanja iz Centra daljinskog upravljanja – Podgorica,
- Redovna kontrola mjernih mjesta i uzimanje utroška električne energije u svim stanicama i ukrsnicama,
- Rad u drugostepenoj komisiji za vanredne događaje u stanici Podgorica, stanici Zeta i ukrsnici Lutovo,
- Rad na montiranju i priključenju stubnog trafoa 25/0,22kV za grijače skretnica u ukrsnici Bratonožići,
- Rad na napojnom uređaju, vršena demontaža starog napojnog uređaja i ugradnja novih razvodnih tabli sa sklopkama u stanici Podgorica,
- Rad na popravci spoljne stubne rasvjete i el.instalacija RO u stanici Bar i stanici Podgorica.

- U sklopu rekonstrukcije stanične zgrade, radovi na ugradnji novog srednjenaponskog i niskonaponskog bloka trafostanice TS 10/0,4kV u stanici Bijelo Polje,
- Obilazak postrojenja zbog prikupljanja zaštitnih rukavica i zaštitnih šlemova za ispitivanje u EVP Podgorica, PS Golubovci, PSN Virpazar, PS Sutomore i EVP Bar, PS Bioče, PS Bratonožići, PS Lutovo, EVP Trebešica, PS Kos, PSN Kolašin,
- U energetskim postrojenjima duž cijele pruge Vrbnica-Bar, Podgorica-Nikšić i Podgorica-Tuzi izvršen ulazak zbog periodičnog pregleda pp aparata,
- U krugu postrojanja EVP Bar, EVP Podgorica, EVP Trebešica i PSN Danilovgrad izvršeno obezbjeđenje zbog košenja trave i rastinja i čišćenje kanala,
- Bioče-Trebešica, Golubovci-Bar, Podgorica, Kolašin-Bijelo Polje, Spuž-Nikšić, obezbjeđenje ulaska u energetska postrojenja zbog deratizacije i dezinfekcije,
- Rad na dva stuba spoljne rasvjete i el.instalacija RO uz angažovanje auto korpe doo Komunalne djelatnosti Bar u stanici Sutomore,
- U stanici Bijelo Polje, rad na popravci el.instalacija RO el.napajanja spoljne stubne rasvjete za drugi i sedmi kolosjek i na Carinskom terminalu,
- Rad u TS 10/0,4kV zbog puštanja u rad agregata i ats-a u stanici Bijelo Polje,
- U stanici Kolašin, rad na popravci stuba spoljnje stubne rasvjete i el.instalacija RO uz pomoć auto korpe doo Komunalno Kolašin,
- Rad na prikupljanju zaštitnih motki iz postrojenja u elektrovučna postrojenja duž pruge Vrbnica-Bar i Podgorica-Nikšić na redovno ispitivanje,
- Golubovci, pružni prelaz Cijevna, rad na sanaciji napojnog kabla za potrebe SS službe,
- Rad na remontu prekidača P8 u polju 110kV u postrojenju EVP Mojkovac,
- U stanici Bijelo Polje sprovedena obuka za upravljanje instaliranim sistemima,
- Rad na remontu vakumskog prekidača 25kV i montaža novog prekidača, čišćenje i zamjena izolatora,
- U ukrsnici Kruševo, rad na stubnom trafou STS 25/0,22kV, sanacija konzervatora na trafou i dosipanje trafo ulja,
- U Podgorici izvršena obuka za rukovanje sa korpom zaposlenih u RJ Distributivna postrojenja,
- Obilazak izvedenih radova po projektu adaptacije i rekonstrukcije stanične zgrade u Bijelo Polje,
- Rad na demontaži postojećih i montaži (povezivanju) novih stacionarnih Ni-Cd aku baterija u postrojenju PSN Bratonožići od strane doo Tekom Podgorica,
- U stanici Ostrog, rad na transportu stubnog trafoa 25/0,4kV, demontaža starog stubnog trafoa i montaža novog, transport starog trafoa do Robnog magacina u stanici Podgorica,
- Pregled postrojenja TS 10/0,4kV u ukrsnici Bratonožići, regulacija, štufovanje napona za potrebe SS službe,
- Intervencije u stanici Bijelo Polje zbog el. napajanja klima uređaja i agregata,
- U postrojenju EVP Podgorica, rad na popravci ispravljača 110VDC za napajanje uređaja sopstvene potrošnje,
- Rad u postrojenju EVP Podgorica na zamjeni ispravljača 110VDC za napajanje uređaja sopstvene potrošnje,
- Rad u komisiji za polaganje redovnih periodičnih ispita zaposlenih u Sektoru za elektrotehničke poslove u stanici Mojkovac i Podgorica,
- Rad na ispitivanju napojnog kabla od ekipe radnika Cedis-a i sanacija istog za potrebe SS službe, pružni prelaz Mahala,
- U stanici Bijelo Polje izvršena popravka spoljne stubne rasvjete i el.instalacija RO uz pomoć TMD drezine sa korpom,

- **Služba za elektronske komunikacije (ELKO)**

U svom sastavu Služba za elektronske komunikacije ima 3 radne jedinice: *RJ telekomunikacije - Podgorica, RJ za održavanje kablova i RJ komutacioni sistemi - Bijelo Polje.*

RJ Telekomunikacije - Podgorica

U periodu od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine, RJ Telekomunikacije je vršila organizaciju rada po ustaljenim procedurama koje su propisane Pravilnicima i Uputstvima za održavanje uređaja. Izvršeni su svi poslovi koji spadaju u redovno održavanje telekomunikacionih uređaja u stanicama i ukrsnicama od Kosa - Podgorice - Bara, Nikšić-Podgorica i Podgorica-Tuzi.

RJ Telekomunikacije se u izvještajnom periodu angažovala na preventivnom održavanju telekomunikacionih uređaja, kao i na otklanjanju smetnji i kvarova po prijavama. U ovom periodu nastalo je ukupno 250 smetnji, od čega je na ŽAT brojevima bilo 58 smetnji, pružnoj telefoniji 115 i na IP telefonima 12 smetnji. U ovaj broj smetnji su uračunate sve smetnje nastale na TT uređajima, bez obzira jesu li one bile uzrokovane krivicom TT službe ili nijesu.

Na ATC-ima HiPath i Ericsson je bilo ukupno 65 smetnji. S obzirom da se te vrste smetnji ne prijavljuju u knjigu smetnji V11 (njihovo otklanjanje spada u redovno održavanje), vrijeme njihovog otklanjanja je zavisilo da li su nastale u toku radnog vremena, za vrijeme vikenda ili u popodnevnom časovima.

RJ Telekomunikacije će u narednom periodu nastaviti da radi na povećanju radne i tehnološke discipline, a sve sa ciljem održivosti postojećeg i postizanja većeg nivoa bezbjednosti i kvaliteta usluga koje pruža ŽICG.

RJ za održavanje kablova Podgorica

U vremenskom periodu od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine, RJ za održavanje kablova je obavljala ispitivanje, po potrebi sanaciju, magistralnih STKA i STA kablova na pruzi Vrbnica - Bar i Pogorica - Tuzi, magistralnog pružnog kabla na pruzi Nikšić-Podgorica, kao i svih lokalnih tk i ss kablova.

RJ komutacioni sistemi Bijelo Polje

U 2023. godini, u RJ Komutacioni sistemi izvršeni su svi poslovi koji spadaju u redovno održavanje telekomunikacionih uređaja u stanicama i ukrsnicama od Vrbnice do Kolašina. Poslovi su obavljani planiranim redovnim održavanjem, otklanjanjem uočenih nedostataka i potrebnim angažovanjem za dovođenje uređaja u redovan rad po nastaloj smetnji ili kvaru.

U okviru rekonstrukcije stanične zgrade u Bijelom Polju izrađena nova SKS mreža, mreža video nadzora, nova satna digitalna centrala i satni uređaji, uređaji za obavještanje putnika, uređaji za pružanje LAN internet umreženja i uređaji za dojavu požara. Neophodna nabavka digitalnih tel.aparata marke simens, kao i analognih telefona. Neophodno je obezbijediti veći protok za LAN mrežu .

- **Služba za kontaktnu mrežu**

U toku 2023.godine, tokom redovnog, planskog i vanrenog održavnja, na kontaktnoj mreži su se izvodili sledeći radovi:

- Pravilnikom predviđeni redovni pregledi kontaktne mreže na nedeljnom, mjesečnom i godišnjem nivou,
- Detaljan pregled funkcionisanja uređaja za automatsko zatezanje (UAZ) na svim sekcijama otvorene pruge, sa njihovim razrađivanjem, podmazivanjem i njihovim usklađivanjem (premotavanjem) po potrebi, u odnosu na vremenski period godine,
- Detaljan pregled, podmazivanje i štelovanje rastavljača u svim stanicama i uksnicama na pruzi,
- Pregled neutralnih sekcija na svim postrojenjima PSN, na dijelu pruge Vrbnica-Bar i Nikšić-Podgorica, sa zamjenom dotrajalih djelova neutralne sekcije (izolatora, šrafova, kliznih skija, varničara itd.),
- Detaljan pregled voznog voda mreže u svim tunelima, sa kontrolom stanja konzola,
- Čišćenje tunelskih izolatora po potrebi,
- Detaljan pregled povratnog voda i uzemljenja u svim stanicama i uksnicama na kompletnom dijelu pruge Vrbnica-Bar i Nikšić-Podgorica, sa postavljanjem novih preveza i prespoja, na mjestima gdje je bilo potrebno,
- Kontrola povratnog voda na mjestima priključenja svih postrojenja na pruzi za šinu povratnog voda,
- Obezbeđenje gradilišta za potrebe redovnog održavanja pruge i obezbeđenje gradilišta za potrebe drugih, u smislu investicionog održavanja u stanici Bijelo Polje, sanaciji tunela br.150,153,155,156, radova na mostu br.48 u stanici Kolašin,

- Praćenje rada podbijačice za potrebe Sektora za građevinske djelatnosti (kontrola poligonacije i visine kontaktnog provodnika i obezbeđivanje mjesta radova),
- Kontrola poligonacije i visine voznog voda na kompletom dijelu pruge Vrbnica-Bar i Nikšić-Podgorica (regulacija kontaktne mreže u odnosu na projektom definisane vrijednosti, sa ugradnom stezaljki, vješaljki i pričvrstnika po potrebi),
- Planske intervencije održavanja djelova za kačenje voznog voda i samog voznog voda (zamjena dotrajalih izolatora, potpore zatege, izolatora kosnika, sekcioničkih izolatora, "V" vješaljki, "01" vješaljki, stezaljki, poligonatora i pričvrstnika),
- Lomljenje leda u tunelima u zimskom periodu.
- Detalji o svim pregledima, planskim intervencijama i zamjenama djelova kontaktne mreže vođeni su kroz dnevne izvještaje tokom godine.

U toku 2023 godine na kontaktnoj mreži se desilo 17 vanrednih događaja na kojima je, uz prisutvo prvostepene i drugostepene komisije, dat detaljan opis i obrazloženje nastanka vanrednog događaja i procjena štete koja je nastala prilikom vanrednog događaja.

Ukupno trajanje beznaponskog stanja 87h 25min.

Rb.	Dan vanrednog događaja	Beznaponsko stanje (h)	Uzrok vanrednog događaja	Međustanično odstojanje
1.	17.1.2023.	4h 15min	Proboj kablovske glave	Ukrsnica Trebaljevo km 331+220
2.	17.1.2023.	4h 35min	Nestanak napona EVP Podgorica- Bar	st.Sutomore-st.Bar km 449+793
3.	18.1.2023.	8h	Proboj izolatora na kosniku i zamjena istog	st.Sutomore-st.Bar km 446+800
4.	18.1.2023.	2h 46min	Oštećenje 3 izolatora na stubovima 32,46,54	st.Sutomore-st.Bar km 447+800-449+900
5.	19.1.2023.	6h 24 min	Uplitanje optičkog kabla u vozni vod	st.Virpazar-st.Sutomore km 438+600
6.	21.01.2023.	16h 28min	Pad stabla na vozni vod kontaktne mreže, pokidana kontaktna mreža	st.Trebešica-ukr.Lutovo km 364+700-365+200
7.	02.2.2023.	1h 52min	Lom izolatora zatege	ukr.MijatovoKolo-ukr.Kruševo km 307+500
8.	10.2.2023.	3h 5min	Uplitanje pantografa voza u vozni vod.	ukr.Trebaljevo-st.Kolašin km 332+227-332+530
9.	15.06.2023.	2h 40min	Nestanak napona u KM	PSN Bratonožići
10.	23.06.2023.	3h 2min	Nestanak napona u KM	PSN Bratonožići
11.	24./26.6.2023.	7h 43min	Nestanak napona u KM	PSN Bratonožići
12.	06.07.2023.	2h 40min	Izbacivanje napona u st.Bijelo Polje R31	st.Bijelo Polje
13.	23.9.2023.	6h 20min	Kontakt poligonatora i pantografa	ukr.Lutovo km 369+640
14.	25.9.2023.	7h 53min	Lom štapnog izolatora neutralne sekcije	ukr.Bratonožići km 379+892
15.	16.10.2023.	19h 10min	Uplitanje pantografa u vozni vod, kidanje mreže i lom pantografa	PSN Bratonožići km 379+890
16.	03.11.2023.	4h 2min	Polomljen izolator kosnika prilikom pada drveta na prugu	km 345+700
17.	17.12.2023.	3h 43 min	Nalet voza na slomljenu konzolu kontaktne mreže	ukr.Mijatovo Kolo-ukr. Kruševo km 308+950

• Služba za signalno – sigurnosna postrojenja

U toku proteklih dvanaest mjeseci, na signalno sigurnosnim uređajima je bilo ukupno 1.309 smetnji. U ovaj broj smetnji su uračunate sve smetnje nastale na SS uređajima, bez obzira jesu li sve bile u domenu otklananja SS službe ili su bile u domenu otklananja drugih službi, a uzrokovane od strane drugih faktora.

Na staničnim SS uređajima su bile ukupno 874 smetnje, a na putnim prelazima je bilo ukupno 435 smetnji.

U RJ B.Polje bilo je ukupno 255 smetnji. Smetnje su nastale na staničnom dijelu uređaja i prouzrokovane su kvarovima usled slabog kontakta, neispravne relejne grupe, neispravnog kabla itd.

U RJ Podgorica su bile ukupno 232 smetnje na staničnom dijelu uređaja, dok je na putnim prelazima bila ukupno 91 smetnja.

U RJ Nikšić na staničnim uređajima je bilo ukupno 135 smetnji, dok je na putnim prelazima bilo 236 smetnji. Na ovom dijelu pruge došlo je do sanacije uređaja i velikog broja smetnji, takođe prouzrokovanih velikim naponima sa KM, a u narednom periodu se planira uvođenje distributivne mreže na svim putnim prelazima kao primarnog napajanja.

U RJ Bar bilo je ukupno 98 smetnji. U ovaj broj smetnji su uračunate i smetnje na staničnom uređaju, kao i smetnje na putnim prelazima.

Tokom 2023.godine, Služba za signalno – sigurnosna postrojenja je realizovala sledeće tendere za javne nabavke:

- Servisiranje relejnih grupa, br.ugovora 3445 od 19.04.2023. godine sa Galeb signalizacija doo
- Rezervni djelovi za SS uređaje, br. ugovora 2497 od 20.03.2023. godine sa AŽD Praha s.r.o DSD Podgorica
- Rezervni djelovi za putne prelaze PZZ-EA i zab ESA11 AŽD, br.ugovora 2498 od 20.03.2023. godine. sa AŽD Praha s.r.o.DSD Podgorica
- Autostop uređaji (pružne balize) 1000/2000Hz, br.ugovora 3851 od 04.05.2023 sa AŽD Praha s.r.o.DSD Podgorica.
- Implementacija optičkog prenosa za PP- ESA 11 PD1, PPF2, PPF3, PPF5 i PPF6, br.ugovora 4850 od 06.06.2023.godine sa AŽD Praha s.r.o. DSD Podgorica.
- Nabavka senzora i elek. kartica, br. ugovora 6478 od 27.07.2023. godine sa AŽD Praha s.r.o.DSD Podgorica.
- Nabavka i ugradnja elektronskih šinskih kontakata za najavu voza i pripadajuće opreme, br.ugovora 10044 od 21.11.2023.godine sa Altpro d.o.o Zagreb.
- Nabavka i ugradnja stacionarnih akubaterija, br. ugovora 10242 od 28.11.2023. godine sa Tangeta d.o.o. Nikšić, u toku je realizacija istog.

• Služba za daljinsko upravljanje

Tokom 2023. godine, vršene su redovne mjesečne kontrole u postrojenjima elektrovuče u željezničkim stanicama: PSN Bijelo Polje, PS Mijatovo Kolo, EVP Mojkovac, PS Trebaljevo, PSN Kolašin, PS Kos, EVP Trebešica, PS Lutovo, PSN Bratonožići, PS Bioče, EVP Podgorica, PS Golubovci, PSN Virpazar, PS Sutomore, EVP Bar, PSN Danilovgrad, ŽS Spuž, ŽS Danilovgrad, ŽS Ostrog, ŽS Nikšić i Centru daljinskog upravljanja (CDU).

Otklonjeni su kvarovi i smetnje na zastupljenim sistemima na obje pruge i CDU po pozicijama:

1.1. CDU

- Nikšić – Podgorica (SKADA sistem) – otklonjena 3 kvara i smetnje
- Bar - Državna granica – otklonjeno 9 kvarova i smetnji

1.2. Postrojenja, Željezničke stanice

- Nikšić - Podgorica – otklonjeno 7 kvarova i smetnji
- Bar - Državna granica – otklonjeno 25 kvarova i smetnji

Zamijenjeni elementi iz kupnje i rezervi:

- EVP Mojkovac – kartica SPG iz rezervi
- EVP Mojkovac – kartice LVU, ISU iz rezervi
- PSN Bratonožići – kartica ISU 7 iz rezervi
- PSN Bratonožići – ugrađen set stacionarnih NiCd baterija 24V sa stalkom
- PS Bioče – prijemnik FK 102 E iz rezervi
- PS Bioče – zamjena PAS relea i UPS-a
- CDU – kartica WMD iz rezervi.
- CDU – kartica SPG iz rezervi
- CDU – kartica FK 102 E

Jedinica ED:

Iz centra daljinskog upravljanja se svakodnevno upravljalo elektroenergetskim sistemima na obje pruge za različite potrebe: građevinski radovi, održavanje mreže KM-a i u slučaju vandrednih događaja ili otklanjanja kvarova na KM-u. U prosjeku je davato dva do tri zatvora pruge dnevno.

Vršena je obuka zaposlenih u Službi po pitanju održavanja sistema, otklanjanja kvarova i smetnji i o korištenju samog sistema daljinskog upravljanja.

- **Planirani ciljevi i smjernice Sektora za elektrotehničke poslove**

Služba za energetska postrojenja - Modernizacija postrojenja

EVP Bar

Izrada projektne dokumentacije za demontažu postojećeg, nabavku i ugradnju novog elektrovučnog postrojenja u Baru, postrojenja za sekcionisanje PS Sutomore i PS Golubovci, kao i postrojenja sa neutralnom sekcijom, je predmet odobrene aplikacije za tehničku podršku za finansiranje iz granta WBIF-a, na koju je dobijena saglasnost Ministarstva finansija. Krenulo se sa realizacijom i u toku je izrada projektnog zadatka za izradu Glavnog projekta.

Realizacijom ovog projekta se postiže unapređenje snabdijevanja električnom energijom ovog dijela kontaktne mreže i eliminisanja mogućnosti prekida odvijanja željezničkog saobraćaja na predmetnoj dionici zbog kvarova, kao i svrsishodno električno sekcionisanje kontaktne mreže.

EVP Mojkovac:

Potrebna je izrada tehničke dokumentacije koja predviđa demontažu postojećeg, nabavku i ugradnju novog postrojenja u EVP Mojkovac.

PSN Bratonožići:

Potrebna je izrada tehničke dokumentacije, demontaža postojećeg, nabavka i ugradnja novog postrojenja PSN-a Bratonožići.

Zbog nepovoljnog položaja postrojenja PSN Bratonožići u saobraćajnom smislu odvijanja elektrovuče, potrebno je budućom projektnom dokumentacijom predvidjeti drugu lokaciju za ovo postrojenje u sklopu ukrsnice Bratonožići.

PSN Granica sa Srbijom:

Potrebna je izrada dokumentacije, nabavka i ugradnja PSN-a na granici sa Srbijom.

Značaj izgradnje ovog PSN-a je u tome da se može brzo i efikasno u slučaju potrebe proslijediti napon kontaktne mreže iz Željeznica Srbije na teritoriju koju pokriva ŽICG i obratno. Trenutna situacija je takva da je na mjestu razgraničenja postavljen ručni rastavljač (R11) tako da je u slučaju potrebe prosljeđenja napona neophodno uputiti ekipu KM – a iz Užica da na licu mjesta izvrši manipulaciju. Ova činjenica je razlog velikih kašnjenja vozova na ovom dijelu pruge za slučaj prosljeđenja napona.

Služba za kontaktnu mrežu

U okviru remonta pruge Golubovci – Bar je planirana zamjena kompletne kontaktne mreže na toj relaciji.

Služba za daljinsko upravljanje

U okviru Službe za daljinsko upravljanje postoje četiri različita sistema za održavanje: dva Simensova stara sistema EFD-402 i FWT-402 koji su proizvedeni 1974 i ugrađeni 1976 godine. Jedan je za prenos komandi sa pratećom povratnom signalizacijom, upozoravajućih i pogonskih signalizacija, a drugi za prenos mjernih veličina sa značajnim učešćem za funkcije prvog sistema vezanog za Liniju 9 zastupljeni u centru daljinskog upravljanja (CDU) i elektrovučnim postrojenjima. Treći sistem je savremenog tipa češkog proizvođača „Teco“ na nikšićkoj pruzi uključujući EVP Podgorica i sistem u CDU i četvrti novi Simensov sistem u EVP Trebešica u CDU.

U toku je tenderska procedura za izradu projekta i njegovu realizaciju za zamjenu starog Simensovog sistema daljinskog upravljanja (projektovanje, nabavka i implementacija sistema SKADA centar + 2 EVP-a + 7 PS-ova + 4 PSN-a na pruzi Vrbnica-Bar) čime bi se objedinilo daljinsko upravljanje za prugu Vrbnica – Bar sa postojećim daljinskim upravljanjem za Nikšićku prugu i EVP Trebešicom.

Služba za elektronske komunikacije

• **Nabavka i ugradnja optičkog interfejsa, uprade 6 Siemens HiPath centrala na pruzi Vrbnica - Bar, proširenje video nadzora, uvođenje IP telefonije**

Na magistralnoj pruzi Bijelo Polje - Podgorica - Bar su 70-tih godina prošlog vijeka izgrađeni sistemi stanične dispečerske i pružne telefonije i selektivni telefonski sistemi dispečera u centrima za operativno vođenje saobraćaja i upravljanje elektrovoćnim postrojenjima. Ugrađena oprema je proizvodnje firme Siemens i pripada tehničkoj generaciji relejne tehnologije. Pošto je ova oprema velikim dijelom dotrajala, a nabavka rezervnih djelova za održavanje nije moguća, neophodna je revitalizacija pojedinih djelova ovih sistema, odnosno postepena rekonstrukcija telefonskih postrojenja zamjenom dotrajalih relejnih uređaja, uređajima savremene elektronske generacije, kako bi se održala pouzdanost i efikasnost u radu, a sve u cilju očuvanja bezbjednosti i redovitosti željezničkog saobraćaja u Crnoj Gori.

Imajući u vidu da se radi o magistralnoj pruzi Beograd - Bar, kao i da su uređaji sistema dispečerskih telefonskih veza u ŽICG u funkcionalnom radu više od 40 godina, potrebno je izvršiti nabavku optičkog interfejsa i multipleksera radi napuštanja bakarnog kabla (zbog sve češćih smetnji na bakarnim paricama: odvođi, indukcija, prekidi, vlaga, atmosferska pražnjenja itd.) i prelazak na rad uređaja preko optičkih vlakana koje u ovom trenutku naša kompanija ima.

Superiorne karakteristike optičkih prenosnih sistema, kada su širokopojasne mreže i prenos pri velikim brzinama u pitanju, nametnula je optiku kao nezaobilazan medijum prenosa u gotovo svim telekomunikacionim aplikacijama. Od 2010. godine, ŽICG je vlasnik 72 optička vlakna na relaciji Vrbnica - Bar, koje još ne koristi.

Iz prethodno rečenog proizilazi da se ovaj veoma značajan resurs mora koristiti i mnogo brže staviti u upotrebu, u prvom redu sagledati svoje potrebe, a potom i izdavanje trećim licima.

Ovo dobija i svoju drugu dimenziju, ako se zna da je pruga Beograd-Bar dio koridora 10, te smatramo da jedna glavna međunarodna pruga to i zaslućuje.

Kablovi sa optičkim vlaknima nisu podložni elektrićnim smetnjama, imaju najmanje slabljenje signala duć kablova i podrćavaju izuzetno velike brzine prenosa podataka na velikim udaljenostima, zato najčeće čine osnovu bilo koje ozbiljnije telekomunikacione mreže. Optički kablovi se koriste i u slućajevima umrećavanja više objekata, gde se sa bakarnim kablovima mogu očekivati problemi sa uzemljenjem i atmosferskim pražnjenjima.

Optičke veze osim velike brzine prenosa obezbeđuju i potrebno galvansko razdvajanje instalacija. Sve naprijed izneseno je razlog više da se napušta rad uređaja po bakarnom STA i STKA kablovima čije je održavanje sve skuplje i pređe na rad po optičkim vlaknima, gdje god je to tehnićki moguće.

Između stanica od Bijelog Polja do Bara postavljen je optički kabal sa 72 vlakna završenih na optičkim razdjelnicima u željeznićkim stanicama i ukrsnicama. Takođe su u svim energetskim postrojenjima (EVP, PS i PSN) i prućnim prelazima izvedeni provodni optički kablovi sa 24 vlakna namijenjeni za prenos kako data saobraćaja, tako i za govorne servise, servise prenosa informacija, kao i video nadzora.

Uvođenje sistema prenosa po optičkim kablovima moće omogućiti povezivanje postojećih sistema željeznićke infrastrukture i planirano je da se izvede u dvije faze:

I faza - aktiviranje optičkih vlakana, nabavkom i ugradnjom optičkih prenosnih sistema na relaciji Bijelo Polje - Podgorica;

II faza - aktiviranje optičkih vlakana, nabavkom i ugradnjom optičkih prenosnih sistema na relaciji Podgorica- Bar.

Prenosni sistem (I faza) preko optičkog kabla, ugrađivao bi se u željeznićke stanice: Bijelo Polje, Kruševu, Mijatovo Kolo, Mojkovac, Trebaljevo, Kolašin, Kos, Trebešica, Lutovo, Bratonoćići, Bioće i Podgorica, kao i u sva elktroenergetska postrojenja i prućne prelaze.

Prenosni sistem (II faza) preko optičkog kabla, ugrađivao bi se u željeznićke stanice: Podgorica, Golubovci, Zeta, Virpazar, Sutomore i Bar, kao i u sva elktroenergetska postrojenja i prućne prelaze.

Prenosni sistem moće, preko jednog para optičkih vlakana, izvršiti povezivanje sledećih sistema:

- Sistem centralnog dispečera saobraćaja CDS
- Sistem centralnog dispečera elektrovoće CDEv
- Prućne telefonske veze
- Satni sistem
- Udaljeni telefonski prikljućci sa mogućnoćću proširenja prenosa ostalih servisa po analognim ili digitalnim kanalima opšte namjene sa brzinom prenosa od 64kb/s.

Služba za održavanje SS uređaja

Kako bi se na prugama Nikšić-Podgorica i Vrbnica-Bar otklonili tekući kvarovi, neophodna je nabavka nedostajućih elektronskih kartica, rezervnih djelova i opreme.

U stanicama Ostrog, Danilovgrad i Spuž, potrebna je nabavka dva punjača baterija, elektronskih kartica, ZBG i ASB (Frausher) i brojača osovina.

Za stanicu Podgorica u procesu je raspisivanje tendera za nabavku rezervnih djelova za postavnicu ESA – 44.

Zbog čestih promjena napona sa kontaktne mreže i pregorijevanja elektronskih kartica, potrebno je regulisanje napajanja sa distributivne mreže za 11 putnih prelaza.

Za putne prelaze Vukovci, Morača, Bistrice, Virpazar i Žukotrlica, potrebno zamijeniti novim zbog nemogućnosti nabavke rezervnih djelova, što je stavljeno u proceduru preko Svjetske banke.

Za prugu Vrbnica-Bar, potrebno je servisiranje relejnih grupa i u ovoj godini za 50% je povećan obim servisiranja.

Zbog povećanja bezbjednosti i dugoročnog smanjenja troškova održavanja, potrebno je ukidanje pojedinih pružnih prelaza na dijelu pruge Podgorica-Bar i Nikšić-Podgorica, izgradnjom podvožnjaka ili nadvožnjaka (denivelacija).

Za prelaze na kojima ne postoji mogućnost danivelacije, potrebno obezbijediti sredstva za njihov remont ili zamjenu novim.

Takođe, na pruzi Beograd-Bar, na dijelu Bijelo Polje-Bar, potrebno je predvidjeti zamjenu i modernizaciju staničnih signalno-sigurnosnih uređaja, po fazama.

U okviru remonta pruge Golubovci-Bar je ušla i implementacija sistema telekomande.

Stanje kadrova

Sektor za ETP je suočen sa hroničnim nedostatkom kadrova sa nivoom obrazovanja VII, iz oblasti energetike, elektronike i telekomunikacija. Ovaj problem se odražava, kako na kvalitet održavanja uređaja, tako i na otežanu organizaciju rada. Tokom 2023. godine, pokrenute su brojne aktivnosti po pitanju zaposlenja kadrova sa VII nivoom stručne spreme u Sektoru za ETP. Donešena je odluka od strane Odbora direktora, o otvaranju novih radnih mjesta: Inženjer saradnik za KM, Inženjer saradnik za EVP, Inženjer saradnik za SS i Inženjer saradnik za DU, kako bi se kroz radno iskustvo inženjera i poslove kao saradnika u službama u kojima su raspoređeni, stekao uslov za polaganje Stručnog ispita i tako obezbijedili kadrove za adekvatno rukovođenje, upravljanje i održavanje svih vitalnih djelova elektroenergetskog sistema, čija je ispravnost neophodna za redovno i bezbjedno odvijanje željezničkog saobraćaja.

Sektor za upravljanje i regulisanje saobraćaja je suočen sa manjkom izvršne službe (otpravnik vozova) zbog starosne strukture zaposlenih, kao i učestalih gubljenja zdrastvenih grupa, tako da trenutno nedostaje 21 otpravnik vozova. Problem nedostaka izvršne službe je prouzrokovao zatvaranje ukrsnice Trebaljevo i ukrsnice Kos, a samim tim problem se odražava na kvalitet organizacije saobraćaja, kao i otežanu organizaciju rada. Sektor je suočen i sa nedostatkom kadrova sa nivoom obrazovanja VII1, nedostaje 7 inženjera saobraćajne struke, tako da su nepopunjena radna mjesta: šef stanice Mojkovac, šef stanice Kolašin, pomoćnik šefa stanice Bar i Podgorica, samostalni stručni saradnik za STU i zahtjeve operatera, sss za saobraćajne propise i sss za vanredne događaje.

• Planirani ciljevi i smjernice Sektora za informacione tehnologije

Projekat komunikacione infrastrukture

Na relacijama Bar-Bijelo Polje i Podgorica-Nikšić postoje raspoloživa vlakna koja bi mogla biti iskorišćena za transport podataka. Postojanje raspoložive optičke infrastrukture sugeriše kreiranje mrežne infrastrukture koja je zasnovana na postojećim FO kablovima kao transportnom mediju.

Za izradu i mplementaciju projekta je bitno ustanoviti šta od trenutne infrastrukture može da se koristi, tj. u kakvom je stanju oprema, koliko je stara, da li se koristi ili ne, kao i da se utvrdi ko i kako koristi ukupnu aktivu i pasivu, koji se sistemi trenutno koriste i koji su planovi za buduće sisteme, koji broj radnih stanica se planira, koji se broj optičkih vlakana trenutno koristi i koji su planovi za ubuduće. Na sva ova pitanja, Sektor za IT, u saradnji sa Sektorom za ETP, je pokušao dati odgovore.

Izvršen je obilazak terena i detaljni uvid u stanje infrastrukture. Na terenu su bila, pored zaposlenih iz Sektora za IT i Sektora za ETP, angažovana lica od strane KPMG.

U mjesecu julu 2023. godine, izvršen je obilazak pruge

- Podgorica – Kolašin – Bijelo Polje;
- Podgorica – Bar;
- Podgorica – Nikšić

kao i svi objekti koji se nalaze u stanicama, a koji su neophodni da se povežu kako bi sistem AMIS (Informacioni sistem za upravljanje imovinom) u potpunosti mogao da funkcioniše. Mjerenja su izvršena OTDR –om. Konstatovano je koja su FO vlakna sa povećanim ukupnim slabljenjem i slabljenjima na spojevima, koja su u prekidu, a koja su bez povećanih ukupnih slabljenja i slabljenja na spojevima.

Nakon toga smo dobili “Projekat komunikacione infrastrukture – predlog tehničkog rješenja” koji treba da se dalje realizuje.

Projekta komunikacione infrastrukture je sa svim detaljnim, tehničkim specifikacijama potrebne opreme kao i kompletne tenderske dokumentacije za nabavku opreme. Ovim projektom su precizirane neophodne aktivne upravljive komponente za prenos podataka.

Dalje je neophodan i “Projekat za LAN mrežu” unutar svih objekata ŽICG (Upravna zgrada, stanični objekti, radionice, magacini, stanične zgrade u svim gradovima duž pruge).

Nakon izrade Projekata neophodno je pristupiti njihovoj implementaciji.

Nova komunikaciona infrastruktura je preduslov za uvođenje Sistema upravljanja imovinom kao i dalji razvoj Željezničke mreže Crne Gore integrisane u Trans-evropsku transportnu mrežu (TEN-T).

Sistem upravljanja imovinom (AMS)

Uvođenjem Sistema za upravljanje imovinom bi se optimizovala efikasnost sredstava uz minimiziranje troškova izgubljene ili nedovoljno iskorišćene imovine. Softver za upravljanje imovinom (AMS) automatski prikuplja sve podatke i sastavlja izveštaje koje preduzeće može da koristi za optimizaciju korišćenja svojih sredstava.

Dobro primjenjen softverski sistem za upravljanje imovinom pruža preduzeću detaljnu vidljivost svake imovine u svom okruženju kako bi se:

- smanjili troškovi održavanja,
- eliminisala zastarjela imovina,
- povećala zaštita od bezbjedonosnih rizika,
- učinilo poslovanje usaglašenijim i boljim,
- izvršilo fokusiranje održavanja i ulaganja na najkritičniju imovinu,
- dobijale kvalitetne informacije o imovini, u cilju postizanja optimalnog upravljanja mrežom

Digitalizacija arhivske građe

Rekonstrukciju i modernizaciju željezničke pruge prati veliki broj projekata za koje postoji obimna tehnička dokumentacija za sve faze projekta, od pripreme tendera, sprovođenja tenderske procedure, pa do ugovora i realizacije po svim fazama.

Takođe postoji i veliki broj sudskih predmeta, kao i dokumentacija koja predstavlja arhivsku građu koja se čuva trajno. S obzirom na prethodno, trebalo bi izvršiti realizaciju projekta – Digitalizacija arhivske građe.

Digitalizacija arhivske građe podrazumjeva digitalizaciju postojeće arhive i svih projekata koje posjeduje ŽICG, kao i veliki broj sudskih predmeta. Time bi se skratilo vrijeme pronalaska dokumenata koji moraju da se čuvaju trajno ili neki niz godina i omogućila laka dostupnost dokumentima za njihovo čitanje ili štampanje kopije.

Ovaj projekat bi podrazumjevaao novi softver, koji bi se koristio prilikom skeniranja novih dokumenata i za pretraživanje baze, kao i hardver na kome bi bila smještena baza arhive.

- **Planirani ciljevi i smjernice Sektora za upravljanje i regulisanje saobraćaja**

Budući razvoj željezničkog saobraćaja podrazumijeva modernizaciju pružne infrastrukture u svim segmentima što bi značilo maksimalno korišćenje njenih kapaciteta. Sa druge strane, važno je raditi i na dodatnoj edukaciji postojećeg kadra – saradnika u Službi, kroz učešće na različitim seminarima i projektima vezanim za bezbjednost saobraćaja (na primjer, problemi sa isleđivanjima vanrednih događaja), kako bi se ispratili savremeni trendovi.

Sektor za upravljanje i regulisanje saobraćaja će u narednom periodu nastaviti da radi na implementaciji Sistema upravljanja bezbjednošću (SUB), na povećanju radne i tehnološke discipline, a sve sa ciljem održivosti postojećeg i obezbjeđivanja većeg nivoa bezbjednosti odvijanja saobraćaja i podizanja kvaliteta usluga koje kompanija ŽICG pruža. Fokusirani smo i na osposobljavanje stručnog kadra (posebno u izvršnoj službi), kao i na analiziranje najčešćih propusta kako bi ih izbjegli u budućnosti.

Analiziranje statističkih podataka pomaže nam u identifikaciji segmenata na koje je potrebno usmjeriti pažnju, kako bi se željeznički saobraćaj odvijao sa većim stepenom sigurnosti, urednosti i ekonomičnosti, a to je osnovni cilj ovog sektora, ali i kompanije ŽICG.

Sektor za upravljanje i regulisanje saobraćaja je operaterima obezbijedio pristup željezničkoj infrastrukturi, što je sprovedeno kroz zahtjeve za dodjelu kapaciteta, precizirane uslove pod kojima operater može aplicirati, samom raspodjelom kapaciteta i utvrđivanjem obaveza operatera i upravljača. Ovi poslovi su definisani Izjavom o mreži i Ugovorima o korišćenju željezničke infrastrukture.

- **Sprovedene aktivnosti i planirani budući razvoj Sektora za investicije i strana ulaganja**

Osnovni zadatak Sektora za investicije i strana ulaganja je modernizacija željezničke infrastrukture i povećanje stepena sigurnosti i bezbjednosti odvijanja željezničkog saobraćaja kroz realizaciju projekata koji se finansiraju iz kreditnih sredstva Međunarodnih finansijskih institucija (EIB, EBRD), sredstava predpristupne podrške (IPA fondovi) i novog mehanizma za finansiranje infrastrukturnih projekata podsredstvom Zapadno balkanskog investicionog okvira, WBIF.

Aktivnosti koje je Sektor sproveo u prethodnom periodu:

- priprema projekata, upravljanje, koordinacija, tehnička i administrativna podrška u implementaciji projekata koje finansiraju EU/MF (donatorske i međunarodne finansijske institucije);
- osigurava da planiranje, nabavka, finansijsko upravljanje i ostale aktivnosti vezane za investicioni projekat budu sprovedene adekvatno i blagovremeno, da bi se omogućila implementacija projekata koje finansiraju EU/MFI;
- prati implementaciju dodijeljenih ugovora;
- osigurava redovan monitoring statusa projektnih aktivnosti u pogledu planiranja, nabavke i finansijskog upravljanja (preko ažuriranja planova nabavke, povlačenja novca, projekcija isplate, itd.), obuhvatajući pripremu izvještaja o finansiranju i svih drugih zahtjeva izvještavanja (npr. godišnja finansijska revizija, izvještaj o napretku na projektu);
- sprovodi procedure nabavki usluga nadzora i radova (priprema tenderske dokumentacije, raspisivanje tendera, organizacija preponudbenih sastanaka, formiranje i održavanje baze podataka pisama interesovanja dobijenih od potencijalnih ponuđača u cilju njihovog mogućeg uključenja u kratke liste ili konsultacije, priprema odgovora na zahtjev za pojašnjenja ponuđača tokom tenderskog postupka i kasnije tokom implementacije ugovora);
- vrši evaluaciju i vrednovanje dostavljenih ponuda;
- obavlja redovnu komunikaciju sa bankom i izvještava o realizaciji ugovora;
- obezbjeđuje ispunjavanje obaveza finansijskog upravljanja u skladu sa sporazumom/ugovorom o finansiranju;
- prati usaglašenost sa dogovorenim procedurama finansijskog upravljanja;
- definiše listu prioriternih projekata u koordinaciji sa Sektorom za održavanje i priprema aplikaciju za kandidovanje novih projekata za tehničku podršku izrade projektne dokumentacije, kao i aplikacija za dodjelu investicionih grantova;
- obezbjeđuje da projektne aktivnosti koje utiču na željeznički saobraćaj imaju minimalni negativni uticaj i da su odgovarajući sektori odnosno operateri u potpunosti informisani o ovom pitanju;

- prisustvuje redovnim sastancima nadležnog organa za projekat i redovno izvještava o pitanjima vezanim za projekatno planiranje, pripremu i implementaciju;
- komunicira sa međunarodnim organizacijama i ostvaruje kontinuiranu saradnju sa predstavnicima donatorskih organizacija prilikom sprovođenja infrastrukturnih projekata;
- razmjenjuje informacije sa nadležnim državnim i međunarodnim institucijama i organizacijama koje se tiču implementacije infrastrukturnih projekata;

Izvori sredstava iz kojih se finansiraju projekti:

1. Evropska investiciona banka (EIB)
2. Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)
3. Sredstva Investicionog okvira za Zapadni Balkan (WBIF)
4. Sredstva predpristupne podrške (IPA),

Za kreditna sredstva garanciju daje Država. Za sredstva predpristupne podrške (IPA), Država preko Uprave za kapitalne projekte iz Kapitalnog budžeta obezbjeđuje učešće u finansiranju u iznosu od 15% ugovorenih radova, a sredstva koja se dodjeljuju iz Zapadno Balkanskog okvira su 100% u iznosu donacije. Za korišćenje investicionih grantova EIB, EBRD i KfW, učešće donacije je 50%. Efikasno korišćenje sredstava i dobijanje maksimalne koristi od tih sredstava, usko je povezano sa institucijama odgovornim za upravljanje investicijama na željezničkoj infrastrukturi.

Realizovane aktivnosti na investicionim projektima tokom 2023 godine

U nastavku navodimo projekte koje je Sektor za investicije i strana ulaganja realizovao u 2023. godini:

Projekat: “Rehabilitacija 13 betonskih mostova na željezničkoj pruzi Vrbnica – Bar”

Radovi su završeni tokom 2022. godine, a garantni rok je počeo 27.12.2022. godine i trajeće do 04.09.2024. godine, do kada će se otkloniti evidentirani nedostaci na gradilištu.

Vrijednost ugovorenih radova je bila 5.906.912,94 eura.

U okviru predmetnog projekta, izvedeni su radovi na sanaciji gornjeg stroja i radovi na konstrukcijama .

Projekat “Rehabilitacija 4 tunela (prva grupa) na željezničkoj pruzi Vrbnica – Bar

Radovi su završeni 2023. godine.

U maju 2023. godine počeo je garantni period, tokom kojeg će se vršiti obilasci i pratiti stanja u tunelima do maja 2025. Ugovorena vrijednost radova je iznosila: 6.828.271,05 eura, tuneli u kojima su vršeni radovi su: Tunel br. 150, 153, 155, 168

Projekat “Rehabilitacija 4 tunela (druga grupa) na željezničkoj pruzi Vrbnica – Bar”

Ugovorom je obuhvaćena adaptacija 4 tunela: (210,211,242 I 247)

Ugovorena vrijednost iznosi 5.048.541,40 eura.

Projekat rekonstrukcije 4 tunela gdje je Izvodjač bio ruska kompanija MMS je, usled rata u Ukrajini, sankcija prema RF, prekida finansijskih tokova i nemogućnosti Izvodjača da nastavi dalje radove, raskinut. Fizička realizacija u trenutku prekida radova je iznosila 40% u odnosu na radove koji su predviđeni osnovim ugovorom.

U cilju nastavka izvođenja preostalih radova, ŽICG AD Podgorica je u 2023. godini pokrenula postupak javne nabavke za izbor izvođača radova. Nakon evaluacije dostavljenih ponuda, u februaru 2024. godine je potpisan ugovor o radovima sa konzorcijumom GP “Planum”, Srbija i “Građevinarstvo i savjetovanje” d.o.o Montenegro, u iznosu od 3.391.196,09 eura za nastavak izvođenja radova na 3 tunela (210, 211, 242).

U toku su aktivnosti na izboru Nadzornog organa koji će kontrolisati izvođenje radova.

Nabavka mehanizacije kroz ugovor o kreditu sa EBRD bankom

Vrijednost kredita sa EBRD bankom, koji je odobren i potpisan krajem decembra 2022. godine, iznosi 11 miliona eura za potrebe realizacije projekta nabavke mehanizacije za održavanje pruga (građevinsko i elektrotehničko održavanje). Odabrana je konsultatnska firma koja će u narednom periodu vršiti obuku osoblja Sektora za investicije za potrebe pripreme tenderske dokumentacije.

ŽICG je sprovela aktivnosti i oformila komisiju za rad na akcionom planu korporativnog upravljanja i akcinom planu za ekološka i socijalna, koje su definisane ugovorom o kreditu.

IPA 2017, pogranična stanica u Bijelom Polju – implementaciono tijelo Uprava za kapitalne projekte, ŽICG djeluje u svojstvu krajnjeg korisnika

Ugovor za izvođenje radova dodijeljen je IGP Fidiji u decembru 2021. godine, u vrijednosti od 1.883.459,42 eura. Radovi su izvođeni tokom 2022. i 2023. god.

Iako je Uprava za kapitalne projekte implementaciono tijelo za ovaj projekat, ŽICG je, kroz formiranje projektnog tima i praćenje aktivnosti, dala predloge na otklanjanju nedostataka projektnog rješenja, što je značajno doprinijelo kvalitetnijem izvršenju radova na rekonstrukciji stanice i moguće dodatnog dijela na uređenju parkinga oko same stanice.

Svi radovi na staničnom objektu su završeni u 2023.godini, a u toku je procedura rešavanja problema vezanih za radove na ogradi.

“Željeznička infrastruktura Crne Gore” i “Infrastruktura železnice Srbije” rade na usaglašavanju novog Protokola o organizaciji i regulisanju željezničkog saobraćaja na graničnoj pruzi Bijelo Polje – Vrbnica.

U toku je garantni period nakon čega se očekuje finansijsko zatvaranje Ugovora što je u nadležnosti Uprave za kapitalne projekte.

(IPF9) WB21-MNE-TRA-01 MODERNIZACIJA ŽELJEZNIČKE RUTE (pravca) 4, GOLUBOVCI – BAR (Idejni projekat, ESIA, Glavni projekat)

Glavni projekat, ESIA, PIU podrška. (vodeća međunarodna finansijska institucija EIB)

Dionica planirana za rekonstrukciju i obnovu između stanice Golubovci (bez) i stanice Bar (od km 416+900 do km 455+500) obuhvata oko 39,6 km otvorene željezničke pruge, 17 km staničnog koloseka i 6 km ranžirnih koloseka.

Realizacija od 21.04.2021. – 21.04.2023. godine u vrijednosti od 3,000.000 eur

ŽICG je aktivno učestvovala u koncipiranju tehničkih rješenja na izradi glavnog projekta za projekat modernizacije željezničke rute – pravca 4 Golubovci – Bar (Idejni projekat, ESIA, Glavni projekat), koji se realizuje uz podršku WBIF-a i imala kontinuiranu komunikaciju sa Projektantom radi obezbjeđivanja neophodnih tehničkih podataka i praćenja toka izrade Glavnih projekata.

Izrada Glavnog projekta je ušla u završnu fazu a kompletiranje Projektne dokumentacije očekuje se u II kvartalu 2024.godine.

TEHNIČKA POMOĆ U PRIPREMI INVESTICIONIH PROJEKATA U SEKTORU SAOBRAĆAJA U CRNOJ GORI (PPF) Projektним zadatkom obuhvaćena je izrada tehničke dokumentacije RAILWAY 01

U maju 2022. PPF projekat i ŽICG su se usaglasile oko pripreme Glavnog projekta za trajnu rekonstrukciju tri dionice željezničke pruge na potezu Bar-Vrbnica, uključujući i stanicu u Podgorici. Radi se o sljedećim dionicama:

- Dionica 1 - Trebešica (358+795,25) – Lutovo (369+604,39) – 10,8 km
- Dionica 2 - Bioče (389+571,16) – Podgorica (405+143,04)- 15,6 km
- Dionica 3 - Podgorica (405+143,04) – Golubovci (415+829,50) – 10,6 km

U 2023. godini završen je projektni zadatak za rehabilitaciju gornjeg stroja željeznice na osnovu kojeg se razvija Glavni projekat.

Glavni projekat sa dionicu 3 (Podgorica – Golubovci) je u izradi i biće završen u martu 2024. godini.

Kroz kreditni aranžman sa Evropskom investicionom bankom (**WB-IG03-MNE-TRA-02 + WB-IG05-MNE-TRA-01**), planirana je realizacija sljedećih projekata:

- Rehabilitacija 13 čeličnih mostova ukupne dužine oko 2.648 m
- Remont gornjeg stroja pruge na dionici Lutovo-Bratonožići-Bioče ukupne dužine cca. 20km
- Rehabilitacija 8 tunela ukupne dužine oko 2.655 m
- Modernizacija Depoa i radionica – OŽVS

Ukupan iznos obezbijedenih sredstava je 80 miliona eura od čega su 50 % sredstva donacije (WBIF), a 50 % sredstva kredita (EIB).

ŽICG je potpisala ugovore sa konsultantskim firmama koje treba da pruže podršku u implementaciji projekta i da djeluje kao FIDIC Inženjer na projektu.

U toku je izrada tenderske dokumentacije na osnovu koje se planira pokretanje tenderske procedure za izbor izvođača radova. U toku je usaglašavanje tehničkih detalja između ŽICG i Konsultantske firme koja radi na pripremi tenderske dokumentacije.

Prvi neophodan korak, odnosno preduslov, za realizaciju ovih projekata jeste potpisivanje kreditnog aranžmana između EIB-a i države Crne Gore, za koji se očekuje da će biti tokom mjeseca Aprila/Maja 2024. godine. Nakon potpisivanja Ugovora, slijede aktivnosti na sprovođenju tenderskih postupaka za gore navedene projekte.

WB-IG09-MNE-TRA-01-Koridor Orient/East-Med: Trasa 4 (pruga Bar-Vrbnica) – Rekonstrukcija dionice Golubovci-Bar (uključujući klizište Ratac i tunel Sozina)

Bespovratna sredstva u iznosu od 112,6 miliona su odobrena krajem 2023. godine. Zaključivanje kreditnog aranžmana (50% donacija+50% kredit) očekuje se u 2024.

- Projekat se odnosi na modernizaciju elektrificirane jednokolosječne pruge standardnog kolosijeka na dionici Golubovci-Bar na proširenom TEN-T koridoru Orijent/Istočni Mediteran. Ciljevi Projekta su povećati radnu brzinu, dovesti liniju u blisku usklađenost sa TEN-T standardima za mješovitu upotrebu (putnički i teretni) i učiniti liniju otpornom na seizmičke događaje i klimatske promjene.

U 2024. godini objavljen je Poziv za dostavljanje izraza interesovanja za: Usluge podrške realizaciji rekonstrukcije deonice Bar-Golubovci na željezničkoj trasi 4 u Crnoj Gori.

Ova usluga obuhvata tehničku podršku u oblasti nabavke, administracije ugovora o radovima, finansijsko upravljanje, ekološko i socijalno upravljanje i izvještavanje.

Za planiranu dinamiku realizacije projekata neophodno je potpisivanje finansijskog sporazuma između države Crne Gore i EIB i EBRD.

Projekat “Podrška razvoju sistema upravljanja imovinom i informacionog sistema imovine u željezničkom sektoru”.

Ugovor je potpisan 10. juna 2020. godine između ŽICG i KPMG d.o.o Beograd

- Vrijednost ugovora je 296.050,00 eura

- Projekat uključuje nabavku, ugradnju i instalaciju hardverskih i softverskih komponenti za informatičku mrežu ŽICG i instalaciju Sistema upravljanja imovinom

Projekat je ušao u finalnu fazu.

Izrađena je tenderska dokumentacija za nabavku opreme i ugradnju AMIS Sistema.

U 2024 očekuje se finansijsko zatvaranje Ugovora.

Izrada glavnog projekta rekonstrukcije tunela Sozina – Glavni projekat i ESIA

Vrijednost dodijeljenog granta je 714.000 Eura. Izvor finansiranja - donacija WBIF

Duž željezničke dionice Virpazar-Sutomore nalazi se tunel Sozina od km 439 + 050,46 do km 445 + 220,85, ukupne dužine Lt=6.170,60m. Lokacija tunela Sozina je oko 35 km od Podgorice, glavne željezničke stanice u Crnoj Gori.

Tokom 2023.godine rađeno je na usaglašavanju GAF-a u saradnji sa Ministarstvom kapitalnih investicija

Aplikacija je odobrena krajem 2023.godine i izrađen je Projektni zadatak.

Tokom 2024 i 2025 god radiće se na izradi projektne dokumentacije.

Izrada Glavnog projekta za unapređenje Mediteranskog koridora: Crna Gora – Albanija R2 željeznička interkonekcija, Podgorica- Granica

Vrijednost dodijeljenog granta je 2,600,000 €, izvor finansiranja - donacija WBIF

Izrada Glavnog projekta za Rekonstrukciju, modernizaciju i elektrifikaciju trajne trase u dužini od 25 km, uz nadogradnju podkonstrukcije i elemenata gornjeg ustroja; pet mostova, tri tunela i 25 propusta, usjeka, nasipa, potpornih zidova, vodovodnih kanala i drugih komunalnih objekata na dionici od stanice Tuzi do graničnog prelaza sa Albanijom.

Tokom 2023.godine rađeno je na usaglašavanju GAF-a u saradnji sa Ministarstvom kapitalnih investicija.

Aplikacija je odobrena krajem 2023.godine, u toku su aktivnosti na izradi Projektog zadatka. Tokom 2024. i 2025. god. radiće se na izradi projektne dokumentacije.

Planirane aktivnosti i budući razvoj Sektora za investicije i strana ulaganja

Glavni cilj Sektora za investicije i strana ulaganja u narednom periodu jeste nastavak implementacije započetih projekata u pogledu upravljanja, koordinacije, redovnog monitoringa kao i tehničke i administrativne podrške na realizaciji projekata.

Paralelno sa aktivnostima na praćenju aktuelnih projekata, planira se i kandidovanje novih prema stepenu prioriteta, a u skladu sa dinamikom obezbjeđivanja sredstava od strane finansisjkih institucija.

Prioritet Sektora jeste da osigura da planiranje, nabavka, finansijsko upravljanje i ostale aktivnosti vezane za investicioni projekat, budu sprovedene adekvatno i blagovremeno, da bi se omogućila implementacija projekata koje finansiraju EU/MFI.

Kroz kandidovanje projekata i implementaciju istih, ŽICG mora da prati ključne elemente saobraćajne strategije EU:

- podrška razvoju jedinstvenog evropskog multimodalnog transportnog regiona;
- ulaganje u TEN-T mrežu;
- promovisanje otvaranja tržišta;
- unapređenje željezničkog teretnog saobraćaja;
- pribavljanje potencijalnih sredstava za inovacije i kvalitet usluge;
- poboljšanje interoperabilnosti i bezbednosti nacionalnih mreža;
- razvoj i unapređenje transportnog sistema sa manje negativnim uticajem na životnu sredinu (smanjenje buke, niskouglenični transportni sistem uključujući unutrašnje plovne puteve i pomorski saobraćaj, luke, multimodalni transport, aerodromsku infrastrukturu) sa glavnim ciljem promovisanja održivog transporta, i regionalnog i lokalnog

Realizacija navedenih projekata ima za cilj produžetak vijeka trajanja mostova, tunela i elemenata gornjeg stroja, povećanje stabilnosti, odnosno sigurnosti u toku eksploatacije, obezbjeđenje stabilnosti konstrukcija, eliminisanje vode i leda iz tunela, smanjenje troškova tekućeg održavanja kao i manji obim pregleda.

Sprovedene aktivnosti na realizaciji projekata će doprinijeti poboljšanju postojećeg stanja željezničke pruge:

- povećanju operativne sigurnosti i bezbjednosti saobraćaja
- boljem odvijanju saobraćaja i odvijanju saobraćaja u skladu sa planiranim redom vožnje
- smanjenju broja prekida u željezničkom saobraćaju
- smanjenju potreba za uvođenjem nižih brzina vozova

Kada je u pitanju kadrovska struktura priotiteti Sektora za investicije u 2024. godini su:

- Uvećanje stručnog osoblja, posebno u dijelu inženjerskih kvalifikacija,
- Obuka kadra u dijelu domaćeg i međunarodnog zakonodavstva, sa posebnim osvrtom na FIDIC treninge, PRAG procedure i sl.

6.1 Problemi sa kojima se ŽICG suočava u budućem planiranju razvoja Društva

Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica izgrađuje i investira u željezničku infrastrukturu, brine se o njenoj modernizaciji i održavanju, osigurava pristup i dodjeljuje infrastrukturne kapacitete svim zainteresovanim željezničkim prevoznicima i reguliše saobraćaj.

Željeznička infrastruktura je dobro u opštoj upotrebi, u državnoj svojini ⁵. Upravljanje infrastrukturom je djelatnost od javnog interesa ⁶.

Obavezu i značaj da željeznička infrastruktura bude u stanju koje obazbjeđuje sigurnost i bezbjednost svim korisnicima njenih usluga i svim zaposlenima koji učestvuju u radovima održavanja nije potrebno posebno objašnjavati.

Zakonom o željeznici je predviđeno da se finansiranje izgradnje, rekonstrukcije, modernizacije i održavanja željezničke infrastrukture vrši kroz desetogodišnje, trogodišnje i jednogodišnje planove, koji se definišu kroz:

- Strategiju razvoja željeznice;
- Nacionalni program željezničke infrastrukture i
- Godišnje programe izgradnje, održavanja, rekonstrukcije i modernizacije infrastrukture.

Kroz krovni dokument - Strategiju razvoja željeznice za period 2017-2027, Država je sebi dala u zadatak da treba da obezbijedi, gledano u srednjoročnom periodu, da u bilansu uspjeha ŽICG moraju da budu izbalansirani prihodi od naplate usluga korišćenja infrastrukture, prihodi iz Budžeta, prihodi od drugih komercijalnih djelatnosti i drugi nepovratni prihodi sa jedne strane i troškovi, sa druge strane. (U evropskim uslovima samo nekoliko željeznica, u kojima izrazito dominira prihod od tranzita, su finansijski samoodržive ⁷).

Međutim, do dana izrade ovog Izvještaja, Država još nije postupila u skladu sa Strategijom za finansijsku saomoodrživost ŽICG.

Finansiranje izgradnje, održavanja, rekonstrukcije i modernizacije infrastrukture, kao i upravljanje i regulisanje željezničkog saobraćaja, obezbjeđuje se, između ostalog, i iz Budžeta Crne Gore prema Godišnjem programu ⁸, čime

⁵Zakon o željeznici, član 2, stav1

⁶ Zakon o željeznici, član 9

⁷ Strategija razvoja željeznice za period 2017-2027

⁸ Zakon o željeznici, član 7

Država vrši svoju javnu funkciju („Ulaganje države u dobra u opštoj upotrebi ne može predstavljati državnu pomoć, jer država na taj način vrši svoja javna ovlašćenja.“).

Godišnji program sadrži: radove na održavanju prema vrstama, obimu i iznosu finansijskih sredstava, troškove za upravljanje i regulisanje saobraćaja, planirane radove na modernizaciji, rekonstrukciji i izgradnji infrastrukture.

Realizacija Godišnjeg Programa planirana u Budžetu Crne Gore

Tabela u nastavku je oigledan prikaz odnosa prema prugama i sistemima, koji se nisu održavali na način predviđen standardima (višedecenijski problem pravilnog definisanja prioriteta, sinhronizacije sa izradom strateških dokumentata i implementacije kroz poštovanje standarda što je rezultovalo nedovoljnim sredstvima, neadekvatnim planiranjem i definisanjem prioriteta i nedostatkom vizije). Određeni djelovi pruge i postrojenja datiraju još od vremena izgradnje pruge i odavno su prošla svoj radni vijek (problemi sa trulim pragovima, ishabanim šinama, signalno-sigurnosnim uređajima, putnim prelazima, elektrovučnim postrojenjima, centralnim daljinskim upravljanjem, nedostatak mehanizacije itd.).

GODINA	Budžet države CG	Budžetska izdvajanja za ŽICG	UČEŠĆE BUDŽETA ŽICG U UKUPNOM BUDŽETU CG
	u milionima eura	u milionima eura	%
2008.	730	9,0	1,23%
2009.	1.624	9,7	0,60%
2010.	1.426	9,6	0,67%
2011.	1.401	8,4	0,60%
2012.	1.379	7,5	0,54%
2013.	1.376	6,8	0,49%
2014.	1.509	6,7	0,44%
2015.	1.963	6,7	0,34%
2016.	2.126	6,8	0,32%
2017.	2.006	6,8	0,34%
2018.	2.004	6,8	0,34%
2019.	2.384	6,9	0,29%
2020.	2.645	6,9	0,26%
2021.	2.492	6,2	0,25%
2022.	2.466	6,5	0,26%
2023.			

Tabela izdvajanja iz Budžeta po Programu održavanja željezničke infrastrukture po godinama 2008-2023.g.

Naime, sredstva koja su se opredjeljivala Budžetom Crne Gore za naše Društvo, nijesu ni približno bila dovoljna za nesmetano funkcionisanje Društva i realizaciju obaveza, koje proističu iz redovnog poslovanja. Imajući u vidu sve aspekte poslovanja, našem Društvu su potrebna sredstva iz budžeta u iznosu od cca 26 mil.eura, sa kojom analizom u vidu Plana potrebnih sredstava za Budžetsku godinu 2023. smo se obratili nadležnim ministarstvima – Državi.

Da opredijeljena budžetska sredstva od 10.mil, kao i Budžetska rezerva od 3,9 miliona eura, u odnosu na neophodnih 26 miliona po Planu ŽICG, nijesu dovoljna za uredno servisiranje prispjelih obaveza, govori podatak da je samo za isplatu zarada i doprinosa na zarade zaposlenima za 2023. godinu bilo potrebno 8.249.059,00eura, kao i da ŽICG AD Podgorica ima dug, po osnovu poreza i doprinosa na zarade, u iznosu od 4.332.098,62 eura, a koji se odnosi na period od januara 2021. godine, zaključno sa zaradom za mjesec septembar 2023. godine.

U prilog ovoj tezi govori i analiza Konsultanata EU data kroz Izvještaj: „Technical Assistance for Capacity Support to the Transport Sector and EU Acquis Alignment in Montenegro“ o nivou sredstava za održavanje pruga izražene po kilometru po standardima EU.

U zemljama članicama EU, standard za održavanje infrastrukture, po km pruge iznosi od 56.900 €/km u Španiji, 101.405 €/km u Poljskoj do čak 300.000 €/km u Austriji (samo za Program održavanja infrastrukture). U ovaj iznos nisu uračunate zarade zaposlenih u infrastruktura zemaља EU.

Ukoliko se ovaj standard primijeni na 327 km. pruge sa staničnim kolosjecima koliko imamo u Crnoj Gori, dolazimo do iznosa koji bi Država trebala da ulaže godišnje:

Tabela 1: Ulaganje u održavanje po kilometru pruge u Španiji i Poljskoj ⁹

(* u ove troškove nisu uračunati troškovi zarada)

	Španija	Poljska
Troškovi održavanja po kilometru pruge (EUR/km)	56.900	101.405

Tabela 2: Primjena ulaganja u održavanje po km. pruge iz tabele 1 na dužinu pruga u Crnoj Gori (sa staničnim kolosjecima) od 327,27 km

	Po principu Španije	Po principu Poljske
Neophodno ulaganje u održavanje pruga u Crnoj Gori (sa staničnim kolosjecima 327,17 km)	18.621.663 €*	33.186.814 €*

Tabela 3: Neophodna sredstva za održavanje pruga po standardu Španije i Poljske na dužinu pruga u Crnoj Gori sa uračunatim zaradama zaposlenih

	Po principu Španije	Po principu Poljske
Ulaganje u održavanja pruga u Crnoj Gori Izraženi u milionima eura	27,1 milion €	41,6 milion €

Osim sredstava koja se Društvu uplaćuju po osnovu Programa tekućeg održavanja, Društvu se, u skladu sa dinamikom servisiranja prispjelih obaveza po osnovu međunarodnih kredita, svake godine Budžetom opredjeljuju sredstva za vraćanje pomenutih kredita na poziciji 431-9 „ostali transferi institucijama“, u okviru potrošačke jedinice Uprave za željeznice i ista su za 2023. godinu iznosila 4.995.973 eura. Država je odabrala ovakav vid servisiranja kreditnih obaveza, na način preusmjerenja sredstava u trenutku dospijeca.

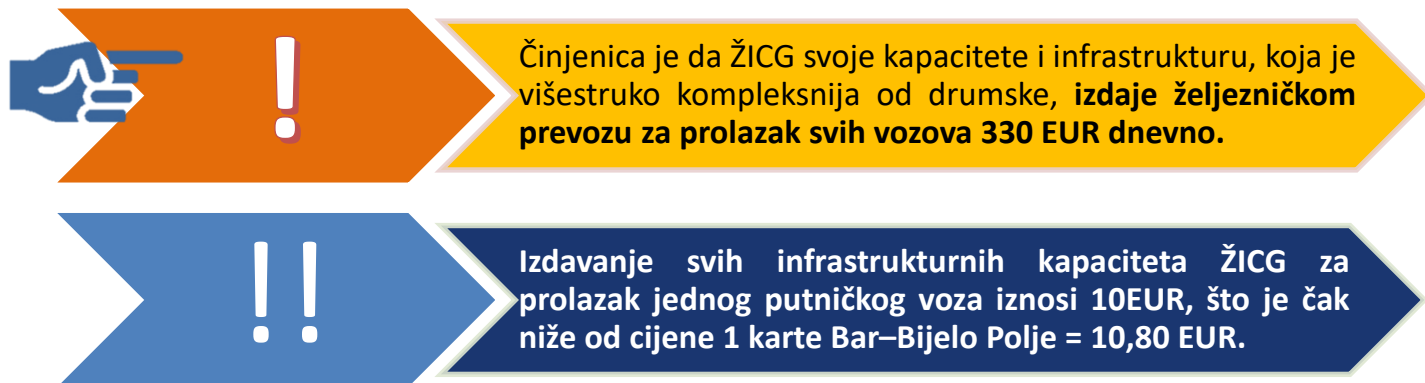
Menadžment je uložio maksimum napora kako bi se sprovele mjere ušteda, uz napomenu da to nije moglo i nije smijelo biti na račun dovođenja u pitanje bezbjednosti i sigurnosti odvijanja željezničkog saobraćaja, što nas je dovelo u situaciju da sva raspoloživa sredstva usmjeravamo na saniranje gorućih problema na pruzi, zbog čega nije preostajalo sredstava za redovno izmirivanje obaveza za poreze i doprinose na lična primanja.

⁹ Data by Technical Assistance for Capacity Support to the Transport Sector and EU Acquis Alignment in Montenegro

➤ **Ostali vidovi finansiranja**

Ostali vidovi finansiranja su: Izdavanje trasa operaterima, izdavanje optičkih kablova, energetskih kablova itd.

Cijene ovih usluga, takođe, određuje Država, stoga je jasno da Država utiče, kako na kvalitet održavanja infrastrukture, tako i na rezultat poslovanja ovoga Društva, u čijem je većinskom vlasništvu. (po ovom osnovu prihoduje se približno 1.350.000 EUR godišnje što je na nivou 10% prihoda).

Zbog toga smo bili dovedeni u situaciju da nam se, zbog nedovoljno izdvojenih sredstava iz Budžeta, diktira loš tempo održavanja pruge i postrojenja, kao i direktan uticaj na poslovni rezultat.

Takođe, izradu Programa godišnjeg održavanja vrši Uprava za željeznicu i često se dešava da pri samoj realizaciji održavanja i dijagnosticiranju, u cilju momentalnog reagovanja i održavanja nivoa bezbjednosti saobraćaja, moramo prekoračiti dozvoljene pozicije, o čemu redovno obavještavamo kroz mjesečne situacije Upravu za željeznice, koja nema dovoljnog razumijevanja zbog uvećanih situacija, kako bi saobraćaj funkcionisao uredno, što izaziva stvaranje dodatnih troškova i što nam otežava finansijsku situaciju iz razloga, što moramo koristiti naša poslovna sredstva, koja ionako nisu adekvatna. Da ne bi dolazilo do ovih problema, predlažemo da zajedno sa Upravom usaglasimo Pravilnik o postupanju koji bi nam omogućio, makar konstataciju izvedenih radova i mimo Programa.

Jedan od problema je i neodgovaranje ministarstava u realnom vremenu u potrebnoj dinamici, u cilju adekvatnog reagovanja po predmetnom pitanju.

Nedovoljan godišnji Budžet je dodatno usložio naše poslovanje u dijelu nemogućnosti realizacije Plana javnih nabavki, što se negativno odražava na funkcionisanje kompletnog sistema, između ostalog i:

- neizmiren dug prema Elektroprivredi Crne Gore od 928.964,55 eura, na dan 31.12.2023. godine, dodatno dovodi u pitanje redovnost odvijanja željezničkog saobraćaja – a činjenica je da je ovaj dug 95% direktno nastao radom druga dva privredna društva (Montecargo i Željeznički prevoz Crne Gore), koja nisu u mogućnosti da nam redovno servisiraju realno nastale obaveze.

- nemogućnost naplativosti potraživanja za izdavanje trasa od operatera, od Montekarga u iznosu od 1.820.779,84 eura i ŽPCG u iznosu od 70.808,88 eura, a OŽVS-a u iznosu 102.580,95 eura.

- ukupna nerealizovana potraživanja od svih željezničkih kompanija iznose 3.220.585,39 eura, a preporuka, koja je data od resornog ministarstva, je da željeznička društva ne koriste metodu blokade u međusobnim potraživanjima, zbog neugrožavanja ukupnog sistema željezničkog saobraćaja, što je više puta potvrđeno, a posljednji put i na Skupštini akonara konstatovano, što se može vidjeti uvidom u Zapisnik Skupštine akcionara.

- nemogućnost zapošljavanja neophodnog stručnog kadra i izvršnog osoblja, postala je praksa da se zadnjih godina rijetko ko javlja na pojedine oglase - prosječna zarada u Društvu od 635 eura je 20,12% niža od prosječne zarade na državnom nivou;

Problem informisanosti javnosti o poslovanju ŽICG

I pored praćenja savremenih trendova, radi boljeg informisanja o svim aktuelnim dešavanjima na prugama širom Crne Gore, kao i radi bolje obavještenosti i brže i lakše komunikacije sa svim zainteresovanim građanima i privrednim subjektima (ŽICG je osim internet stranice www.zicg.me, kreirala i naloge na društvenim mrežama Fejsbuk, Instagram i X), često se plasiraju informacije iz nepouzdanih izvora, bez prethodne potvrde od strane relevantnih adresa iz ŽICG.

Informisanje o poslovanju

Naime, često se plasira informacija o poslovnom rezultatu ŽICG, pri čemu naše privredno Društvo posluje po principu troškovnog bilansa, a ne na osnovu profitnog, pri čemu se rezultati poslovanja ovog privrednog Društva mogu sagledati na osnovu ispunjenosti Programa po Budžetskim godinama.

Informisanje o broju zaposlenih

Broj zaposlenih u ŽICG od dana formiranja ovog Društva 2008. godine smanjio se za 33%.

Godina	Broj zaposlenih
2008.	1.215
2010.	967
2023.	817

Sistematizacijom radnih mjesta predviđen je broj od 944 radna mjesta, što znači da je za 127 manji broj zaposlenih od sistematizacijom predviđenog broja radnih mjesta, što najbolje pokazuje da prosječna zarada, 20,12% niža od prosječne zarade na državnom nivou, onemogućava zapošljavanje neophodnog stručnog kadra i izvršnog osoblja.

Takođe je, na preporuku Konsultanata Svjetske banke, urađena analiza poslova svih radnih mjesta i rezultat pokazuje da je 93% poslova svih radnih mjesta u ŽICG neposredno vezano za bezbjednost željezničkog saobraćaja, dok je samo 7% poslova radnih mjesta vezano za administrativne poslove, koji je privredno društvo u obavezi obavljati u skladu sa propisima Crne Gore.

6.2 Uslovi za poboljšanja

Svi aktuelni međunarodni skupovi i seminari u organizaciji Evropske unije – Transportne zajednice, jasno ističu značaj željeznice i željezničkog saobraćaja kao vida ekološkog transporta, koji omogućava bolju povezanost regiona uz minimalan uticaj na trošenje prirodnih resursa budućih generacija, pa u skladu sa tim očekujemo podršku na svim nivoima.

- **Investicije**

U prethodne tri godine, projekti koje je menadžment ŽICG zatekao, bili su sa brojnim problemima i nedostacima, sa značajnim kašnjenjima.

Maksimalno ulaganje truda, da se boljom koordinacijom i generisanjem neophodne dokumentacije i rješenja obezbijedi nastavak implementacije projekata, bilo je uspješno i prepoznato u međunarodnim finansijskim institucijama, koje su prepoznale viziju u preduzeću, kao i posvećenost i sposobnost realizacije ovog menadžmenta. Kao rezultat toga, u 2023. godini došlo je do odobrenja dva važna Ugovora.

Prvi je ugovor sa Evropskom investicionom bankom (EIB), u iznosu od 80 miliona evra, od čega je 40 miliona bespovratnih sredstava.

Drugi veliki investicioni ugovor je takođe sa EIB-om i Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), u iznosu od 112 miliona evra kredita i isti toliki iznos granta, odnosno bespovratnih sredstava, za rekonstrukciju pružnog pravca Golubovci–Bar.

Inicijativa ŽICG o potrebi kandidovanja projekata za rekonstrukciju svih segmenata željezničke infrastrukture je dobila odgovarajući odziv kroz odobrenje granta koji je najveći iznos granta koji je Crna Gora ikada dobila, realizacijom ugovora sa međunarodnim finansijskim institucijama, koje su prepoznale razvojne vizije menadžmenta preduzeća.

Važno je napomenuti da je, na insistiranje međunarodnih finansijskih institucija kod resornih ministarstava, čak i za dio sredstava koja su predviđena za realizaciju projekta u drugim željezničkim privrednim društvima, isključivo ŽICG prepoznat kao upravljač projektima i finansijskim sredstvima, u funkciji promotera.

- **Obnova i jačanje stručnog kadra i izvršnog osoblja na svim nivoima i u svim organizacionim cjelinama.**
- **Nabavka nove mehanizacije, opreme, takođe kroz investicije;**
- **Formiranje obaveznih rezervi svih vrsta materijala, rezervnih djelova, alata, opreme itd.,**
- **Jačanje Sektora za održavanje građevinske infrastrukture i Sektora za elektrotehničke poslove kroz upošljavanje osoblja raznih zanatskih i specifičnih zanimanja, pri čemu je istovremeno važno obezbijediti i kadrove za punu implementaciju i eksploataciju kako mehanizacije, tako i opreme.**
 - **Saradnja sa visokoškolskim ustanovama i fakultetima u Crnoj Gori kroz Ugovore o poslovno-tehničkoj saradnji, kao i sa drugim institucijama u državi, koje mogu dati svoj doprinos vezano za poslove koji se tiču projektovanja, obuke i izvođenja radova. Poseban fokus na kompanije koje su u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države (EPCG, Vojska CG, Centar za vanredne situacije itd.).**
 - **Zaštita državne imovine, kao i veći stepen važnosti željezničke infrastrukture, u cilju sprečavanja uzurpacija i nelegalne gradnje. To povlači i veću odgovornost Opština, a ne samo pojedinca i trećih lica. Ova pitanja riješiti kroz Zakone i osigurati njihovu primjenu sa strožijom kaznenom politikom.**
 - **Poboljšavanje uslova rada na svim nivoima, sa blagovremenom nabavkom službene i zaštitne odjeće i obuće.**
 - **Poštovanje preporuka međunarodnih finansijskih institucija u domenu formiranja novih radnih mjesta, koja će doprinijeti unapređenju poslovanja, kao što je preporuka EBRD za radno mjesto koordinator za korporativno upravljanje.**

7. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

Pregled broja zaposlenih sa radnim statusom na dan 31.12.2023. godine dat je u sledećoj tabeli:

Broj zaposlenih	Neodređeno	Određeno	Pripravnik
810	761	41	8

Pregled broja sistematizovanih radnih mjesta sa brojem popunjenih i brojem slobodnih radnih mjesta na dan 31.12.2023. godine.

Broj sistematizovanih radnih mjesta	Broj sistematizovanih izvršilaca	Nepopunjen broj radnih mjesta	Broj Pripravnika
438	944	134	8

Broj sistematizovanih i slobodnih radnih mjesta po organizacionim cjelinama:

ORGANIZACIONA CJELINA	Sistematizovano	Ukupno radi	Na određeno	Pripravnici	Slobodna radna mjesta
ODBOR DIREKTORA	2	2			0
KABINET ODBORA DIREKTORA	3	3			0
INTERNA REVIZIJA	3	0			3
IZVRŠNI DIREKTOR - KABINET	14	13			1

SLUŽBA UNUTRAŠNJE KONTROLE	20	17	1		3
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE I REGULISANJE SAOBRAĆAJA	241	191	9	2	41
SEKTOR ZA ELEKTROTEHNIČKE POSLOVE	196	146	4	4	46
SEKTOR ZA ODRŽAVANJE GRAĐEVINSKE INFRASTRUKTURE	379	318	22	1	39
SEKTOR ZA INVESTICIJE I STRANA ULAGANJA	11	5	1		5
SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE	29	26	2		1
SEKTOR ZA FINANSIJE	37	33	2	1	2
SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE	10	7			3
UKUPNO:	944	761	41	8	

Profesionalni razvoj zaposlenih:

• Inicijalna profesionalna edukacija

Shodno Zakonu o zaštiti i zdravlju na radu, u Željezničkoj infrastrukturi Crne Gore AD Podgorica, u periodu od 01.01.-27.12.2023. godine, u cilju sprečavanja povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti vezanih za rad, sprovedene su preventivne mjere zaštite i zdravlja na radu zaposlenih.

Aktivnosti su bile usmjerene na izbjegavanje i eliminisanje rizika koji bi doveli do neželjenih posledica po zaposlene (smrtne posledice, invaliditet itd.), a samim tim izbjegavanje posledica koje bi bile na teret Poslodavca (sudski procesi, isplata odšteta, rente itd).

Sredstva, planirana za sprovođenje mjera zaštite i zdravlja na radu u Planu Javnih nabavki za 2023. godinu, bila su određena za sledeće aktivnosti:

- Izvršeno je osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad, od strane instituta „ Sigurnost“ i „Montekontrol“, koje se sprovodi prilikom zasnivanja radnog odnosa, raspoređivanja na drugo radno mjesto, uvođenja nove tehnologije, uvođenja novih ili zamjene sredstava za rad, promjene procesa rada i ponovnog raspoređivanja na rad poslije odsustvovanja koje je trajalo duže od godinu dana. Ukupno je 136 zaposlenih osposobljeno za bezbjedan rad, od kojih je 96 zaposlenih koji su tek zasnovali radni odnos, 38 zaposlenih koji su raspoređeni na druge poslove i 2 zaposlena koja su odsustvovala sa posla duže od godinu dana. Od strane navedenih instituta dostavljena su uvjerenja o osposobljenosti za bezbjedan rad, koja su ažurirana u personalnim dosijeima zaposlenih.
- Od strane Instituta za crnu metalurgiju iz Nikšića i Instituta „Sigurnost“ iz Podgorice, izvršen je redovni periodični pregled i ispitivanje elektroizolacionih zaštitnih sredstava – zaštitnih rukavica, zaštitnih čizama, zaštitnih šlemova i zaštitnih motki za uzemljenje.
- Navedenim elektroizolacionim sredstvima moraju se u propisanom broju obezbijediti službena mjesta (stanice i ukrsnice), elektrovučna postrojenja (EVP,PS,PSN), distributiva postrojenja i radne jedinice KM Podgorica i Mojkovac. Prilikom periodičnog ispitivanja određeni broj elektroizolacionih zaštitnih sredstava nije zadovoljio naponska ispitivanja, ali kako je u ovoj godini izvršeno trebovanje većeg broja elektroizolacionih zaštitnih sredstava, to su u propisanom broju obezbijeđeni svi objekti.
- U tekućoj godini je od strane Instituta „Sigurnost“ izvršeno ispitivanje sredstava za rad koja se nalaze u Službi za mehanizaciju. Za iste su dostavljeni pozitivni stručni nalazi sa ocjenom da ispitana zaštitna sredstva zadovoljavaju propisane mjere zaštite na radu.
- Od strane Instituta za razvoj i istraživanje u oblasti zaštite na radu izvršeno je ispitivanje uslova radne sredine u svim prostorijama u ŽICG u kojima borave zaposleni. Vršeno je ispitivanje mikroklimatskih uslova, nivoa buke i osvijetljenost na radnom mjestu. Takođe, u Službi za mehanizaciju izvršeno je ispitivanje uslova radne sredine - buka, osvijetljenost i prašina u radionici i svim pomoćnim prostorijama koje su u sastavu radionice.
- Svi stručni nalazi koji su dostavljeni od strane navedenog instituta su pozitivni, tj. sva izvršena mjerenja mikroklimatske, osvijetljenosti, buke i prašine su u okviru propisanih i dozvoljenih vrijednosti.

- U toku je, od strane navedenog instituta, izrada Akta o izmjenama i dopunama Akta o procjeni rizika za sva radna mjesta u ŽICG, kojim će se utvrditi način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijediti njihovo sprovođenje. U cilju donošenja što kvalitetnijeg Akta, u istom su učestvovali direktori sektora, rukovodioci službi i Stručno lice za zaštitu i zdravlje na radu, pri čemu je izvršena zajednička obrada ček listi za svako radno mjesto, u pogledu obaveznih ljekarskih pregleda, korišćenja sredstava i opreme lične zaštite na radu i mjera zaštite i zdravlja na radu koje se moraju sprovoditi za određena radna mjesta.
- Izvršena je dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija svih objekata koji pripadaju ŽICG, od strane firme „Slavisan“ iz Podgorice. DDD se vrši dva puta godišnje, a osim objekata isto se vrši u kućicama na putnim prelazima i motornim pružnim vozilima.

U toku 2023. godine, u ŽICG se desilo 19 povreda na radu, gdje su uzroci povrede zaposlenih okliznuća-padovi, povrede zadobijene od dijelova sredstava za rad i povrede koje su se desile redovnim putem od mjesta rada do mjesta stanovanja i od mjesta stanovanja do mjesta rada. Shodno čl. 51 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, povrede na radu koje su blagovremeno prijavljene Stručnom licu za zaštitu i zdravlje na radu, su u roku od 24 h prijavljene Inspekciji rada za oblast zaštite i zdravlja na radu.

Na ljekarske preglede je tokom 2023. godine upućeno 315 zaposlenih, pri čemu je, shodno 655 Pravilniku, data ocjena ljekara specijalista Medicine rada „da li je zaposleni zdravstveno odnosno psihički i fizički sposoban za obavljanje poslova na određenom radnom mjestu, odnosno da li je trajno ili privremeno nesposoban za obavljanje poslova na određenom radnom mjestu“.

Tokom 2023. godine, formirane su komisije za polaganje stručnih, vanrednih i redovnih periodičnih ispita za zaposlene koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja, gdje je provjera znanja iz oblasti zaštite i zdravlja na radu sastavni dio ispita. Ukupan broj zaposlenih koji su u ovoj godini stekli uslove za redovnu provjeru znanja je 288. Takođe, za zaposlene iz Sektora za upravljanje i regulisanje saobraćaja - otpravnici vozova, izvršena je obuka za rukovanje SPEV-om, tom prilikom su obučena 2 zaposlena.

Shodno Zakonu o zaštiti i zdravlju na radu, redovno se vode sledeće evidencije:

- Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstava rada i sredstava i opreme lične zaštite na radu,
- Evidencija o zaposlenim osposobljenim za bezbjedan rad,
- Evidencija o prethodnim i periodičnim zdravstvenim pregledima,
- Evidencija o povredama na radu i bolestima u vezi sa radom,
- Evidencija i izvršenim ispitivanjima radne sredine.
- Evidencija o radnim mjestima, a posebno o radnim mjestima sa povećanim rizikom i
- Evidencija o zaposlenim, a posebno o zaposlenim raspoređenim na radnim mjestima sa povećanim rizikom.

• **Kontinuirana profesionalna edukacija**

Kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji su, od strane šefova radnih jedinica, podvrgavani zaposleni koji obavljaju poslove radnih mjesta koja su vezana za odvijanje željezničkog saobraćaja po Programu redovnog poučavanja 646 Pravilnika o stručnoj spremi radnika koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja, gdje je određen godišnji fond sati redovnog poučavanja za svako od ovih zanimanja. U tom smislu, redovno poučavanje se vrši prema pregledu fonda sati potrebnih za realizaciju programa redovnog poučavanja, predviđenog za određena zanimanja.

Kako bi se značaj profesionalne edukacije izdigao na odgovarajući nivo i obezbijedio potrebni kontinuitet, zaposleni koji se nalaze na zamjeni u drugim organizacionim cjelinama dužni su da prisustvuju redovnom poučavanju u jedinici na kojoj se nalaze na zamjeni.

• **Selekcija novozaposlenih**

Selekcija novozaposlenih se odvija prilikom odabira kandidata koji su se prijavili na oglas na osnovu njihovih stručnih referenci i drugih uslova propisanih aktom o sistematizaciji, a u slučaju prijema pripravnika za zanimanja koja se odnose na neposredno učešće u vršenju željezničkog saobraćaja, obavlja se stručna obuka i rad pod nadzorom, nakon čega se vrši polaganje stručnih ispita za rad na željeznici, shodno 646 Pravilniku o stručnoj spremi radnika koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja.

- **Saradnja sa obrazovnim institucijama**

ŽICG AD Podgorica uglavnom saraduje sa JU Srednjom stručnom školom "Ivan Uskoković", gdje se na smjerovima za željeznička zanimanja, uz učešće predavača iz ovog Društva, vrši školovanje budućeg srednjoškolskog kadra. Takođe, sa ovom obrazovnom ustanovom je sačinjen ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji. Zatim, pokrenut je program prekvalifikacije kadrova za obuku budućih saobraćajno transportnih tehničara – otpravnika vozova koji će nakon završetka školovanja biti primljeni na rad u Željezničkoj infrastrukturi Crne Gore AD Podgorica, na najmanje dvije godine. ŽICG AD Podgorica je, u saradnji sa JU Srednjom stručnom školom "Ivan Uskoković", u januaru mjesecu 2023. godine organizovala vanredno školovanje 21 kandidata za zanimanje Saobraćajno – transportni tehničar, odnosno, otpravnik vozova. Prisutni deficiti i suficiti u ponudi i tražnji radne snage, posebno kada su oni izraženi kod pojedinih zanimanja, nameću potrebu realizacije niza programa u cilju usklađivanja tih odnosa, odnosno, prilagođavanje ponude potrebama poslodavaca, odnosno tražnji radne snage. U tom smislu, posebno ističemo važnost programa obrazovanja u obrazovnim institucijama, gdje se, uz teoretska znanja, stiče i obavlja praktični rad, koji se realizuje saglasno unaprijed donijetim programima, čime se pravovremeno vrši praktična priprema učenika za budući posao i time obezbjeđuje što kvalitetniji kadar.

- **Stručno osposobljavanje**

ŽICG AD Podgorica je aktivni učesnik stručnog osposobljavanja koje se sprovodi po programu Vlade Crne Gore, a putem Uprave za ljudske resurse. U toku 2023. godine, preko Službe za ljudske resurse je djelimično realizovan program stručnog osposobljavanja za dva kandidata za koje je sačinjen ugovor o stručnom osposobljavanju za period 15.01.-15.10. 2023. godine. Stručno osposobljavanje je djelimično realizovano za jednog kandidata iz razloga jer je kandidat na njegov zahtjev, uz našu saglasnost i u komunikaciji sa Upravom za ljudske resurse, nastavio program stručnog osposobljavanja u drugom Društvu. Za vrijeme koje je kandidat proveo na stručnom osposobljavanju u našem Društvu, svakomjesečno su Upravi za ljudske resurse dostavljani izvještaji o obavljenom stručnom osposobljavanju, potpisani od strane kandidata, mentora i ovjereni od strane odgovornog lica u našem Društvu. Takođe su sprovedene aktivnosti u vezi stručnog osposobljavanja za 2024.godinu.

- **Obuka za zaposlene**

Obuka pripravnika za samostalan rad se, za zanimanja koja su vezana za neposredno učestvovanje u vršenju željezničkog saobraćaja, sprovodi po Programu stručne obuke pripravnika za poslove na kojima radnici neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja 646 Pravilnika o stručnoj spremi radnika koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja. Ova obuka obuhvata teoretski i praktični dio, a dužina obuke zavisi od složenosti zanimanja, odnosno od nivoa kvalifikacije. O ovoj obuci pripravnici vode dnevnik koji, potpisan od strane mentora, prilažu uz prijavu za polaganje stručnog ispita za rad na željeznici. U 2023. godini pripravnički staž je obavilo 7 (sedam) pripravnika. Po Programu stručne obuke pripravnika za poslove na kojima radnici neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja 646 Pravilnika o stručnoj spremi radnika koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja, vrši se i stručno osposobljavanje onih zaposlenih koji, uz rad, a u postupku vanrednog školovanja, odnosno studiranja, steknu kvalifikaciju, odnosno veći nivo obrazovanja. Ovakvo stručno osposobljavanje je u 2023. godini sprovedeno kod 2 (dva) zaposlena. Obzirom da poznavanje stabilnih postrojenja električne vuče (SPEV) nije predviđeno Programom za polaganje stručnih ispita radnika koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja 646 Pravilnika o stručnoj spremi radnika koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja koji se odnosi na zaposlene u Sektoru za upravljanje i regulisanje saobraćaja, za 6 (šest) zaposlenih - otpravnika vozova, prethodno formirana komisija je za iste sprovedla obuku i polaganje ispita iz poznavanja stabilnih postrojenja električne vuče po Pravilniku 212, radi sticanja dozvole za rukovanje SPEV-om pod E (Rukovanje rastavljačima u KM) i pod G (Rukovanje motkama za uzemljenje na KM). U 2023. godini, u skladu sa članom 81. Zakona o bezbjednosti, organizaciji i efikasnosti željezničkog prevoza, sprovedena je redovna provjera stručne osposobljenosti željezničkih radnika koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja, tj. za 286 radnika, od kojih 79 u Sektoru za upravljanje i regulisanje saobraćaja, 120 u Sektoru za održavanje građevinske infrastrukture i 87 u Sektoru za elektrotehničke poslove.

Osim navedenog, ukazujemo da je Društvo u smislu unapređenja stručne osposobljenosti i inoviranja znanja ostalih zaposlenih, te praćenja novih zakonskih propisa, spremno za upućivanje zaposlenih na stručne kurseve i seminare.

8. Informacije o izloženosti rizicima

Ciljevi i metode upravljanja finansijskim rizikom

U skladu sa članom 12 stav 3 Zakona o računovodstvu ("Sl.list CG" br. 145/21) ovaj dio Izvještaja menadžmenta sadrži:

- informacije o ciljevima i metodama upravljanja finansijskim rizikom, uključujući politiku izbjegavanja ili smanjenja gubitaka za svaku veću vrstu najavljene transakcije za koju se koristi zaštita od rizika;
- informacije o izloženosti Društva rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka;
- ciljeve i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i neizvjesnostima poslovanja, zajedno sa politikom zaštite svake značajne vrste planirane transakcije za koju se koristi zaštita.

Rizik se u skladu sa članom 5 stav 1 tačka 3 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Sl.list CG" br. 75/18) definiše kao mogućnost nastupanja događaja koji može negativno uticati na ostvarivanje postavljenih ciljeva subjekta. Rizik je i sve što predstavlja prijetnju da se strateški i operativni ciljevi neće ostvariti, sve što može da utiče na ugled privrednog društva, kao i događaji koji mogu dovesti do gubitka ili oštećenja imovine.

Upravljanje rizicima je postupak identifikacije, procjene i praćenja događaja koji mogu negativno uticati na ostvarivanje utvrđenih poslovnih ciljeva Društva i preduzimanje potrebnih mjera radi smanjenja rizika do nivoa razumne uvjerenosti da će ciljevi biti ostvareni.

U Društvu je usvojen Plan za unapređenje upravljanja i kontrola da bi se poslovanje usaglasilo sa odredbama Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

8.1. Informacije o izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka

Cijene usluga koje Društvo pruža pravnim licima definisana je Odlikom o visini mjesečne naknade za korišćenje pružnog pojasa i zemljišta koje pripada infrastrukturi i poslovnog prostora ("Sl.list CG" br. 47/14, 8/16, 59/19 i 44/20).

Kreditni rizik nastaje kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, potraživanja od pravnih i fizičkih lica, uključujući neizmirena potraživanja i preuzete obaveze.

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa gotovine i hartija od vrijednosti kojima se trguje, kao i obezbjeđenje adekvatnih izvora finansiranja preko odgovarajućih iznosa kreditnih obaveza.

Projekcija ukupnih tokova gotovine vrši se na nivou Društva koje kontinuirano prati likvidnost kako bi obezbjedilo dovoljno gotovine za potrebe poslovanja.

8.1.1. Rizici cijena.

Cjenovni rizik se posmatra kroz valutni, kamatni i tržišni rizik.

a) Valutni rizik nastaje u slučaju promjene deviznog kursa. ŽICG nije izložena valutnom riziku jer nije ulagala u finansijske instrumente u stranoj valuti.

b) Kamatni rizik je rizik da će promjena kamatnih stopa biti nepovoljna po Društvo. Pozicije u Bilansu uspjeha (neto finansijski prihodi) nisu značajnije izložene uticaju promjene kamatnih stopa.

c) Tržišni rizik obuhvata rizik da će fer vrijednost budućih gotovinskih priliva po osnovu finansijskih instrumenta varirati zbog promjena tržišnih uslova poput kamatne stope i deviznih kurseva.

8.1.2. Kreditni rizici.

Kreditni rizik predstavlja rizik da će jedna ugovorna strana izazvati finansijski gubitak drugoj strani, jer neće uspjeti da ispuni svoje obaveze. Kreditni rizik se odnosi na gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite kod banaka i na kreditnu izloženost korisnicima. Društvo je izloženo kreditnom riziku iz redovnog poslovanja (+ potraživanja od kupaca) i ovim rizikom se upravlja na osnovu ustanovljenih politika, procedura i uspostavljenih kontrola. Neizmirena salda kupaca se redovno prate i preduzimaju se mjere naplate. Društvo nema odobrenih kredita članovima organa upravljanja.

8.1.3. Rizici likvidnosti.

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Društvo neće uspjeti da ispuni svoje obaveze vezane za finansijske obaveze. Cilj Društva je da održi ravnotežu između kontinuiteta finansiranja i fleksibilnosti kroz upotrebu prekoračenja na računima kao i kroz stalno praćenje predviđenih i stvarnih novčanih tokova.

8.1.4. Rizici novčanog toka.

Cilj upravljanja rizikom novčanog toka je identifikovanje ključnih područja primjene analize novčanih tokova i načina unapređenja upotrebne vrijednosti informacija o novčanim tokovima. Analiza ima za cilj da ukaže na značaj primjene cash flow informacija u procesu poslovanja preduzeća, ali i prilikom donošenja investicionih i finansijskih odluka, posebno iz perspektive kreditora. Analiza novčanih tokova se naziva i procjena solventnosti kao sposobnosti preduzeća da dugoročno pokriva sve svoje dospjele obaveze plaćanja u rokovima njihovog dospjeća.

8.2. Ciljevi i politike upravljanja finansijskim rizikom i neizvjesnostima poslovanja

Upravljanje rizicima u Društvu je usmjereno na nastojanje da se u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni uticaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum.

Sa posebnom pažnjom se raspolaže sa finansijskim sredstvima i imovinom Društva, kako se ne bi ugrozila likvidnost i dovelo u pitanje ispunjenje zadatih ciljeva. Društvo nije u prethodnom periodu koristilo instrumente zaštite u vidu hedžinga.

9. Nefinansijske informacije

Ovaj dio Izvještaja menadžmenta pripremljen je u skladu sa članom 14. Zakona o računovodstvu, izdvajanjem jednog dijela informacija u formi nefinansijskih, dok se veći dio informacija zahtijevanih ovim članom nalazi u prethodnim poglavljima.

9.1. Poslovni model Željezničke infrastrukture CG AD Podgorica

Željeznička infrastruktura Crne Gore AD je društvo kapitala osnovano u skladu sa Zakonom o privrednim društvima kao akcionarsko društvo čiji je kapital podijeljen na akcije. Pretežna šifra djelatnosti je 4212 – Izgradnja željezničkih pruga i podzemnih željeznica, odnosno pružanje usluga od javnog interesa.

Kao javno dobro u opštoj upotrebi u vlasništvu države Crne Gore, Željeznička infrastruktura Crne Gore, u svojstvu upravljača infrastrukture, izgrađuje i investira u željezničku infrastrukturu i brine se o njenom održavanju i modernizaciji.

Upravljanje infrastrukturom podrazumijeva organizovanje i regulisanje željezničkog saobraćaja, održavanje i zaštitu infrastrukture. ŽICG upravlja željezničkom mrežom od 327,72 km. Željeznička infrastruktura Crne Gore osigurava pristup i dodjeljuje infrastrukturne kapacitete svim zainteresovanim željezničkim prevoznicima koji ispunjavaju zakonske uslove, određuje naknade za korišćenje infrastrukturnih kapaciteta, izrađuje i objavljuje red vožnje, organizuje i reguliše željeznički saobraćaj.

9.2. Ulaganja u cilju zaštite životne sredine

ŽICG posebno brine o zaštiti životne sredine i posvećena je odgovornom poslovanju pri čemu se teži minimiziranju u stvaranju otpada, optimizaciji potrošnje resursa u cilju smanjenja uticaja na životnu sredinu na najmanju moguću meru, kao i pravilnom upravljanju potencijalnim rizicima. Mjere koje se preduzimaju radi smanjenja negativnog uticaja na životnu sredinu su:

- pravilno odlaganje i skladištenje pružnih drvenih pragova,
- sortiranje otpada na komercijalni otpad i otpad od električne i elektronske opreme nakon popisa,
- uređenje pružnog pojasa i redovno uklanjanje otpada,
- smanjivanje štampanja i recikliranje papira i u budućem periodu planirano je uvođenje elektronske pisarnice,
- ugradnja led rasvjete u poslovnim prostorima koje ŽICG koristi,
- planiranana je ugradnja solarnih panela za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora.

9.3. Socijalna i kadrovska pitanja

Misija upravljanja ljudskim resursima u ŽICG je razvoj i održavanje visokog nivoa stručnosti i motivacije zaposlenih u cilju realizacije poslovnih planova Društva. Razvojni pristup se, prije svega, zasniva na identifikaciji razvojnih potreba zaposlenih, definisanju i prilagođavanju sadržaja obuka, kreiranju i realizaciji internih obuka, organizaciji internih i eksternih obuka.

Redovno se organizuje obuka i polaganje stručnog ispita za rad na željeznici. Za svakog novozaposlenog sporovodi se obuka za zaštitu na radu.

Kolektivnim ugovorom ŽICG, u skladu sa Zakonom o radu i Opštim kolektivnim ugovorom uređuju se prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih, međusobni odnosi ŽICG i Sindikata i druga pitanja od značaja za zaposlene i potpisnike Kolektivnog ugovora. Ključne tačke Kolektivnog ugovora su:

- zasnivanje radnog odnosa,
- izmjena ugovora o radu,
- stručno osposobljavanje i usavršavanje,
- radno vrijeme,
- odmori i odsustva,
- bezbjednost i zaštita života i zdravlja na radu,
- zarade, naknada zarade i druga primanja,
- naknada štete,
- prestanak radnog odnosa,
- uslovi za rad Sindikata.
- Zaposleni u ŽICG imaju slobodu sindikalnog udruživanja. U Društvu postoje i djeluju dva reprezentativna sindikata, koji su nezavisni i samostalni u svom radu. Uloga i djelovanje sindikata:
- učešće u pregovorima, konsultovanje, informisanje i izražavanje stavova o bitnim pitanjima iz radnopravnih odnosa zaposlenih,
- kontinuirano djelovanje sa predlozima prema Društvu u vezi sa povećanjem cijene rada i koeficijenta složenosti posla,
- učešće predstavnika sindikata na sjednicama na kojima se razmatraju njihovi predlozi, mišljenja i zahtjevi,
- u skladu sa zakonskim ovlaštenjima sindikati imaju slobodu javnog iznošenja stavova i obraćanja državnim i drugim organima.

Prosječna zarada u Društvu je za oko 25% niža od prosječne zarade na državnom nivou. U ŽICG su žene i muškarci ravnopravni u pogledu iznosa plate za posao za koji su potrebne iste kvalifikcije i iste složenosti, odnosno primaju istu platu za istu vrstu posla koji obavljaju. Zaposlenima je omogućeno da izvrše prijave slučajeva mobinga na radnom mjestu licu koje je imenovano za postupanje po prijavama za mobing. Prilikom zapošljavanja, zaposlenima se uručuje Obavještenje o zabrani zlostavljanja na radu, pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenog i ŽICG.

ŽICG u cilju izvršenja obaveza definisanih Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom:

- zapošljava određen broj osoba sa invaliditetom, i
- mjesečno vrši uplatu određenog novčanog iznosa za svaku nezaposlenu osobu sa invaliditetom u dogovarajući budžetski fond na ime učešća u finansiranju zarada osoba sa invaliditetom.

9.4. Poštovanje ljudskih prava

U ŽICG se poštuju sva ljudska prava zagarantovana Ustavom Crne Gore. Zaposlenim ženama je dozvoljeno da koriste pravo na trudničko bolovanje, porodiljska odsustva, odsustva radi njege deteta i odsustvo sa rada radi posebne njege djeteta, u skladu sa Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom. U ŽICG se poštuje zaštita podataka o ličnosti propisana Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.

ŽICG ulaže napore da zaposlenima obezbjedi bezbjednost na radu, u kom pravcu je usvojen veći broj akata i procedura. ŽICG je obavezna da, u skladu sa zakonom i Kolektivnim ugovorom:

- obezbjedi rad zaposlenog na radnom mjestu i u radnoj okolini u kojima su sprovedene mjere bezbjednosti i zdravlja na radu,

- obezbjedi preventivne mjere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih kao i potrebna finansijska sredstva za njihovu primjenu,
- osposobljava zaposlene za rad,
- donese odgovarajuća uputstva za bezbjedan rad i da sa istim upozna zaposlenog prilikom zasnivanja radnog odnosa, odnosno premještanja na druge poslove i u drugim slučajevima utvrđenim zakonom,
- obezbjedi zaposlenima korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu, kao i da vrši kontrolu njihove upotrebe u skladu sa namjenom,
- na vidno mjesto istakne upozorenja i/ili oznake za bezbjednost i/ili zdravlje
- osigura zaposlene.

Zaposleni je dužan da poštuje propise o bezbjednosti i zaštiti života i zdravlja na radu, a nepoštovanje tih propisa i neobavješćavanje ŽICG o svakoj vrsti potencijalne opasnosti koja bi mogla da utiče na bezbjednost i zdravlje na radu zaposlenog ili drugih zaposlenih, predstavlja povredu radne discipline, saglasno odredbama Kolektivnog ugovora.

9.5. Borba protiv korupcije

U skladu sa Zakonom o sprečavanju korupcije, pripremljen je i usvojen Plan integriteta, interni antikorupcijski dokument u kome je sadržan skup mjera pravne i praktične prirode, kojim se sprečavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog i neetičkog ponašanja u okviru ŽICG, pojedinih organizacionih jedinica i pojedinačnih radnih mjesta, a koji nastaje kao rezultat samoprocjene izloženosti Društva rizicima za nastanak i razvoj korupcije, nezakonitog lobiranja i sukoba interesa, kao i izloženosti etički i profesionalno neprihvatljivim postupcima. Organi upravljanja imaju posebne dužnosti prema Društvu u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, a to su dužnost pažnje, prijavljivanja ličnog interesa, izbjegavanja sukoba interesa, čuvanja poslovne tajne i poštovanja zabrane konkurencije. U 2023. god. nije bilo pokretanja pojedinačnih ili derivatnih tužbi od strane akcionara protiv članova organa upravljanja.

Zakon o sprečavanju korupcije uvodi obavezu prijavljivanja poklona u iznosu većem od 50 €. U 2023. god. članovi organa upravljanja nisu dobili poklone za koje postoji obaveza podnošenja izvještaja.

U ŽICG je, u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama, imenovana zaposlena za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnost. Sam rad Društva je zasnovan na transparentnosti u donošenju odluka, pristupu informacijama i finansijskoj transparentnosti koji su prema načinu funcionisanja ključni u sprečavanju korupcije.

10. Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Željeznička infrastruktura Crne Gore AD – Podgorica je u skladu sa članom 15. Zakona o računovodstvu ("Sl.list Crne Gore" br. 145/21 i 152/22) dala Izjavu o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja:

Odlukom Odbora direktora br. 10633/13 od 10.11.2009. godine prihvaćen je Kodeks korporativnog upravljanja Montenegroberze AD Podgorica koji se primjenjuje od maja 2009.god. i objavljen je na zvaničnoj stranici (<https://www.mnse.me/upload/documents/Kodeks.pdf>).

Odstupanja od Kodeksa korporativnog upravljanja

Željeznička infrastruktura se pridržava odredbi Kodeksa, izuzev u slučajevima:

- Odbor nije formirao Komisiju za imenovanja, dok je Komisiju za naknade formirao sa zadatkom da pripremi Politiku naknada (član 27.),
- Odbor direktora nije formirao ostale komisije – Komisiju za strateško planiranje, Komisiju za razvoj korporativnog upravljanja (član 28.),
- Odbor direktora nije u dosadašnjim sazivima donosio pravila i procedure za rješavanje eventualnih korporativnih sukoba (član 44.).

Sistem unutrašnjih kontrola i upravljanje rizikom u odnosu na postupak finansijskog izvještavanja

Odbor direktora razmatra i usvaja kvartalne finansijske izvještaje u formi Izvještaja o upravljanju koji se dostavljaju i objavlju na sajtu Komisije za tržište kapitala. Forma ovih izvještaja je slična formi Izvještaja menadžmenta, s obzirom da Komisija nije propisala njihov sadržaj. Prije usvajanja ovih izvještaja, razmatraju ih Služba za unutrašnju reviziju i Revizorski odbor i daju mišljenje i preporuke za unapređenje poslovanja. Sa godišnjim izvještajem o poslovanju upoznaje se Odbor direktora, a usvaja ga Skupština akcionara na redovnoj sjednici.

Sistem unutrašnjih kontrola i upravljanja rizicima nije uspostavljen na način kako propisuje Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Sl.list CG" br. 75/18) i ne postoje pisane procedure i procijenjeni rizici za postupak finansijskog izvještavanja.

Podaci o vlasnicima akcija

Informacije o strukturi vlasnika akcija date su u poglavlju **2. Vlasništvo i struktura kapitala** Željeznička infrastruktura nema vlasnike akcija sa posebnim pravima kontrole, ograničenjima prava glasa na određeni procenat, broj glasova, periode ograničenja ostavrenja prava glasa.

Društvo nema posebnih pravila o imenovanju i opozivu članova Odbora direktora, Revizorskog odbora, Izvršnog direktora i direktora sektora.

Društvo nema posebnih pravila u pogledu emitovanja akcija ili sticanja sopstvenih akcija.

Podaci o sastavu i radu izvršnih, upravljačkih i nadzornih tijela i njihovih odbora

Informacije o sastavu Odbora direktora, Revizorskog odbora i Službe za unutrašnju reviziju date su u poglavlju **2. Vlasništvo i struktura kapitala**.

Opis politike raznolikosti

Željeznička infrastruktura je prihvatila smjernice, preporuke i načela poslovnog i profesionalnog ponašanja i dobrih običaja, kojima se jača korporativna i vlasnička odgovornost, sprovođenjem standarda ponašanja u svrhu postizanja dobrih rezultata za sve stejkholdere.

U Crnoj Gori politika raznolikosti je definisana u Zakonu o rodnoj ravnopravnosti ("Sl.list CG" br. 42/07, 40/11 i 35/15). Ovim zakonom uređuje se način obezbjeđivanja i ostvarivanja prava po osnovu rodne ravnopravnosti, u skladu sa međunarodnim aktima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava, kao i mjere za eliminisanje diskriminacije po osnovu pola i stvaranje jednakih mogućnosti za učešće žena i muškaraca, kao i lica drukčijih rodnih identiteta u svim oblastima društvenog života.

Željeznička infrastruktura u toku 2023. god. nije imala usvojen dokument Politika raznolikosti, ali se rukovodstvo u svom svakodnevnom radu pridržava poštovanja principa raznolikosti polova, obrazovnih profila zaposlenih, raznolikosti pripadnosti različitim vjerama, raznolikosti starosne strukture zaposlenih.

Rukovodstvo Društva pri izboru rukovodećih lica vodi se principom ravnopravnosti polova, raznolikosti obrazovnih profila, raspona znanja, vještina i iskustava, kao i godina života. U skladu sa Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom, zabranjen je svaki vid diskriminacije, uznemiravanja i zlostavljanja zaposlenih na radu i u vezi sa radom.

Na kraju 2023. god. Odbor direktora sačinjava 1 žena i 4 muškarca, izvršna direktorica je žena, dok strukturu direktora sektora čine 4 žene i 3 muškarca.